

Grau: Història de l'Art

Autor: Jordi Puig Voltas

NIUB: 11776542

Tutora: Dra. Tania Alba Ríos

Data lliurament: 14/06/2024

Treball Final de Grau

RESUM

El treball que es presenta és el resultat d'una recerca profunda i sistemàtica sobre la relació entre art i pedagogia en una de les escoles més influents i més revolucionàries que va obrir les seves portes l'any 1933 i va tancar l'any 1957 després de 24 anys d'intensa activitat educativa i artística. Uns l'anomenen la Bauhaus Americana, altres la titllen d'experiment educatiu, i els més agosarats es refereixen al Black Mountain College com una experiència que va unir les arts i les ciències sota el paraigües de la democràcia representativa, l'educació progressiva, el treball comunitari compartit i el concepte del "learning by doing" del pedagog i filòsof John Dewey.

De totes les possibilitats de recerca que ens ofereix l'objecte d'estudi és important puntualitzar que ens endinsem en un investigació centrada en la pedagogia i en la història de l'art. Entenem el fet artístic com un fet vivencial que cerca l'essència d'un centre educatiu -Black Mountain College- experimental, revolucionari i referent que va marcar et ritme d'una època. La recerca incideix en els seus testimonis recuperant les seves bases fundacionals, el seu estil, tot definint els trets d'identitat, la metodologia, la manera i forma de com es desenvolupava el procés d'ensenyament-aprenentatge del seu alumnat, com ensenyava el seu professorat i quines vinculacions i influències van representar amb l'art d'avantguarda.

S'ha fet una important recerca i immersió mitjançant documents de primer ordre i testimonis del College amb la intenció d'interpretar i analitzar el centre des de la seva interioritat. Aquest treball vol mantenir la fidelitat i la autenticitat del Black Mountain College, fet que ens ha obligat a sintetitzar la informació i acotar molt la investigació, establint aquells elements claus que al nostre entendre segueixen vigents avui en dia i cal mantenir-los vius en el futur fent de cada recerca un homenatge a la història de l'art.

ÍNDEX

Índex d'il·lustracions i imatges	I - V
1. Introducció, justificació de la recerca, objectius i enfocament metodològic.	1
1.1. Introducció.	1
1.2. Justificació i valoració de la recerca i del problema.	3
1.3. Objectius de la recerca	4
1.3.1. Objectiu General.	5
1.3.2. Objectius Específics.	4
1.4. Enfocament teòric, paradigma i metodologia de recerca.	5
1.4.1. Plantejament del problema i paradigma.	5
1.4.2. Metodologia i fases de recerca documental.	6
1.4.3. Estructura del Treball de Fi de Grau.	8
2. Context històric i social del Black Mountain College.	9
2.1. Context històric: el segle XX entre dues guerres.	9
2.2. Alguns apunts històrics: comprenent el funcionament del món.	10
2.3. Antecedents al Black Mountain College: Bauhaus, avantguardes i acadèmies.	11
2.3.1. La Bauhaus com a model pedagògic i artístic.	12
2.3.2. Hitler i el partit nacionalsocialista: l'Alemanya Nazi.	18
3. Black Mountain College: una primera aproximació.	19
3.1. El BMC: Interès per una institució educativa. L'estat de la qüestió.	20
4. John Dewey: pedagogia, filosofia, llibertat i democràcia al servei de l'educació.	28
5. The Black Mountain College: experiència, experiment, revolució i inspiració.	34
5.1. Descobrint el mètode del Black Mountain College.	40
6. Quatre personatges per a descobrir el Black Mountain College. John Cage, Merce Cunningham, Irwin Kremen i Katherine C. Richards.	49
7. L'art global i democràtic al Black Mountain College.	54
8. Conclusions i línies de recerca futures.	58
9. Bibliografia i fonts documentals	65

ANNEXOS.	83
ANNEX A. Resum de les principals exposicions i simposiums sobre el BMC.	84
ANNEX B. Taula resum de la recerca, autors principals, objectius i metodologia.	85
ANNEX C. Mapa conceptual del TFG.	86
ANNEX D. Resum de les principals obres de John Dewey.	87-88
ANNEX E. Documents fundacionals i propòsit del Black Mountain College.	89
ANNEX F. Proposal for an Organic Democracy at Black Mountain College.	90
ANNEX G. Exemple d'alguns alumnes protagonistes del Black Mountain College.	91
ANNEX H. Exemple d'alguns professors/es del Black Mountain College.	92
ANNEX I. Estructura del curriculum oficial del Black Mountain College.	93-94
ANNEX J. Document de Charles Olson on es dibuixa el futur del BMC.	95
ANNEX K. Esquema d'hipòtesi del procès d'ensenyament-aprenentatge del BMC.	96
ANNEX L. Carta enviada per John Dewey a Ted Dreier, el 18/07/1940.	97
ANNEX M. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 02/05/1941.	98
ANNEX N. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 02/04/1945.	99
ANNEX O. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 20/12/1944.	100
ANNEX P. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 17/05/1937.	101
ANNEX Q. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 18/03/1947.	102
ANNEX R. Poema de Josef Albers: El Blanco, (c. 1944).	103

Índex de Taules

Taula 1: Períodes i fases sensibles de la Bauhaus. Adaptat de Samit Cid, B. (2015), p. 107.	13
--	----

Índex d'imatges i il·lustracions

Imatges de Portada

Imatge Portada 1: Josef Albers drawing Class, Black Mountain College. Ca. 1939-1940. D'esquerra a dreta: Charles Kessler, Hope Stephens, Betty Brett, Frances Kuntz, Dick Andrews (pipa), Fred Stone, Mimi French, Robert de Niro Sr., Bela Martin, Martha McMillan, Harriet Englehardt, Rudolph Hasse. Blue Ridge Campus. Western Regional Archives.

Imatge Portada 2: Summer Arts Institute Faculty. Black Mountain College. 1946. D'esquerra a dreta: Leo Amino, Jacob Lawrence, Leo Lionni, Ted Dreier, Nora Lionni, Beaumont Newhall, Gwendolyn Lawrence, Ise Gropius, Jean Varda (arbre), Nancy Newhall (assegada), Walter Gropius, Mary "Molly" Gregory, Josef Albers i Annie Albers. Western Regional Archives.

Imatge Portada 3: L'edifici d'estudis en el Campus del Llac Eden. Theodore & Barbara Dreier Collection, Western Regional Archives of North Carolina.

Imatge Portada 4: Classe de teixir. Summer Art Institute 1945. Black Mountain College. Fotògraf: John Harvey Campbell.

Imatge Portada 5: Imatge de Josef Albers i John R. P. French. Classe de psicologia en el embarcador del Black Mountain College. Circa 1941-42. The Josef & Annie Albers Foundation / Artists Rights Society (ARS), New York.

Imatge Portada 6: Estudiants del College pintant el marc d'una finestra. Realitzada per Josef Albers. Circa 1941-1943. The Josef & Annie Albers Foundation / Artists Rights Society (ARS), New York.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Índex d'il·lustracions.

Il·lustració 1: Cartell de l'Armory Show. 1913. University of Virginia Library. https://www.aaa.si.edu/collection-features/1913-armory-show	1
Il·lustració 2: Edifici de la Bauhaus. Foto: Lelikron. Creative Commons License.	12
Il·lustració 3: Edifici del Blue Ridge Assembly. Primera ubicació del Black Mountain College. 1933. CCL.	19
Il·lustració 4: Diari Avui. 02/11/2002. Marga Casado. L'aventura artística del Black Mountain College. Extret de: Arxiu Municipal de Girona. p.41	24
Il·lustració 5: John Dewey. Cedida per H. South. Lead Archivist. Western Regional Archives. Asheville.	28
Il·lustració 6: L'edifici d'estudis en el Campus del Llac Eden. Theodore & Barbara Dreier Collection. Western Regional Archives of North Carolina.	31
Il·lustració 7: John Dewey i John Andrew Rice. Black Mountain College. Fotografia de Josef Albers. Josef Albers & Annie Albers Foundation.	34
Il·lustració 8: Grup fundacional de l'Staff i de la Facultat. Setembre de 1933. Provenent de la Dreier Collection. Western Regional Archives of NC.	36
Il·lustració 9: Catàleg de l'exposició: Black Mountain: An Interdisciplinary Experiment 1933-1945.	41
Il·lustració 10: Buckminster Fuller. Cúpula Geodèsica desenvolupada en el Black Mountain College. 1949. Estudiants construint la cúpula geodèsica.	42
Il·lustració 11: Leap Before you Look: Black Mountain College, 1933-1957. By H. Molesworth & R. Erikson. 2015. The Institute of Contemporary Art / Boston and Yale U. Press.	44
Il·lustració 12: El professor i artista Josef Albers amb el seu alumnat a classe de geometria. Black Mountain College. 1940s.	45
Il·lustració 13: Estudiants de Buckminster Fuller l'estiu de 1949. Demostrant la lleugeresa del Dome. Fotògraf: Masato Nakagawa. Black Mountain Research.	46
Il·lustració 14: Reunions comunitàries al Black Mountain College. Expressió de la democràcia. Autor: Josef Breitenbach, Community Meetings. Western Regional Archives. 1944.	47
Il·lustració 15: Imatge del final d'un somni del final d'una escola. Charles Olson va reunir l'alumnat i el professorat per anunciar el tancament del BMC. Octubre de 1956. Publicada per Mary Emma Harris: The Arts at Black Mountain College, p. 241.	48
Il·lustració 16: Robert Rauschenberg, Merce Cunningham, John Cage, M.C. Richards i Jasper Jons (1958). The New York Times. February, 4 de 2001. Fotografia de: George Avakian.	49
Il·lustració 17: John Cage preparant un piano (1947). Fotografia d'Irving Penn. Condé Nast Publications Inc.	50
Il·lustració 18: Merce Cunningham impartint classe al Black Mountain College. Estiu de 1948. Ballarina: Elizabeth Jennerjahn. Fotografia: Clemens Kalischer.	51
Il·lustració 19: Waste Not, 1988/1989. Wasp-nest material. Irwin Kremen 2017.	52
Il·lustració 20: Hazel Larsen Archer, Retrato de M.C. Richards, 1952. Cortesia de Estate of Hazel Larsen Archer. BMC Archive.	53
Il·lustració 21: White Paintings (1951). Two panels. Robert Rauschenberg. Robert Rauschenberg. Foundation.	55
Il·lustració 12: Descripció del Happening de John Cage's Theater Piece No 1 (1952). W. Fetterman 1989. Extret de What is (A) Happening?. Black Mountain College. February 16: 2024.	56

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Il·lustració 23: Ruth Asawa. Wire sculptures (sf). U.S. National Park Service. Creative Commons.	57
Il·lustració 24: Susan Weil. Secrets (1949). Black Mountain College and its legacy (2011).	57
Il·lustració 25: Bed (1955). Robert Rauschenberg. New York. The Museum of Modern Art.	59
Il·lustració 26: Suspès. Franz Kline. (1953). Wikiart creative Commons.	63
Il·lustració 27: Excavation de Willem de Kooning (1950).	64

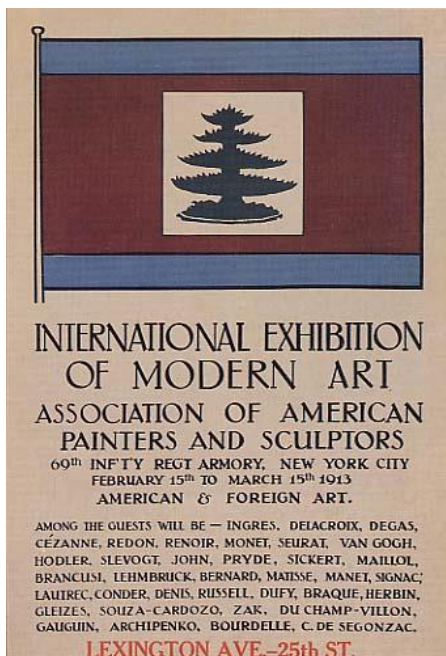

1. Introducció, justificació de la recerca, objectius i enfocament metodològic.

1.1. Introducció.

Segons l'Smithsonian Institute (sf), l'any 2013 The Smithsonian Archives of American Art van commemorar un centenari molt especial que ens permet anar als antecedents de la nostra recerca. L'any 1913 al número 25 de Lexington Avenue de New York es va celebrar una de les exposicions més importants del segle XX. Es tractava del *Armory Show* o de la *International Exhibition of Modern Art*, organitzada per l'Associació de Pintors i Escultors Nortamericans (*Association of American Painters and Sculptors*) entre el 17 de febrer i el 15 de març de 1913. Organitzada per Arthur Bowen Davies, Jerome Myers, Elmer Mac Rae, Walter Pach, John Quinn i Walt Kuhn a l'Armeria del 69è Regiment de New York va reunir més de 1300 obres d'art (pintures, escultures, i arts decoratives) i 300 artistes. Aquesta exposició es va realitzar posteriorment a Chicago i Boston arribant a més de cinc-cents mil visitants.

Il·lustració 1: Cartell de l'Armory Show. 1913.
Domini públic. University of Virginia Library.

Segons Gelfand, A. (2013, march, 15) la idea inicial era organitzar la primera gran exposició d'obres d'artistes únicament dels Estats Units, però es va donar la paradoxa que més d'un terç de les obres exposades eren provinents d'Europa i estaven signades per artistes considerats pioners i punters en aquell moment amb obres representatives de l'art europeu d'avantguarda.

El seu lema: *"The New Spirit"* AAPS (1913) mostrava la intenció dels seus promotors d'aconseguir nous espais expositius i noves oportunitats pels artistes nord-americans, però era la primera vegada que el públic nord-americà tenia davant seu i apreciava les obres representatives de l'art de les avantguardes europees, convertint-se així en un dels esdeveniments més importants i decisius en el desenvolupament de les arts visuals i el col·leccionisme artístic. El mateix catàleg

afirma que mai s'havia fet una exposició als Estats Units amb tants treballs dels Europeus "moderns". Tal i com relaten Calvin Tomkins (1996) Brown, Milton, W. (1988), Staples, S.L. (2001a) i Clarita Spitz (20, gen, 2016) la secció nacional encara es mantenia en l'art figuratiu amb les característiques de l'art del segle XIX. En canvi la internacional era un clar exemple de les avantguardes europees amb l'art abstracte com a element comú i diferencial. Les crítiques i controvèrsies de la tradicional i conservadora societat americana de l'època van ser enormes i la premsa va titllar les obres de bogeria, immoralitat, anarquia, provocant paròdies, riotes, burles i caricatures. Paral·lelament a aquests fets els museus novaiorquesos i les galeries es van afanyar en comprar obres d'art modernes d'artistes europeus. L'escàndol i la incomprensió del públic es va fer evident davant de l'allau de crítiques, fins i tot del President dels Estats Units, Roosevelt

(1913) que va declarar “*That’s not art*” en veure les obres que allí es recollien no es podien considerar art, sobretot les europees. El propi Roosevelt va afegir: “In this recent art exhibition the lunatic fringe was fully in evidence, especially in the rooms devoted to the Cubists and the Futurists, or Near-Impressionists.” La secció dedicada a l’art americà contemporani ocupava unes tres quartes parts de l’exposició International Exhibition of Modern Art. Tot i això es van vendre 174 obres per un valor de 44.148,75 \$ de les quals 51 pertanyien a artistes americans i 127 a artistes estrangers (Brown, Milton W. (1988: 97).

Segons McCormack, (Mar 8, 2017) durant els segles XVIII i XIX els artistes estatunidencs es formaven a les acadèmies, on destacava el realisme idealista, amb formes suaus i perfeccionades fent invisible la mà del artista. Des de mitjans del 1800 molts d’aquests artistes es va rebel·lar contra aquest art acadèmic. Als Estats Units encara es va allargar fins a finals de segle XIX aquesta rigidesa acadèmica. Però, l’any 1911 quatre artistes joves van començar a reunir-se a la Madison Gallery de New York per debatre sobre noves estratègies d’exposició d’art als Estats Units. Gelfand, (2013, march, 15) cita l’apertura de l’exposició per part de l’advocat i promotor John Quinn: “This exhibition will be epoch making in the history of American Art. Tonight will be the red-letter night in the history of not only of American but of all modern art.” En el seu discurs inaugural el President de la (AAPS) Arthur Bowen Davies citat per AAPS (1913: 13) afirma:

In getting together the works of the European moderns, the society has embarked on no propaganda. It proposes to enter on no controversy with any institution. Its sole object is to put the paintings, sculptures and so on, on exhibition so that the intelligent may judge for themselves by themselves.

L’art conegut als Estats Units d’Amèrica fins aquell moment era de tipus realista figuratiu molt allunyat de l’art abstracte europeu que havia avançat en les primeres avantguardes. Fou una exposició certament polèmica i va generar als assistents una sensació de deixar de pensar si la pintura i l’escultura eren bones o dolentes si agradaven en funció de l’estètica. L’exhibició va introduir als nord-americans els estils emergents de l’art modern que emfasitza el llenguatge de l’abstracció. Va mostrar a la societat americana com podia ser l’art que dominaria als Estats Units en la resta del segle XX. L’art abstracte era divergent per al poble i discrepava sobre el que era l’art. El mateix Roosevelt va anomenar als cubistes i futuristes: llunàtics i extremistes europeus.

Però els membres de la Association of American Painters and Sculptors tal i com afirmen al *Catalogue international Exhibition of Modern Art* (1913) pensen que l’art és un signe de vida i que aquesta s’assoleix amb el canvi.

L’any 1919 a l’Europa moderna, concretament a la República de Weimar es funda la Bauhaus, una escola que revolucionaria l’art, els oficis artístics i decoratius i sobretot l’arquitectura. Posteriorment i després del tancament de la Bauhaus per ordre de Hitler l’any 1933, sorgirà als Estats Units d’Amèrica i concretament a Carolina del Nord una escola basada en els principis progressistes i democràtics de John Dewey un dels pedagogs mundials més influents de l’època.

John Andrew Rice i un grup de professors d'ícols funden el Black Mountain College a prop de la ciutat d'Asheville.

Black Mountain College constitueix al nostre entendre un dels capítols més fascinants i destacats en la història de l'educació dels Estats Units d'Amèrica i la seva importància és considerada clau en el desenvolupament de l'art nord-americà intentant anar més enllà de l'academicisme clàssic i de les estructures excessivament rígides i per tant a pensar que hi pot haver noves formes d'ensenyar i aprendre amb la finalitat de transformar la societat. El desenvolupament de l'expressionisme abstracte i la forma d'experimentació pedagògica més enllà de l'Academicisme, dels convencionalismes i de excés de normativització de l'art foren alguns dels trets pedagògics desenvolupats pel BMC. Per això ens preguntem: fou el BMC una escola revolucionària, un experiment o una experiència? o simplement una escola d'art?

Considerant la important relació entre la història de l'art i la història de la humanitat, destacant i posant en relació i valor aquells elements que han interactuat i han creat una història conjunta

"BMC was a community first, then a college. It was a small and intimate".

Morton Steinau
Schmit, E. (2022)

considerem que els esdeveniments històrics no es produeixen de forma casual, ja que impliquen interaccions temporals i espacials on els subjectes intenten trobar un lloc en aquesta societat, ja sigui mitjançant el diàleg o ja sigui mitjançant la imposició. Així doncs, el que ens plantejem en

aquest treball i el que volem aprendre és precisament quines són aquestes evidències històriques, personals i humanes que han esdevingut significatives i transformadores al llarg del segle XX i que han provocat que el món, el nostre planeta afronti nous reptes i noves formes de viure i d'entendre l'art.

1.2. Justificació i valoració de la recerca i del problema.

Amb aquest TFG anirem al passat, cercarem en el present i visualitzarem el futur de l'escola interdisciplinària més interessant i sorprenent, el BMC que va reflexionar sobre l'art i el seu impacte tant en els artistes com en els esdeveniments posteriors transformant la manera de fer, de pensar, de viure i d'incorporar l'art en la societat i la cultura dels Estats Units d'Amèrica.

Aquest TFG té tres premisses o idees de partida.

1. En primer lloc l'interès per les idees de la pedagogia progressista, democràtica, experimental i indagadora de John Dewey i el seu rol d'assessorament del BMC.
2. La segona pel desenvolupament de la teoria pedagògica de John Dewey en mans de John Andrew Rice, Josef Albers i Charles Olson, entre altres en la concepció i desenvolupament d'una escola de d'ensenyament artístic interdisciplinari que va trencar els esquemes academicistes existents i va proposar una forma diferent de pensar l'art i la ciutadania, gràcies a la triple influència: John Dewey com a ideòleg, les avantguardes com a precedents i l'escola de la Bauhaus com a recerca d'una

democràcia desconeguda tant als Estats Units com a societat molt tradicional, tancada i intel·lectualment molt exigent com a l'Alemanya governada des del poder Nazi pel "Führer" Adolf Hitler.

3. Finalment, i com a tercera premissa destacar una generació d'artistes que van créixer com a persones i individus en una micro-societat (comunitat del Black Mountain College que va participar en el desenvolupament el seu talent en col·laboració i en comunitat.

Segons Bartolomé, M. (1986), Latorre, A. (2007) i Van Dalen, D., B. i Meyer, W. J. (1983) per tal d'establir la viabilitat del problema i la necessitat de la recerca cal discernir quins elements formen part de l'èpica o del mite del BMC i quins en són veritablement rellevants. Ens situem davant d'un problema real d'una institució coneguda i reconeguda en el món de la història de l'art que compta amb publicacions i reconeixements al llarg de la seva història amb un interès creixent a partir dels anys setanta. Així mateix és un cas paradigmàtic que es va produir en un temps determinat entre 1933 i 1957, en un context social definit i en un espai concret: a Asheville (North Carolina), tot i que amb el temps acabaria superant fronteres i influint a la totalitat del món convertint-se en un fet global. Seguint Richards (2013), que ens proposa una anàlisi més global, holística i completa el tema d'estudi serà la pedagogia i el mètode BMC.

"You needed to be mature to understand what freedom meant. For many, freedom meant you got lost".

Morton Steinau
Schmit, E. (2022)

1.3. Objectius de la recerca.

L'objectiu general que ens plantegem en aquest treball és:

- 1.3.1. **Objectiu General:** Descriure la concepció pedagògica del BMC (1933-1957) mitjançant la relació entre artistes, alumnat, professorat, temps històrics, espais i pràctiques artístiques per valorar la seva influència en la concepció de l'art de la segona meitat del segle XX.

1.3.2. Objectius Específics:

- 1.3.2.1. **Quina relació hi ha entre el Black Mountain College i la pedagogia d'en John Dewey?** Per assolir aquest objectiu s'ha triangulat la informació dels escrits i publicacions del propi John Dewey, dels arxius del Dewey Center Studies, així com diverses publicacions relacionades amb la Bauhaus. Disposem de fonts primàries (correspondència, manuscrits, escrits autobiogràfics, treballs artístics i transcripcions de vídeos). Disposem també de les fonts secundàries de bibliografia especialitzada: treballs científics, articles acadèmics del BMC i John Dewey.

1.3.2.2. Quines són les bases metodològiques i pedagògiques d'una escola experimental (BMC) que va continuar i millorar el llegat de la Bauhaus de Weymar en temps i espais? Aquest objectiu suposa una incursió en les bases metodològiques i pedagògiques del BMC. Els butlletins, les revistes pròpies del BMC i les cartes d'en John Andrew Rice ens proporcionen informació de caràcter artístic, social i pedagògic. Analitzar el fenomen del BMC, a partir de les primeres publicacions específiques com per exemple Duberman, M. (1972a) desenvolupades posteriorment per artistes de l'època a nivell biogràfic o autobiogràfic.

1.3.2.3. Existeix o va existir un mètode o una influència pròpia del Black Mountain College? Aquest objectiu s'assolirà mitjançant una reflexió profunda de tota la informació obtinguda i establint tots aquells punts de connexió entre teoria pedagògica i teoria artística. Els exemples d'obres artístiques de diferents autors i autores de referència ens permetran aquesta relació amb els conceptes bàsics relacionats amb la metodologia.

1.4. Enfocament teòric, paradigma i metodologia de recerca.

1.4.1. Plantejament del problema i paradigma.

Segons Ary i altres (1987), Bartolomé, M. (1986), Latorre, A. (2007), i tal i com apunta Dewey, J. (1933) formulem les següents qüestions adreçades al plantejament inicial del problema i a la metodologia. En el nostre cas destaquem la interacció entre la pedagogia i la història del l'art, la seva relació amb metodologies innovadores per l'època i la influència del context socio-polític subjacent.

La primera decisió que s'ha pres respecte al disseny de la recerca és el posicionament paradigmàtic amb el qual definirem la metodologia, el tipus de recerca i els recursos necessaris. Entenem el paradigma des de la definició que fa el filòsof Wilhelm Dilthey (1914) en la seva obra

"John Rice said learning is process, it's not the content".

Sue Spayth Riley
Schmit, E. (2022)

Einleitung in die Geisteswissenschaften (Introducció a les ciències humanes). Per a ell el paradigma és una cosmovisió o (*Weltanschauung*) que etimològicament prové de *Welt*: "món" i de *anschauen*: "observar". Dilthey pertany als pensadors de

l'escola hermenèutica i sosté el principi que l'experiència vital ha de tenir aspectes intel·lectuals, emocionals i morals inserits en la societat i la cultura de la qual es formava part. Per això art, cultura, societat i pedagogia estan tant relacionats.

En aquest cas ens hem decidit per un paradigma amb un fort component analític i interpretatiu degut a la naturalesa de la recerca i les fonts d'informació disponibles. A més hem observat a mesura que avançava la recerca que l'objecte d'estudi presenta diverses derivades i dificultats

que s'havien d'abordar paral·lelament des del paradigma de la complexitat formulat per Edgar Morin (1990).

En segon lloc el diàleg, la relació i la interpretació de la documentació ens possibilita fer un estudi interpretatiu amb aspectes puntuals de diàleg crític per tal de qüestionar el que veritablement va succeir a nivell pedagògic i artístic en el BMC i que volem plantejar respecte a recerques posteriors. Per tant, parlem d'una recerca qualitativa en el camp de la teoria de l'art, la filosofia dels moviments artístics, les fonts de la història de l'art i la història de l'estètica de l'època contemporània que es situa entre el 1933 i el 1960.

Tal i com afirma Furió, V. (2012, 40) citant a Taine, H. (1865), per tal de comprendre una obra d'art, un artista o un grup d'artistes és necessari que es presentin els costums, l'esperit del país i del propi artista en el moment de fer les obres. El mateix Taine, H. (1865: 46) afirma "La obra de arte se halla determinada por el conjunto que resulta del estado del espíritu y las costumbres ambientes."

1.4.2. Metodologia i fases de recerca documental.

Es planteja una investigació qualitativa de tipus analític (García Sanz, M. P. i Martínez Clares, Pilar (Coords.) 2012: 111) per estudiar i reconstruir els fenòmens artístics, creacions, esdeveniments

"Charles Eames was bitter about the program at Berkeley, he called it "rehabilitation, not education." He loved the turmoil at Black Mountain College".

Claude Stoller
Schmit, E. (2022)

comunitaris, mètodes pedagògics, relacions socials i personals que van passar en el BMC, així com el seu desenvolupament i fonamentant el seu significat en el context històric del qual han sorgit, mitjançant l'anàlisi documental, testimonis, cartes, material bibliogràfic i d'arxiu i publicacions especialitzades entre d'altres.

La recerca d'informació, de bibliografia i de documentació de rellevància ens permet elaborar una àmplia base teòrica per comprendre la situació actual de les recerques sobre el BMC (estat de la qüestió) passant per tres fases:

1a Fase: En un primer moment s'ha realitzat una recerca inicial d'informació en bases de dades properes: estatals i autonòmiques. S'ha seleccionat el material bibliogràfic de primer ordre i de qualitat científica contrastada.

2a Fase: En aquest punt ens centrem en una cerca més aprofundida de documentació de bases de dades a nivell europeu i estatunidenc principalment degut a la contextualització de tres elements clau: la figura de John Dewey, l'Escola de la Bauhaus de Weimar i el Black Mountain College de Carolina del Nord. Tot i que la recerca en un primer moment és críptica a l'hora de trobar materials significatius, la tecnologia i la qualitat dels cercadors ens ha permès accedir a la informació i als arxius i bases de dades documentals consultades a partir de contactes i de referències. Anàlisi, avaluació i revisió sistemàtica de la documentació.

La qualitat i la quantitat dels materials que s'han recollit per a la recerca i per definir l'estat de la qüestió és excel·lent degut a que comprèn una gran varietat de formats: llibres, articles científics, articles periodístics, vídeos explicatius, documentals, testimonis i entrevistes a persones vinculades al BMC, revistes pròpies i "journals" de diversos arxius universitaris i de l'Estat de North Carolina, arxius d'institucions universitàries i de recerca especialitzades i Centres d'investigació i recerca d'Alemanya, Estats Units d'Amèrica i Espanya.

Per a comprendre millor l'escenari de recerca i la dimensió documental que ha generat aquest treball s'ha dissenyat un esquema en forma de mapa conceptual (Annex B) que estableix la relació d'autors així com les fonts més importants i significatives de la recerca que permeten elaborar l'estat de la qüestió. Així, la recerca es mou entre els registres exploratoris i els registres descriptius per tal de descriure el fenomen educatiu i artístic del BMC.

3a fase: S'han establert les connexions i correlació entre institucions i materials de primer ordre, així com la selecció dels autors i autores més rellevants. Una vegada recopilades les fonts documentals, s'ha procedit a la lectura exhaustiva i a l'anàlisi dels materials. Val a dir que el 80% de la informació és en llengua anglesa, el 15 % en llengua francesa i el 5 % en llengua espanyola. Això ha suposat un exercici pacient dedicat de lectura i de traducció. La majoria de les fonts són primàries: cartes personals, articles o entrevistes a persones protagonistes i lectura de llibres o escrits propis dels autors, per exemple de John Dewey, de John Andrew Rice, així com d'artistes importants i destacables del BMC. Així mateix, introduïm com a font d'informació destacable els materials derivats de les exposicions internacionals i simpòsiums més importants realitzats entre l'any 1992 i el 2024 (Annex A).

"Albers ran his hands over my head and face pointing out muscles to be aware of when drawing."

Elaine Schmitt Urbain
Schmit, E. (2022)

Val a dir que el 80% de la documentació prové d'arxius, centres de recerca i bases de dades a les quals hem accedit per subscripció o per contacte amb les institucions. Com a exemple durant tres dies del més de novembre s'ha visitat el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia de Madrid on s'ha consultat la documentació referent a l'exposició *Black Mountain College: Una aventura americana* que representa la primera gran exposició internacional sobre el BMC. S'han inclòs imatges i cites textuais per tal d'il·lustrar tot facilitant la comprensió d'aquells elements relacionats amb l'art, els artistes, la pedagogia del BMC.

Finalment contrastarem la informació de les fonts desenvolupada en l'estat de la qüestió amb alguns exemples d'artistes i professorat que va pertànyer a la comunitat del BMC.

1.4.3. Estructura del Treball de Fi de Grau

Aquest Treball de Fi de Grau s'ha estructurat en cinc grans apartats.

1r Bloc: Introducció, justificació, objectiu general i objectius específics, metodologia i estat de la qüestió. En aquest bloc i fent referència al capítol 1 introduïm el tema d'estudi i les condicions i criteris de la recerca establint el paradigma, els objectius i definint la metodologia interpretativa que defineix el diàleg amb l'objecte d'estudi.

2n Bloc: Els antecedents del BMC des d'una perspectiva històrica. Aquest bloc es desenvolupa en el capítol 2 on presentem aquells aspectes previs a la constitució del BMC com són la contextualització geogràfica i històrica del món, l'ascens al poder de Hitler, la creació i tancament de la Bauhaus, el sorgiment de les avantguardes a Europa i el camí d'aquestes avantguardes als Estats Units d'Amèrica. Descriurem també la figura del pedagog i filòsof John Dewey com a inspirador i ideòleg de l'educació progressista, participativa i democràtica.

3r Bloc: Aproximació al Black Mountain College des de diferents perspectives i enfoc. Partint d'una selecció d'autors i autores representatius per les seves obres i articles, desenvoluparem en els capítols 3, 4 i 5 les característiques i les singularitats del Black Mountain College com l'estat de la qüestió respecte al tema d'estudi. Seguint el paradigma i la metodologia de treball plantejarem aquesta anàlisi de forma interpretativa i crítica dialogant amb els diferents protagonistes: els que van viure el BMC i els que han n'han parlat i escrit. En el capítol 4 ens centrarem en la figura de John Dewey com a pedagog i filòsof inspirador de la metodologia del centre.

4t Bloc: Cercant referències i evidències: els testimoniatges. El capítol 6 ens permetran una visió propera al Black Mountain College mitjançant 4 testimoniatges referents de les pràctiques artístiques, de la vida i de la forma d'entendre la creació artística que va esdevenir en el BMC. En segon lloc, en el capítol 7 fem esment al concepte d'art global.

5è Bloc: Conclusions, línies d'investigació futures i bibliografia. Finalment, en el capítol 8 les conclusions ens ajuden a entendre aquells elements significatius i destacables del College i com aquest va influir en la història de l'art. Així mateix destaquem les línies d'investigació futures a partir de la recerca que s'ha realitzat per tant de continuar cercant respostes i preguntes sobre la realitat que va esdevenir entre 1933 i 1957 a les Black Mountains d'Asheville. Per finalitzar s'inclou en el capítol 9 la bibliografia de referència del treball.

2. Context històric i social del Black Mountain College.

2.1. Context històric: el segle XX entre dues guerres.

Resulta molt difícil resumir el segle XX a nivell històric tant des del punt de vista de la humanitat, la geografia política i les societats com des del punt de vista de la història de l'art.

Un fet en el que coincideixen tots els autors i autores de referència d'aquest treball com: Beggs, M. (2015), Duberman, M. (1972), Harris, M. E. (2002, 2015, 2019), Capability Taylor, M. (2019), és que tant la Bauhaus, com el BMC es funden en un context políticament incert i inestable tant característic del planeta en el segle XX.

Sintetitzant històricament el segle XX amb fets que siguin globals i que comportin un canvi estructural en el funcionament polític, social i econòmic de tot el planeta podem destacar: la

"The learning process wasn't interrupted by traffic, buses, ...".

Patsy Lynch Wood
Schmit, E. (2022)

Primera Guerra Mundial (1914-1918), el Crack econòmic de 1929, els diferents conflictes interns dels països (Guerres civils, lluites de poder), la Segona Guerra Mundial (1939-1945) i la lluita entre capitalisme i comunisme per fer-se amb el control dels aparells polítics i ideològics del món.

D'aquests esdeveniments i molt d'acord amb el tema central d'aquest treball considerem que les dues guerres Mundials son els dos fets històrics més rellevants i amb més impacte en la nostra societat i que més petjades han deixat. Particularment destacarem el fet que aquests dos grans conflictes armats van ser iniciats al continent Europeu i es van estendre al llarg del món de forma progressiva afegint nous escenaris i nous participants amb l'únic desig de fer-se amb el control polític i econòmic del planeta. De fet no parlarem específicament de les dues Guerres però són el marc tangencial per entendre tant el sorgiment de la Bauhaus de Weymar com del Black Mountain College de Carolina del Nord. De fet, Amy Dempsey (2002) en el seu llibre titula el període de 1860 a 1900 com "*El auge de las Vanguardias*", el període de 1900 a 1918 com "*El mundo moderno*", el període de 1918 a 1945 com "*La búsqueda de un nuevo orden*", coincidint amb el període d'entre guerres. I finalment el període de 1945 a 1965 el considera com "*Un nuevo desorden*". Val a dir que en un altre publicació d'Amy Dempsey (2002b) "*Estilos, escuelas y movimientos*" anomena el període de 1965 a 2000 com "*Más allá de las vanguardias*". Podem afirmar que el sorgiment de la Bauhaus a final de la 1a Guerra Mundial podia respondre a una necessitat de posar ordre en el caos social. El seu tancament però fou motivat per una ideologia autoritària i destructiva. En canvi el BMC respon a una revolució contra l'estatus quo artístic i educatiu del moment i el seu tancament a no estar en el moment adequat i amb la proposta adequada. Així en aquest treball ens centrem en la recerca per un nou ordre com a característica desenvolupada en el BMC en els seus anys d'existència i la seva influència posterior per tal de contextualitzar els importants canvis que s'esdevindran en el món de l'art en les dècades posteriors.

2.2. Alguns apunts històrics: comprenent el funcionament del món.

"Albers would say to people
"Black Mountain is a minimal
version of the Bauhaus ... go
there." He thought he ran the
world."

Pete Overlander
Schmit, E. (2022)

La història, la influència i el mite del BMC s'explica a partir dels seus antecedents, els esdeveniments històrics i socials que van succeir al món en la primera meitat del segle XX. Dues guerres mundials en menys de vint anys i el sorgiment, el posterior desenvolupament de les primeres i segones avantguardes, la creixent industrialització i la gran transformació que provoca la transició d'unes societats rurals i lentes a ciutats modernes ràpides i cosmopolites, fan dels processos històrics d'aquests cinquanta anys una veritable transformació social. Tal i com afirma Hernández (2022), ens poden trair en aquesta recerca dos tendències observades en la documentació analitzada. Per una banda la visió de Duberman (1972a), que davant del context polític del moment que vivia, descriu el BMC de forma idealitzada, romàntica, però també com a renovació pedagògica i generació de coneixement acadèmic. La segona perspectiva és caure en la simplificació històrica i afirmar que el BMC és la continuïtat de la Bauhaus de Weimar o com moltes vegades s'ha anomenat "La Bauhaus Americana". La idea que proposem en aquest treball va més enllà, sumant les influències generades pel moment històric que es vivia en els EUA, i l'evident influència dels artistes i professorat exiliat provinent d'Alemanya.

John Andrew Rice, idealista, optimista, intel·ligent, honest i senzill, influït per John Dewey i per les seves idees d'educació democràtica i progressiva proposa una escola amb un tarannà pedagògic i una vivència comunitària que transformaria la vida de les persones que passaven per ella. Ja en temps actuals, autores com Suzanne Penuel (2017/2018) analitzant, i revisant la figura de John Andrew Rice ja destaca diferències entre el BMC i la Bauhaus. En una línia de recerca interessant JoAnn Ellert (1972: 144) afirma amb contundència que el BMC no és en cap cas una continuïtat de la Bauhaus amb aquestes paraules:

Black Mountain College was not un any sense a continuum of the Bauhaus. Both institutions diferent markedly in organizational framework. But there is no doubt that, because of the Alberses long involvement, Black Mountain College took over many Bauhaus ways and ideas.

2.3. Antecedents al Black Mountain College: Bauhaus, avantguardes i acadèmies.

Tothom entén i argumenta el mot "escola" quan es refereix a la Bauhaus o a altres escoles artístiques que s'ha donat al llarg de la història de l'art, atribuint així un intent de categoritzar o classificar determinats moviments artístics al voltant d'una idea comuna. Tot i això, quan es comenta l'existència del Black Mountain College generalment els autors i autores consultades li afegeixen l'adjectiu "experimental". És una diferència de conceptes molt important perquè la Bauhaus va néixer com una escola pròpiament dita i el BMC, tot i ser un "centre educatiu", tenia en el seu nom un lloc, un espai i era un centre de formació, però no era "experimental", també la Bauhaus?. Per definició les escoles tenen un mètode pedagògic que defineix el seu caràcter

personal, el seu sentit i la diferenciació respecte les altres. Quina ha estat l'herència metodològica del Black Mountain College?.

Un dels elements conceptuals que comentarem de forma breu és l'existència de les acadèmies entenent que desenvolupades en un primer moment a Itàlia han estat referents en la història

"The way you had both freedom and order was by personal responsibility."

Mary Parks Washington
Schmit, E. (2022)

de l'art als països més significatius: França, Anglaterra, Alemanya, etc. El terme acadèmia fa referència des del nostre punt de vista i analitzant el treball que ens ocupa a dos aspectes importants: en primer lloc com a espai i institució que defineix, regula i estructura els valors i els principis estètics

d'una època o període determinat que al llarg dels anys va canviant i es va adequant a les noves tendències.

En segon lloc, l'acadèmia, pot entendre's com a escola o com a Institució on es formen els artistes seguint els preceptes que imposa la pròpia Acadèmia. En el cas que ens ocupa, i revisant la bibliografia especialitzada, hem detectat que el BMC no s'ha considerat mai com una Acadèmia en els sentits esmentats a diferència de la Bauhaus o dels moviments com els Natzarens o les Arts & Craft angleses. Així ho trobem en autors com: Pevsner, N. (1940), Gombrich, E.H. (2020), Farting, S. (2010).

A inicis del segle XX la societat americana descobreix les avantguardes en l'exposició de l'Armory Show. Tal i com afirmen Antigüedad, M.D., Nieto, V., i Tusell, G. (2016) les pròpies avantguardes s'han succeït i superposat les unes a les altres sense establir cap model hegemònic perdurable però canviant les estètiques tradicionals. Així, l'art del segle XX és una suma d'opcions, diferents, contradictòries que tot i no tenir característiques comunes, som capaços de situar-les en el seu temps. Un dels fets més interessants és la ruptura dels gèneres tradicionals i la irrupció de noves propostes: el còmic, el disseny gràfic, el grafiti, la fotografia, el disseny industrial, la moda, els tatuatges, l'escenografia, el vídeo art, el cinema, l'art electrònic en són alguns dels exemples.

Les segones avantguardes suposen una veritable ampliació de la concepció de l'art ja se situïen en espais museïtzats o en espais públics, però es segueix lluitant i trencant amb l'establert i allò normatiu i cerquen altres punts de partida com l'individualisme, la subjectivitat i la llibertat expressiva.

Un altre element d'influència en l'època de creació del BMC, va ser tant l'auge com la caiguda de les avantguardes que permeten la creació d'espais per a cada visió particular del món, de l'art i de les conseqüències de tot allò que era possible de fer i quins eren els límits i les fronteres que calia superar. Les avantguardes cal considerar-les com un conjunt de moviments artístics i literaris amb una diversitat molt gran, però amb una idea comuna: la necessitat i la voluntat de trencar amb la tradició, partint de què algunes de les avantguardes es poden presentar com a efímeres i es basaven en arguments combatius, provocatius i de revolta en referència a la estètica i a l'ètica cercant noves formes d'expressió. Com recull JoAnn C. Ellert (1972: 145) Walter Gropius

explica al manifest de la Bauhaus: “Architects, sculptors, painters, we must return to the crafts.”
I continua: “[...] There is no such thing as professional art; there is no essential difference between the artists and the craftsmen.”

2.3.1. La Bauhaus com a model pedagògic i artístic.

Els antecedents del Black Mountain College són per una banda la Bauhaus, prestigiosa escola d'arquitectura, art i disseny fundada per Walter Gropius a la ciutat alemanya de Weimar l'any

“Our central and consistent effort is to teach method, not content; to emphasize process, not results.”

John Andrew Rice
<https://ruthasawa.com/life/black-mountain-college/>

1919, just després de la finalització de la I Guerra Mundial i amb les avantguardes artístiques actives, a més d'una situació social molt complexa a Europa. La Bauhaus neix d'una fusió entre l'Escola Superior d'Arts Plàstiques i l'Escola d'Arts i Oficis determinant els següents objectius

entenen que els alumnes o artistes han de dominar el coneixement dels materials, el seu ús, la seva diversitat i el llenguatge de la forma segons Perelló, A. M. (1990:2), Wick, R. (2007:8):

1. Assolir la integració de tots els gèneres artístics i dels diferents sectors artesanals sempre sota una supremacia i lideratge de l'arquitectura.
2. Orientar la producció artística vers les necessitats dels diferents sectors de la població.

El mot Bauhaus, etimològicament prové del mot “HAUSBAU” que significa “Casa per la construcció”, tot i que també prové de “BAU HÜTTE” que significa “Casa dels constructors”. Això ens porta a la relació directa i a un reconeixement de la construcció de les grans catedrals o conjunts històrics medievals gràcies a la interacció de diferents comunitats

Il·lustració 2: Edifici de la Bauhaus dissenyat per Walter Gropius. Foto: Lelikron. Creative Commons License.

d'artesans i artistes que tenien uns objectius comuns i una causa estètica comuna. Per tant parlem d'obres realitzades en col·lectivitat en comunió perfecta entre artesans i artistes. Val a dir que la Bauhaus, al contrari del BMC, de caràcter privat, era una institució recolzada per l'estat i per tant amb suport del govern del moment.

La bibliografia especialitzada consultada situa a la Bauhaus en els primers llocs respecte a l'origen de la renovació pedagògica. Però també en surten connexions i dubtes al respecte perquè en els orígens de la Bauhaus hi veiem influències pedagògiques importants com les del pedagog alemany Georg Kerschensteiner amb el concepte d'escola activa, o les de la italiana Maria Montessori on es destaca la llibertat, la proposta d'activitats i la variabilitat d'estímuls. Fins i tot el progressisme i pragmatisme de John Dewey per la seva capacitat productiva. Aquesta renovació pedagògica tant de les escoles com de les universitats forma part d'un complex, llarg

i interessant debat que possiblement no s'ha acabat avui en dia i que va tenir les seves arrels tant en el segle XIX, com als inicis del segle XX. La finalitat segons Jordi Feu (2010) és repensar els sistemes educatius, les escoles, els centres d'ensenyament per a transformar una realitat educativa que acostuma a ser canviant i és difícil de concretar en un moment determinat de la història. Per tant observem aquestes connexions pedagògiques, educatives, metodològiques en els camps de l'ensenyament i de l'art que fan que la recerca d'aquests dos camps del coneixement tingui elements propers i comuns.

Com a fonts secundàries més significatives al respecte trobem: Perello, A. M. (1990), Wick, R. (2007), Wingler, H. M. (1980), Kröll, F. (1974) i Herzogenrath, W. (1978) citat per Samit Cid, B. (2015), atès que ens permeten complementar i verificar el context i la situació historiogràfica que hem volgut resumir en aquesta taula 1.

Taula 1: Períodes i fases sensibles de la Bauhaus. Adaptat de Samit Cid, B. (2015), p. 107.

Direcció Bauhaus	Seus Localització	Enfoc sòcio-polític, ideològic i pedagògic	Etales i aspectes estilístics
(Wingler, H. M. 1980) (Perelló, A. M. 1990) (Wick, R. 2007)	(Wingler, H.M. 1980) (Perelló, A. M. 1990) (Wick, R. 2007)	(Kröll, F. 1974) (Perelló, A. M. 1990) (Wick, R. 2007)	(Kröll, F. 1974) (Herzogenrath, W. 1978) (Perelló, A. M. 1990) (Wick, R. 2007)
Walter Gropius Arquitecte (1919 – 1927) Hannes Meyer Arquitecte (1928 - 1930) Mies van der Rohe Arquitecte (1930 – 1933)	Weimar (1919 – 1925) Dessau (1925 - 1932) Berlin (1932 – 1933)	Fase de creació (1919 – 1923) Fase de consolidació i prestigi (1923 – 1928) Fase de desintegració, declivi i dispersió (1928 / 1930 – 1933)	Etapa Expressionista (1919 – 1921) Johannes Itten Etapa Formalista (1922 – 1924) Johannes Itten Etapa Funcionalista (1924 – 1928) Moholy-Nagy Etapa Analítica (1928-1930) Moholy-Nagy Etapa de coneixement de materials (1930 – 1933) Josef Albers

Com podem veure, la Bauhaus va funcionar durant els anys d'entreguerres. Va tenir en el seu claustre artistes molt reconeguts que eren al mateix temps professors, dels quals destaquem els següents noms: Josef Albers (1888-1976), Johannes Itten (1888 – 1967), Paul Klee (1879-1940), Vasily Kandinsky (1866-1944) i Moholy Nagy (1895-1946), entre d'altres. Alguns d'aquests, com: Itten o Albers, tenien formació docent perquè eren mestres de primera ensenyança i això els dotava d'unes certes estratègies competències i metodologies que aplicaven a les seves classes. Un autor clau en aquesta recerca és Wolfgang Scheibe (1969) que en la seva obra estableix la

relació entre Josef Albers i els escrits pedagògics de John Dewey. Aquest fet resulta fonamental per demostrar que Dewey era un personatge de referència internacional, que les seves obres es van traduir a l'alemany i que Josef Albers les coneixia. Així Wick, R. (2007: 153) argumenta que Albers proposava ja a la Bauhaus les idees d'en Dewey sobre "l'aprenentatge a través de l'experiència" destacant que l'escola ha de preparar per a la vida pràctica, renunciant al coneixement "mort" i passiu dels llibres. Així ho deia amb les seves pròpies paraules: "...los conocimientos no se adquieren en el conocer abstracto, sino en la propia actuación... Las experiencias vividas en la actuación favorecen las actuaciones consecutivas" "Learning by doing" es así pues, el principio pedagógico fundamental" (citat a Wick 207: 102).

Tal i com apunta Wick, R. (2007: 102), el responsable d'introduir les idees pedagògiques d'en John Dewey a Alemanya fou G. Kerschensteiner (1854-1932), un pedagog alemany que va viatjar a Anglaterra, Suïssa i els Estats Units cercant noves formes d'ensenyar i d'aprendre. Les seves propostes eren revolucionàries perquè afirmava que l'educació artística no podia ser únicament rígida i d'erudició, cercant el geni artístic, havent-se de centrar en el descobriment per part de cada infant del seus veritables talents, capacitats i ànima (*soul*). Tot i això Georg Kerschensteiner (1917) limita l'etapa de creativitat infantil als deu anys d'edat argumentant que posteriorment ja s'ha de treballar la destresa i l'habilitat manual. Això ens connecta directament la Bauhaus amb Dewey, i per tant amb el Black Mountain College no com una influència de la Bauhaus al BMC, sinó per l'impacte de Dewey en totes dues.

Un altre professor important en la Bauhaus fou Johannes Itten. La bibliografia consultada afirma que ens trobem davant d'un dels docents més influents i alhora més controvertits de la Bauhaus

"Les arts eren el centre i el cor del Currículum perquè el procés de produir art cultiva la creativitat, la independència i la disciplina d'un mateix.."

Dr. David Crowe
Elon: ElonDoc, cop. (2007: 11')

de Weimar que va abandonar la docència després dels seus problemes amb el fundador Walter Gropius. Itten, de tendència místico-expressionista era l'encarregat de l'acolliment inicial dels alumnes amb un interès artístic i per tant el responsable del curs preliminar de la Bauhaus a imatge i semblança dels cursos preliminars que ja es feien en el segle XIX i a inicis del segle XX en altres institucions. Per tant, cal

donar-li el protagonisme merescut al professor Itten que disposava d'una doble qualificació com a professor i com a artista. La seva implicació i actitud foren el factor que va provocar que s'afirmés que la Bauhaus tenia una metodologia i pedagogia pròpies. Però darrera de l'Itten pedagog i mestre hi havia un Itten voluntarios, rígida i d'extrema disciplina que arribava a la dictadura doctrinària, fet que provocà lluites entre els seus seguidors i detractors. Itten, representa una pedagogia singular entenenent que hi havia discussions metodològiques importants a nivell didàctic inclús en la pròpia Bauhaus. Tal i com comenta Maldonado, T. (2021) el substituirà Lazslo Moholy-Nagy (1985-1946), un dels professors més importants i menys estudiats de la Bauhaus, segons Wick, R. (2007). Un element important, tal i com destaca el mateix Maldonado, T. (2021: 41), és el fet que l'anomenat curs preparatori de la Bauhaus, *Vorkurs*, no va existir de forma estructurada ni a Weimar ni a Dessau. Aquesta idea es va elaborar

de forma posterior quan Albers i Moholy-Nagy van viatjar als Estats Units per participar com a docents al Black Mountain College.

Així, podem afirmar després de les lectures d'autors referents com Maldonado, T. (2021), Wick, R. (2007) i Prieto, E., i Guerrero, S. (eds. 2022), que les idees bàsiques eren:

1. Fer ús per part de l'alumne de la seva força expressiva i creativa.
2. Desenvolupar una personalitat activa, espontània i desinhibida.
3. Adquirir un coneixement més enllà de l'intel·lectual, emocional amb el treball i sense dependència dels llibres.

Art, acció i treball eren els conceptes amb els quals impartien docència els professors de la Bauhaus. Així doncs la Bauhaus segons Maldonado, T. (2021) es desenvolupa a partir de les idees del "Moviment de formació artística" de H. von Marées, del Moviment l'escola activa de Georg Kerschensteiner, de "l'activisme social i educatiu" de Maria Montessori i del "progressisme" dels Estats Units proposat per John Dewey que ja comptava amb seguidors arreu del món.

L'objectiu fonamental de la Bauhaus era trencar amb l'estancament i la decadència de les Escoles d'Art representades per les diferents acadèmies, provocant així una renovació pedagògica molt considerable. Així ho comenten Stutterheim, K. i Bolbrinker, N. (2017: 60):

La Bauhaus trata de reunir toda la actividad artística creadora en una sola unidad, de reunificar todas las disciplinas artesanales: -escultura, pintura, artes aplicadas y manuales- en una nueva arquitectura, como partes inseparables de la misma. El último aunque remoto objetivo de la Bauhaus es la obra de arte unitaria -el gran edificio- en la que no existan fronteras entre el arte monumental y decorativo.

El mateix Gropius, citat per Medina Warmburg, J. (2018:20), digué: "¡Así pues, constituyamos un nuevo gremio de artesanos, pero sin la presunción divisora de clases, que quiso erigir un muro arrogante entre artesanos y artistas!", argumentant que no existia cap diferència essencial entre artesans i artistes.

Així, tots els dissenys i tota la recerca i innovació industrial de la Bauhaus es va traduir en objectes creats per a la vida diària esdevenint les bases actuals del disseny i la modernitat més espectacular. Per tant la seva idea tal i com defensa Wick, R. (2007: 53), era la síntesi estètica dels gèneres artístics i dels sectors artesanals (sota la supremacia de l'arquitectura), i la síntesi social generada per la producció estètica industrial dirigida als diferents sectors de població. Tot i aquesta pretesa acció rupturista, el propi Walter Gropius, citat per Hans M. Wingler (1975) en una conferència del 9 de Juliol de 1920 al Parlament de Turíngia sentenciava que la Bauhaus no era un "experiment" i que tampoc constituïa una "idea original", ja que el fet era que es tractava d'una transició global que succeïa en tota Alemanya. El que no podem oblidar, segons Maldonado, T. (2021), és el context social, econòmic i polític que van acompanyar a la Bauhaus i que també veurem com a element important posteriorment en el Black Mountain College.

Stutterheim, K. i Bolbrinker, N. (2017: 60-61) afegeixen el que significaria l'objectiu dirigit a la formació de professionals.

La Bauhaus desea preparar a arquitectos, pintores y escultores de toda categoria para que se conviertan, segon sus capacidades, en artesanos hábiles o artistas creadores independientes y fundar una comunidad de Trabajo compuesta por maestros y aprendices que sea capaz de crear obres arquitectónicas completas -construcción, acabados, decoración y equipos- y que respondran en su conjunto a un mismo espíritu.

Walter Gropius segons Maldonado, T. (2021: 43), intenta l'any 1961 desvincular les idees d'en John Dewey de la creació de la Bauhaus, afirmant de els cercles pedagògics i els artistes i professorat alemanys varen conèixer les teories de Dewey l'any 1926 i que ell mateix no coneixia cap aspecte pedagògic relacionat amb Dewey fins 1937, en un viatge als EUA. Aquesta idea és totalment desmentida per G. Kerschensteiner citant una conferència de Walter Gropius de 1908 on ja feia al·lusió a Dewey i les seves teories. Per aquesta raó afirmem que la pedagogia de Dewey ja era coneguda a Alemanya en el període anterior a la fundació de la Bauhaus. Així ho confirmen Barbosa, A. M. i Alquezar Facca, C. (Primavera 2019), esmentant la important influència de les teories de John Dewey a la mateixa Bauhaus.

John Andrew Rice, ex-alumne d'Oxford, distingit professor, pedagog i seguidor de les teories progressistes de Dewey i l'any 1933 expulsat de la seva escola (Rollins College) decideix fundar

“He (John Andrew Rice) believed that art was the only force that could bring emotion into disciplined relation to thought.”

Josef Albers
Schmit, E. (2022)

el BMC com un experiment de democràcia pura, de vida comunitària i un concepte de creativitat relacionat amb l'aprenentatge en la nostra vida diària. Seria provable que Rice, tingués coneixement de l'Escola Summerhill fundada l'any 1921, pel pedagog anglès Alexander Sutherland Neill amb els objectius d'educar a persones lliure sense autoritarismes, mitjançant les emocions i la felicitat dels infants. BMC fou la base d'experimentació dels sistemes pedagògics universitaris que després s'han transferit arreu del món en els diferents marcs de la formació universitària. La vida demana acció, aprofitar els moments i saber guanyar i perdre.

Així, Maldonado, T. (2021: 103) ens ofereix la seva clau respecte a la Bauhaus i ens servirà de fil conductor respecte al Black Mountain College, diferenciant entre el que ell anomena el pas de la “*Bauhaus mítica*” a la “*Bauhaus real*” que avui en dia té molt més sentit perquè les noves generacions d'investigadors/es han partit d'idees diferents i han deixat el romanticisme que sempre ha acompanyat a la Bauhaus sense deixar de veure realitats que van ser claus per al desenvolupament de la història o històries de l'art posteriors. Per tant, ell qualifica la Bauhaus com una “formidable experiència innovadora”, i que 100 anys després de la seva implantació avui en dia no podria respondre a les necessitats actuals. Seguint amb Stutterheim, K. i Bolbrinker, N. (2017: 62) la formació es dividia en tres blocs: la formació manual-artesanal, la formació gràfica i pictòrica i la formació científic-teòrica.

La funcionalitat dels seus dissenys de línies rectes i geometria calculada van crear una forma de fer que ha arribat als nostres dies. La seva finalitat era clara: construir una societat ideal sobre les ruïnes de la pèrdua de la I Guerra Mundial per part d'Alemanya oferint als joves un espai i un temps per tal d'assolir els seus objectius de vida i convivència.

Ja hem comentat l'ordre de tancament de la Bauhaus per part d'Adolf Hitler l'any 1933 i la fundació del Black Mountain College el mateix any, per part de John Andrew Rice, fet que ens porta a fer-nos preguntes i a establir aquesta relació de continuïtat en el temps.

El Black Mountain College és el resultat d'una lluita constant contra el sistema educatiu en les

"Black Mountain's democracy is more than a word or concept: it is a way of living."

BMC Bulletin VI n. 3 Feb 1943

edats adultes, que era un autèntic facilitador de sous indignes en les seves estructures. En aquest punt resulta interessant la gran quantitat d'investigacions i d'articles dedicats a estudiar de forma pràcticament sacralitzada l'anomenada "pedagogia de la Bauhaus". Diferents són els referents que ens parlen

d'aquesta suposada pedagogia. En primer lloc, destaquem a Wick, R. (2007), que ens presenta una imatge de la Pedagogia de la Bauhaus deslligada del mite que acompanya a aquest nom, parlant inclús d'utopia de la Bauhaus. Confirma així el fet que definir un únic estil pedagògic, degut a la gran quantitat d'estils diferents promoguts pels diferents professors de l'escola: Johannes Itten (1888-1967), Laszlo Moholy-Nagy (1895-1946), Josef Albers (1888-1976), Wassily Kandinsky (1866-1944), Paul Klee (1879-1940), Oskar Schlemmer (1888-1943) i Joost Schmidt (1893-1948), i els intents de Walter Gropius per definir una pedagogia comuna de la Bauhaus, fou molt difícil, complexa i en determinats moments contradictòria la definició d'un model únic, uniforme i paradigmàtic. El llibre de Wick, (2007), conjuntament amb una altra de les seves obres (1985), constitueixen algunes de les fonts reflexives fonamentals per investigar el fenomen pedagògic i els mecanismes que els professors-artistes van haver d'utilitzar per provocar i estimular l'aprenentatge entenent la comunió necessària entre art i artesanía i la seva associació amb la industrialització i la producció. La Bauhaus va passar per diverses fases d'estabilització en els canvis de seu, degut a que la fusió dels dos centres no fou un element positiu i amb el pas dels anys els diferents perfils del professorat afectava a la metodologia i al caràcter transgressor que si que es mostrava. La Bauhaus va estar molt influenciada pels corrents provinents de la Unió Soviètica que també estava en un procés de transformació artística. Segons el propi Wick, R. (2007:36), la Bauhaus tot i la seva voluntat democràtica, establia un ordre jeràrquic on els mestres de la forma eren els que prenen les decisions, essent els mestres artesans simples acompanyants consultius. La Bauhaus com moltes de les escoles dedicades a temes artístics, va estar sempre dirigida per arquitectes, tot i que en els primers anys hi havia aquest interès per allò expressiu i pictòric, finalment, i segons Wick, R. (2007: 47) va fer un gir amb la creació del "Departament d'Arquitectura" l'any 1927.

2.3.2. Hitler i el partit nacionalsocialista: L'Alemanya Nazi.

Una de les primeres coincidències i tangents històriques és que mentre John Andrew Rice fundava el Black Mountain College i els EUA vivien una explosió econòmica després de la

“Change was constant.”

Mary Parks Washington
Schmit, E. (2022)

davallada de la crisi borsària de 1929, a Alemanya l'any 1933 Hitler i el partit Nacionalsocialista Obrer Alemany, conegut com a partit Nazi, amb un 33% dels vots arribaven al poder de la debilitada i menystinguda República de Weimar el 30 de gener de 1933. Aquest fet és comentat per Jacob Bronowski (1908-1974) a la sèrie documental de 1973 *L'ascens d'un home* i en el documental de National Geographic (2011) *Apocalipsi: L'ascens de Hitler*. Un poder gestat des del 1920, a partir del final de la Primera Guerra Mundial i de la posterior postguerra. Aquest període de la història alemanya va suposar, fam, misèria, manca d'atenció sanitària i la devaluació absoluta del marc alemany. Així, la societat alemanya es va refugiar en el lleure i ens els mitjans d'evasió de masses al voltant de la premsa, la ràdio, el cinema i principalment els espectacles nocturns: teatres, cabarets i els clubs. Això va provocar una època de ressorgiment intel·lectual excepcional amb l'auge de les avantguardes i figures destacades com Otto Dix, Bertolt Brecht, etc. Aquesta anàlisi de la societat alemanya coincideix amb Pacheco Orozco Bardeck, M. (2016), que argumenta que la fi de la guerra (I Guerra Mundial) va implicar un doble compromís per part de l'estat: una recuperació de la credibilitat i l'enfortiment necessari d'una societat empobrida. Així la República de Weimar va proposar una pedagogia que havia d'integrar la producció, el consumidor, el productor i l'objecte. Una vegada assolit el poder, es van prendre moltes decisions històriques. Entre elles, Hitler va ordenar el tancament, l'eliminació i la destrucció total de l'escola pública i tradicional alemanya, perdent l'academicisme i tota tradició escolar. Aquí és on s'imposa el cop definitiu a una ja debilitada Bauhaus com una de les escoles artístiques més importants de la història acusant als seus dirigents i professorat de comunistes i bolxevics al servei de la Unió Soviètica. El tancament definitiu de la Bauhaus de Weimar es va produir el mes de juliol de 1933, igual que el tancament de l'Escola de Frankfurt, reoberta posteriorment l'any 1951. Així ho relaten Prieto, E. i Guerrero S. (eds. 2022: 85) quan citen un document de Mies van der Rohe -director de la Bauhaus- on relata el tancament definitiu de la Bauhaus:

Una mañana al llegar desde el Puente descubrí para mi desmayo que nuestro maravilloso edificio estaba rodeado por la Gestapo -uniformes negros, con bayonetas-. Estaba realmente rodeado. [...] Nos investigaron durante horas... Al final la Gestapo estaba cansada y enfadada y decidieron cerrar la Bauhaus y olvidarse de ello...

El mateix Mies van der Rohe explica que a la Bauhaus hi havia més de dotze estudiants nord-americans matriculats a l'escola durant els seus anys d'existència. D'aquests, l'únic que va acabar els estudis i es va graduar com a arquitecte fou Howard Dearstyne (1903-1978) qui descriu les interioritats de la Bauhaus a la seva obra (Dearstyne, H. 1986).

De fet, la Bauhaus ja era mundialment coneguda, a Nova York es va fer una exposició sobre arquitectura al MoMA l'any 1932. L'any 1929 Mies van der Rohe va construir el famós pavelló alemany per a l'Exposició Internacional de Barcelona i a Chicago, l'any 1931, es va fer la primera exposició de la Bauhaus als Estats Units. Segons Pacheco Orozo Bandeck, M. (2016) la Bauhaus va ser l'espai ideal per posar en pràctica els ideals avantguardistes d'unir la vida i l'art, fet molt destacable en l'Europa de la primera meitat del segle XX.

"The way you had both freedom and order was by personal responsibility."

Mary Parks Washington
Schmit, E. (2022)

Un element molt important a considerar i que tractarem de forma específica fou l'èxode d'artistes i intel·lectuals que van generar aquests tancaments, fet que va provocar l'expansió per nuclis més oberts de les idees de la Bauhaus i de l'Escola de Frankfurt pràcticament en tot el món. La bibliografia consultada sobre la Bauhaus presenta un cert paral·lelisme quan es refereixen a la seva influència en altres escoles d'art i disseny després del seu tancament obligat.

3. Black Mountain College: una primera aproximació.

La gran majoria d'autors i autores destacats (Annex B) coincideixen en la primera descripció del que va ser Black Mountain College: una universitat creada l'any 1933 a una zona rural de les Apalachian Mountains, propera de la ciutat d'Asheville a l'Estat de Carolina del Nord. Entre 1933 i 1957 el Black Mountain College, en una

Il·lustració 3: Edifici del Blue Ridge Assembly. Primera ubicació del Black Mountain College. 1933. Creative Commons. Extreta de: YMCA Blue Ridge Assembly.

curta però intensa vida, proposava una educació basada en l'art i les ciències amb els alumnes com a protagonistes del seu procés d'ensenyament-aprenentatge. La petita escola obria les portes als seus nous alumnes el 25 de setembre de 1933.

El seu fundador, John Andrew Rice (1888-1868), i segons la seva filosofia i pedagogia pretenia fer una institució experimental fruit de la col·laboració entre la pròpia institució, el professorat i l'alumnat. Així ho reflecteix en la seva autobiografia Rice, J. A. (1942): *I Came Out of the Eighteenth Century*. Pennuel, S. (2017/2018: 357), citant a J. A. Rice (1942), ens ofereix la idea argumentada en aquest treball de l'escenari de la complexitat al qual s'enfronta en una societat anti-intel·lectual, anti-educativa i anti-plaentera i que afectava al segle XX i segurament al segle XXI, i afirma: "Its Sharp-witted brooding on schooling and leisure, and their relation to social status and morality, are more clearly relevant now than they have been in years." (Pennuel, S. 2017/1018: 357). Tot i que l'art i totes les disciplines associades eren el pal de paller de l'escola, els fonaments i el currículum oferien un gran nombre de matèries d'altres camps: idiomes,

literatura, matemàtiques i ciències (Annex I). Així doncs, era concebuda com un lloc on aprendre i desenvolupar les capacitats, les competències i les intel·ligències de cada individu.

3.1. El BMC: Interès per una institució educativa. L'estat de la qüestió.

El treball ens ha portat a definir les característiques i l'estat de la qüestió del Black Mountain College mitjançant una triple aproximació: per una banda els autors i autores expertes dels quals hem extret els fonaments teòrics i pràctics que el defineixen. La segona aproximació dels recursos documentals que ens ha possibilitat establir i completar l'estat de la qüestió, és el plantejament d'exposicions i simposis més rellevants (Annex A) que possibiliten el renaixement del Black Mountain College, amplifiquen el seu missatge i generen noves recerques, contribuint a la creació de continguts i coneixement. I finalment hem triat quatre personatges que varen viure la realitat del BMC des de punts de vista diversos i complementaris, però que ens aporten la part humanística del treball i algunes de les experiències significatives realitzades al College.

D'acord amb Ellert, J. (1972), Harris, M. E (2002), (2015) i Hernández, C. (2022), l'interès per estudiar el fenomen del BMC no va arribar fins els anys 70, i no va tenir la mateixa repercussió mediàtica, informativa i acadèmica que la Bauhaus, que com hem vist ha estat estudiada i és considerada el referent natural del Black Mountain College. Nombrosos articles parteixen d'aquesta premissa, fet que es pot interpretar de forma reduccionista. Històricament quan acaba

"We do not always create 'works of art,' but rather experiments; it is not our ambition to fill museums: we are gathering experience."

Josef Albers

<https://ruthasawa.com/life/black-mountain-college/>

la Bauhaus l'any 1933, comença el Black Mountain College a l'altra banda de l'Atlàntic. Aquest fet no té cap mena de relació temporal tal i com llegim a Rice, J.A. (1942); com a fundador del BMC, ja planificava l'obertura del mateix amb anterioritat. Per aquesta raó pensem que podem

argumentar altres visions respecte al grau o potencial d'aquesta influència i relació. El tancament de la Bauhaus i el seu rerefons polític i social va provocar la fugida i l'exili de molts professors (bauhausiers) arreu del món entre els anys 1933 i el 1940. És el cas de Moholy-Nagy, fundador de l'Institut de Disseny de Chicago, al qual es va anomenar *New Bauhaus*, com a hereu de la escola alemanya. Altres, com Josef i Annie Albers, van participar com a professors al Black Mountain College al llarg de catorze anys amb una forta corresponsabilitat vers la fusió dels valors del BMC i els principis de la Bauhaus. Durant la seva curta; però intensa existència, el College va inspirar la col·laboració i el desenvolupament de l'art modern del segle XX, sumat evidentment a altres fets o personatges importants que van aportar els seus coneixements. Els *Mountaniers*, si els podem anomenar així, tenien disciplina (self-direction), disposaven d'espai i temps i cada dia era un dia diferent en el campus. L'ambient era col·laboratiu, gens competitiu, la vida comunitària era simple, sense grans expectatives; podien i havien de qüestionar-se les coses i la vida, la recerca per fer o proposar coses noves era un requisit, havien de trencar amb la tradició universitària establerta, tot era educatiu incloent les crisis internes, les tasques comunitàries i la necessitat de diners.

Un punt d'inflexió important en la història posterior al reconeixement del BMC com a referent de l'art modern es produeix amb la publicació de Martin Duberman (1972) del llibre *Black Mountain College. An exploration in Community*. Es tracta d'una obra de referència obligada que ens ajuda a entendre els fets històrics del passat amb les característiques del present dels anys 50 i 60 als Estats Units. A l'igual que la Bauhaus, el BMC genera una mitificació, una grandesa utòpica que ens permet dubtar si és un constructe generat en el temps o si hi va haver realment un gresol d'art i cultura. La seva proposta és un relat històric; escrit a partir dels testimonis de la gent que hi vivia, explicant el funcionament del centre amb dos objectius: el primer, és entendre el fenomen del BMC, però de forma intrínseca, com a segon objectiu, és criticar i les polítiques socials, educatives i acadèmiques dels anys 70 als Estats Units. Utilitza l'èpica del BMC per fer evident el pensament polític i social conservador que provocava polítiques educatives de les dretes conservadores. Però aquesta interpretació o "manipulació", a més del caire d'utopia, li confereix al BMC un aspecte romàntic que possiblement l'allunyi del fet educatiu que allí es va produir.

Així ho realça Mary Emma Harris (2015: 2) quan es pregunta en el seu article: "Was Black Mountain College a "real" college, or was it simply made up a group of incompetent, unaccredited, idealistic, unemployed, disaffected, disillusioned, and disenfranchised professors?".

El que és cert és que la història pot crear mites, utopies i canviar l'objectivitat dels fets, però imaginem-nos que el BMC fou un poema, un lloc, un escenari, un paisatge complex, vibrant, creatiu, singular on la interacció i les persones i els seus ideals es van confrontar amb les humanitats i la ciència creant un conjunt d'experiències educatives que no ens expliquen com va ser el centre, sinó com el centre podia ser. Una altra referència interessant és la consideració de les aportacions que fa M. C. Richards citada per Harris M. E. (2015) i Harris M. E. (nov, 13, 1972). Posteriorment Capability Taylor, M. (2019) amplia algunes de les temàtiques o aspectes a destacar de la metodologia del BMC i al mateix temps ens ofereix una altra idea, concretament en forma de llegat històric, pedagògic, artístic i social, que va molt més enllà i és inseparable de les idees, pensaments i sentiments dels participants i de la comunitat del BMC.

La mateixa Capability Taylor, M. (2019) cita autors com Esteban Muñoz, Jack Halberstam i Gavin Butt que introdueixen el concepte Queer; no en la seva categorització sexual, però sí com a

"In Albers class we used materials that were available. Leaves, moss, glass, trash, etc. There was no art store for materials."

Pete Jennerjhan
Schmit, E. (2022)

exemples del trencament d'idees, alliberació, diferenciació i estranyesa, apostant per un art més radical, anti-institucional, que supera les convencions. Interpreten que l'aproximació holística que fan els membres del BMC ens ajuda a entendre el College fora de les seves estructures i cercant un nou paradigma social proper al concepte Queer.

Tal i com comenta Capability Taylor, M. (2019), el “llibre” no escrit ni publicat de M.C. Richards descriu el College més enllà de la tasca intrínseca de l’educació, com un centre de creació i de relació entre artistes. Imaginava transmetre els valors del BMC, no com un treball d’història tradicional i lineal sinó com els retrats i relats d’una comunitat plural i complex. Aquest llibre, coneixent el discurs de Richards, seria un manual de servei social amb el propòsit de prevenir i anticipar la descripció del College per si en el futur podrien sorgir més BMC en altres parts dels Estats Units, fet que va preveure Charles Olson en el període de tancament del centre (Annex J).

La idea central desenvolupada és que M. C. Richards (1969, 23 de gener) volia retornar a la vida el BMC en les seves lliçons, classes i publicacions “[...] Make and remake the College again [...]”. Dawson, N., i Zommer, C. D. (2008), en el seu reportatge: “Fully awake” entrevisten a Michael Rumaker, graduat del 1952 al 1956, que afirma que el College trenca amb la tradició, els convencionalismes i l’Acadèmia. -L’alumna Sue Spayth Riley (1938-1939) afirma: “Progressive Teaching Methods?... That’s a place for me...!” (Elon: ElonDoc, cop. 2007: 8’). Arthur Penn (1922-2010), l’escriptor i director de cinema afirma de forma contundent: “...L’educació tradicional era una absurditat, no hi havia “*engagement*” al procés i es copiava el coneixement dels professors.” I continua: “Al BMC cada estudiant s’iniciava en el seu camp de coneixement i segons els seus interessos volien aprendre molt més que el propi coneixement i anar més enllà” (Elon: ElonDoc, cop. 2007: 10’).

Segons el poeta Jonathan Williams (1929-2008), estudiant del BMC els anys 1951, 1954 i 1956, un programa de treball ajudava a sostenir el College de forma viable. Participaven de les feines comunitàries i ajudaven a la gent local en un esforç comú. Embrutar-se les mans feia als estudiants i als professors més iguals, eliminant-ne les jerarquies. També hi havia queixes i malfiances, Harriet Styles (1920-2014) afirma a “*Fully awake*”: “Era una atmosfera de grup lliberal, hi havia homes amb el cabell llarg i nois i noies amb sandàlies i descalços.” Elon: ElonDoc, cop. (2007: 17’). Lorriet Goulet, alumna entre 1943 i 1944 comenta els mètodes d’en Josef Albers: “Albers ensenyava com ser creatius, com desenvolupar-nos com a artistes i com a persones. No s’havia d’aprendre una tècnica o un estil concret. Apreniem a fer com a individus en un grup col·laboratiu.” (Elon: ElonDoc, cop. 2007: 13’).

M. E. Harris (2015) argumenta la idea que el tancament del BMC l’any 1957 es va produir en un moment en què el món cercava l’estabilitat política, la segona fase de la industrialització i les

“When I’m working on a problem, I never think about Beauty, I think only how to solve the problem. But when I have finished, if the solution is not beautiful, I know it is wrong.”

Buckminster Fuller
Dickinson, D. (21, Sep. 2022)

primeres etapes de la informatització i les noves tecnologies. Això va provocar durant quinze anys, des del tancament del College l’any 1957 fins l’any 1972, d’un buit intel·lectual sobre el BMC. El llibre de Duberman, M. (1972) redescobreix el BMC, iniciant un període interessant de publicacions en format llibre i articles que es va allargar fins als inicis del segle XXI quan el Museu

Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid va proposar la primera gran exposició mundial i

internacional comissionada pel poeta i curador Vincent Katz i titulada Black Mountain College: Una aventura Americana (Annex A), que comentarem més endavant. El perill, tal i com adverteix la pròpia Harris M. E. (2015), és que els ideals educacionals i les dinàmiques que es van produir en aquesta petita comunitat al BMC es trivialitzin, es simplifiquin o fins i tot s'ignorin.

Utilitzant les paraules d'Immanuel Kant (1724-1804) "*Sapere Aude!*" (atreveix-te a pensar, o atreueix-te a saber), les persones hem de crear el nostre propi pensament crític, lliure i emancipat. Necessitem llibertat per poder evolucionar. La natura humana és progressar i afegirem el concepte *aprendre*, ja que les generacions que tenen la llibertat per aprendre i ser crítics milloren respecte les generacions anteriors.

Aquest fet ens porta a la complexitat de la recerca a la que ens enfrontem que augmenta en el temps i hem vist necessari abordar el problema des del pensament complex que ens planteja Edgar Morin (1990) i (1999) en els seus llibres: *Introducción al pensamiento complejo* i *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. El propi Morin E. (2003: 12) afirma: "Se dice cada vez más a menudo: "*Eso es complejo*" para evitar de explicar. Es necesario proponer una verdadera ruptura y poner de manifiesto que la complejidad es un reto que el espíritu debe y puede conquistar." Pensem que aquest fet ha succeït a l'hora d'entendre el fenomen del BMC i s'ha trivialitzat la seva existència argumentant que era una còpia "americana" de la Bauhaus. Per aquesta raó considerem molt destacable l'obra no escrita de M. C. Richards i les seves anotacions en els anomenats M. C. Richards Papers. Un exemple d'aquesta assimilació directa de la Bauhaus al BMC la trobem a Narro, I. (agost, 2020: 1) "Tras los pasos del BMC, la Bauhaus americana"; "El Black Mountain College fué, sin lugar a dudas, la Bauhaus americana". També a Rajagopal, A. (20, oct, 2015: 1): "Black Mountain College, America's own Bauhaus". I per finalitzar Masdearte.com (Juny, 2015): "Black Mountain College, un experimento interdisciplinar".

El BMC intentava ajudar als alumnes a obrir els ulls, segons les pròpies paraules d'en Josef Albers citat per Horowitz, F. A. (2006: 73) i Danilowitz, B. (2006: 44) a sortir de la zona de confort, a veure el món amb una mirada àmplia i generosa segons la seva manera de viure, de ser i d'entendre la relació entre l'individu i els materials, les formes, els volums, els sons, el moviment, el color i les estructures. Així ho defensen Pavón M, A. i Serrano, S. (2011: 674) quan afirmen: "Surge el paradigma de la complejidad como una concepción integradora del todo y las partes de un fenómeno." Alfred North Whitehead (1929) ja ho anticipava abans de la creació del College afirmant que la funció d'una universitat és l'adquisició imaginativa de coneixement, entenent que la creativitat i la imaginació son "contagioses" i no es poden mesurar amb un centímetre o pesar en una bàscula, ni tampoc explicar-les o lliurar-les als estudiants per part dels membres d'una facultat.

Hem vist que Martin Duberman fou un dels primers en recuperar les característiques del Black Mountain College, i en quins termes ho va fer. Una altra perspectiva interessant ens l'ofereix l'exposició del Museo Nacional y Centro de Arte Reina Sofia. Black Mountain College: Una

Aventura Americana. (28/10/2002-13/01/2003). Es tracta de la primera gran exposició internacional sobre el Black Mountain College, què no es va fer als Estats Units. La proposta comissariada per Vincent Katz, poeta i crític d'art d'origen fou molt ben rebuda per la societat espanyola i els experts en el BMC en general.

Juan Manuel Bonet (2002) com a director del Museu afirmava que als sistemes d'ensenyament de l'art, els mancava oxigen i la idea fonamental era considerar el concepte: "El diàleg entre les arts", fet que considerem molt adequat pel plantejament del treball que estem fent en aquesta recerca. Per aquesta raó s'exposen materials diversos: pintures, escultures, arts gràfiques, tèxtil, ceràmica, orfebreria, música, llibres, fotografia, enregistraments sonors i manuscrits del propi College. La proposta estava organitzada al voltant d'una gran retrospectiva crítica del BMC amb obres tant del professorat com de l'alumnat del BMC.

Entre el professorat del BMC hi havia artistes que ja exposaven al MOMA de New York i a les grans galeries d'art de les ciutats més importants: Peggy Guggenheim, Charles Egan, Sam Koatz, Betty Parsons... entre altres. Segons Vincent Katz (2002) el BMC no era una elecció casual i tenia una capacitat magnètica i d'atracció d'artistes amb idees ambicioses.

L'exposició fou capaç de reviure el naixement, l'evolució i el tancament final del College. Una mostra de l'hemeroteca de l'època consultada als arxius del Museu i Centre d'Art Reina Sofia ens demostra la seva importància com a exposició pionera i com a mostra del vincle entre la pedagogia, l'art i creativitat. Així

és mostra a la revista Arte y Parte (Octubre 2002) amb un article de Guillermo Solana titulat: "Black Mountain College: un verano en la montaña negra". Al diari el País (26 d'octubre de 2002) Brito, M. descriu el Black Mountain College com la Bauhaus Americana. Trenas, M.A. a La Vanguardia (29 d'octubre de 2002) afirma: "El Reina Sofia recuerda la

Pàgina 41

Il·lustració 4: Diari Avui. Notícia del 02/11/2002. Marga Casado. L'aventura artística del Black Mountain College. Extret de: Arxiu Municipal de Girona. p.41

deslumbrante epopeya del Black Mountain College". El diari d'Eivissa (29 d'octubre de 2002) en una notícia de l'Agència Efe titula el seu article: "Primera exposició mundial del Black Mountain College". Al diari el Mundo (30 d'octubre de 2002), Antonio Lucas publica un article: "El Reina Sofia recupera el alma del Black Mountain College". Marga Casado al diari AVUI (2 de novembre de 2002) publica l'article: "L'aventura artística del Black Mountain College". Al diari el País, Fernández Guerra, (26, d'octubre de 2002) pública la notícia: "El resplandor incesante de la montaña negra". Pulido, N. el (20 d'octubre de 2002) publica al diari ABC: "El Reina Sofia rescuita el experimento educativo del Black Mountain College". José Ignacio Aguirre publica al diari El

Mundo (20 de desembre de 2002) l'article: "Pioneros del siglo XX: Black Mountain College. Experimenting with power." Destaquem finalment un article de Martha King (Desembre de 2002) titulat "Black Mountain College: Una aventura Americana" on fa una narració en primera persona de les vivències amb els Poetes del BMC i el seu marit Basil King, alumne del College, quan tots dos visiten l'exposició del Reina Sofia.

La idealització, el mite i la utopia del BMC lluiten contra la presència de grans personatges, fonamentals en el desenvolupament del panorama artístic nord-americà en la segona meitat del segle XX. Estudiants, professors i professores, visitants i artistes van deixar la seva empremta en el centre provocant un diàleg entre les arts i la ciència, un espai d'oxigen creatiu on la praxis artística realitzava una apertura a la espontaneïtat i a la fluïdesa mental. Pavón M, A. i Serrano, S. (2011: 674) argumenten al respecte:

Esta complejidad comprende integración, interrelación e interacción de los diversos componentes que intervienen en el proceso de aprendizaje en el aula universitaria. Entre estos componentes están el estudiante, el conocimiento, el docente, el contexto y el ambiente de aprendizaje universitario.

Els estudiants trobaven en l'art la possibilitat d'aprendre l'experiència creadora, constructora i comprendre que no era un *hobby*, ni un passatemps o un element complementari. Tot havia de ser sostenible, degut a no disposar de grans recursos. Tot era fabricat, construït i dissenyat per

"To read a play is good, to see a play is better, but to act in a play however awkwardly is to realize a subtle relationship between sound and movement."

John Andrew Rice
Rice, J. A. (1937: 588)

a ser mostrat als altres de forma generosa. Els 1200 alumnes del BMC van aprendre de forma paral·lela que l'art és vida, que la vida és art, així com l'art de viure la vida. El que va succeir al BMC cal interpretar-ho des de diferents perspectives, fets i evidències que ens planteja el paradigma de la complexitat: Segons (Morin 1999), Pavón M, A. i Serrano, S. (2011: 676-677), en primer lloc com un **fet multidimensional** que afecta a totes les dimensions de l'ésser humà: fisiològica, afectiva, espiritual, transcendental, cognitiva, ètica, social, física i cultural on tot i ser independents es presenten de forma interconnectada. En segon terme com un **fet dialògic** que des del primer contacte del subjecte amb la percepció de la informació, passant per la representació mental de la realitat i la posterior construcció del coneixement, obliga a l'estudiant a establir una relació entre coneixement i aprenentatge on el procés d'aquest es defineix a partir dels estils, mètodes o formes d'aprendre. Aquí és on pensem que el BMC va excel·lir en la facilitació dels mitjans pedagògics, contextuals i ambientals per afavorir un veritable procés de transformació educativa. En tercer lloc parlem d'un **fet recursiu** on els productes fruit de l'aprenentatge i els efectes del mateix actuen de forma simultània possibilitant el que anomenem "aprenentatge profund", que és aquell que es "queda" en el subjecte i el transforma, no aquell que passa pel subjecte sense cap efecte perquè és fruit únicament de la memorització. Finalment podem afirmar que l'aprenentatge és un **fet hologramàtic** que es defineix com un procés on les parts i el tot s'interrelacionen en un complex integrador que implica una estructura de processament dinàmica o sistema complex on la

interrelació i la interconnexió entre els elements del sistema són la clau del procés de transformació educativa.

En definitiva, el procés d'aprenentatge implica una complexa xarxa de relacions entre:

A: el subjecte que aprèn: l'estudiant o alumne. (Given, B. 2002) i (Morin, E. (1988).

B: els coneixements o sabers: disciplina o objecte d'aprenentatge. (Morin, E. 1999: 40).

C: el docent: com a mentor, motivador, facilitador, orientador i guia que promou l'aprenentatge en els alumnes. (McCarthy, B. 2000) i Given, B. (2002).

D: les estratègies i els mitjans didàctics: ajudes i suports que permeten i faciliten l'aprenentatge. (Morin, E. 1999), Pavón M, A. i Serrano, S. (2011: 679).

E: el context: lloc on es desenvolupa el procés d'ensenyament-aprenentatge. (Morin, E. 1999), Pavón M, A. i Serrano, S. (2011: 679).

F: l'ambient d'aprenentatge: el clima, les condicions ambientals que afavoreixen l'aprenentatge en un temps i espais determinats. (Morin, E. 1999), Pavón M, A. i Serrano, S. (2011: 680).

Els més de 40 anys d'experiència educativa i didàctica de Josef Albers tant a la Bauhaus com al BMC i la seva producció tant artística com teòrica ens aporta molta informació al respecte i que no podem tractar en totes les seves dimensions degut a la magnitud de la informació i a la

"It was a setting of overwhelming natural beauty".

Larry Fox
Schmit, E. (2022)

qualitat intrínseca de les seves reflexions. Una font documental excepcional la trobem en els Papers of Josef and Annie Albers, que resulten fonamentals per entendre el que va passar en el BMC com a testimonis d'un procés educatiu i d'un procés de creació artística i filosòfica comunitària. Citarem, per exemple, la importància i significació de les cartes que Josef Albers escriu a Wassily Kandinsky entre els anys 1929 i 1940 durant el seu exili als Estats Units. Recopilades per Nicholas Fox Weber i Jessica Boissel (2010: 249), resulten un material clau per entendre la mentalitat i la filosofia de l'art d'en Josef Albers. Així, en el Discurs per a la Reunió del Black Mountain College de (1940) Josef Albers (1888-1976) afirmava:

Como ya declaré el pasado diciembre en la reunión del Black Mountain College en el Museo de Arte Moderno de New York, ciertamente no es accidental que las dos ideologías más contradictorias -el comunismo y el nazismo-, los enemigos mas poderosos de la democracia, hayan condenado el arte moderno, así como la educación moderna.

A una conferència a la Junta General amb els membres de la facultat i els estudiants de l'Institut d'Estiu l'any 1945, Albers, J. citat per Boissel, J., i Fox Weber, N. (2010: 261), afirma criticant el sistema tradicional:

El objetivo de nuestra universidad es una comunidad educativa democrática [...] La educación prevalente -desconecedora de las necesidades de nuestro tiempo- prefiere el

anàlisi a la síntesis, la explicación a la acción (o la interpretación a la producción), pensar en terminos verbales en lugar de en situaciones y formas; prefiere la retrospección a la investigación, la puesta en práctica a la invención. A menudo valora mucho más saber algo que la capacidad de hacer algo.

La quantitat de cartes que inclouen el mateixos autors en el seu llibre ens ofereix temes destacables respecte a la filosofia i pensament d'Albers: educació (1945), l'art del BMC (1946), l'art abstracte (1946), així com una bibliografia molt acurada del propi Albers.

La incorporació del matrimoni Albers, Josef i Annie, al BMC va resultar un encert i un èxit perquè ho van fer amb entusiasme, i amb actitud de compromís educatiu total, entenent que el desenvolupament de qualsevol disciplina a través de l'art contribueix al desenvolupament integral de l'individu. Dos dels autors actuals més reconeguts en el context mundial educatiu actual, Ken Robinson i Lou Aronica (2016: 187-192), descriuen les vuit competències rellevants en l'actualitat per a tenir èxit en la vida i que s'han de desenvolupar en els centres educatius:

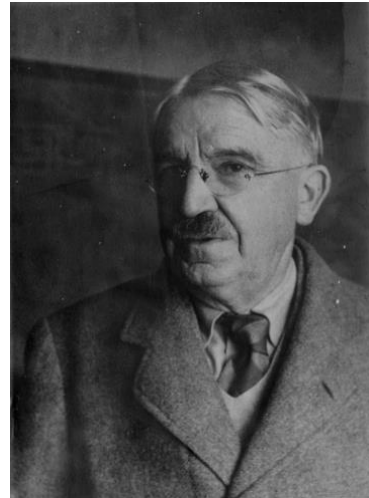
1. Curiositat: capacitat de fer-se preguntes i d'explorar el funcionament del món.
2. Creativitat: capacitat de generació de noves idees i dur-les a terme.
3. Crítica: capacitat d'analitzar i processar la informació, les idees tot elaborant judicis i arguments.
4. Comunicació: capacitat d'expressar pensaments i sentiments en confiança.
5. Col·laboració: capacitat per dur a terme projectes i activitats de forma conjunta amb altres persones.
6. Compassió: capacitat per entendre l'altre, avui en dia conegut com empatia.
7. Calma: capacitat de connectar la vida emocional interior en harmonia i equilibri.
8. Civisme/Ciutadania: capacitat d'implicar-se de forma constructiva en la societat de forma responsable.

Així doncs, veiem que el BMC en les seves pràctiques i propostes i en la seva metodologia disposava d'aquestes competències que són tan significatives avui en dia i ens permeten afirmar l'avantguarda progressista del propi College i la seva atribució de sentit a l'art contemporani i a la concepció actual del fet artístic.

Katherine C. Reynolds (22, apr, 1995) comenta que tot i que el Black Mountain College comporta els ideals de l'educació progressista, així com la forma i la metodologia d'aprenentatge, els seus fundadors i col·laboradors lluitaven i s'esforçaven per definir els límits del comportament i la llibertat, inculcant la responsabilitat i establint hàbits de disciplina i coneixement. Així doncs, en el documental del Black Mountain College afirma que Josef Albers va aportar la seva experiència a la Bauhaus, John Andrew Rice el seu esperit renovat fent que el College es transformés. Alguns alumnes com Lorrie Goulet (1943-1944) expliquen que Albers ajudava a les persones a ser creatives, a desenvolupar-se com a artistes i com a persones. No era necessari aprendre una tècnica o un estil determinat.

4. John Dewey: pedagogia, filosofia, llibertat i democràcia al servei de l'educació.

John Dewey (1859-1852), segons Westbrook, R. B. (1991), Molero, A. i del Pozo, M^a. M. (1994) fou un dels pedagogs, psicòlegs i filòsofs més importants i reconeguts del món educatiu. Nascut als Estats Units el 20 d'octubre de 1859 i graduat en Arts a la Universitat de Vermont l'any 1879. Val a dir que el mateix any del seu naixement Charles Darwin publicava *L'Origen de les espècies* i Karl Marx *La Crítica de l'Economia Política*. Així mateix les teories que més influenciarien a Dewey foren el principi d'incertesa de Heisenberg, així com Hegel (idealisme filosòfic), Charles S. Pierce (pragmatisme) i George Sylvester Morris (idealisme neo-hegelià). El desenvolupament científic i l'important pèrdua de dualismes és fonamental per entendre Dewey. La seva filosofia representa una important contribució al pensament modern dirigint-se a tots els aspectes

Il·lustració 5: Jon Dewey. Imatge cedida per Heather South. Lead Archivist. Western Regional Archives. Asheville.

de la vida social i del dia a dia dels Estats Units, assolint un pas més en la transformació de la totalitat de l'educació dels nord-americans. Després d'iniciar-se com a docent en l'escola americana, fou un professor destacat i molt admirat a les universitats de Minnesota, Chicago i Columbia. Segons González-Monteagudo, J. (2001), en els seus inicis es veié, molt influenciat per Hegel, de qui destaca el gust per l'esquematització lògica, l'interès pels aspectes socials i psicològics i la relació intrínseca entre allò objectiu i subjectiu i l'ésser humà i la natura. Fou un investigador incasable, perspicaç, original i brillant i posà en pràctica els seus principis educatius i les seves teories a la famosa escola experimental Dewey School (*University Elementary School*) a la Universitat de Chicago a partir de 1896. Aquesta vessant educativa d'en Dewey es va desenvolupar a partir de la influència de la seva parella Alice Chipman qui li va transmetre el seu interès pels temes educatius i socials. Va viatjar per tot el món fent estades educatives tant en països europeus com en països asiàtics. D'acord amb Gutek (2014) i Schiro (2012), l'educació era l'ingredient crucial en el desenvolupament social i moral de la ciutadania.

Per tal de contextualitzar l'educació de l'època als Estats Units, és reconegut històricament que durant els segles XIX i XX el sistema educatiu nord-americà es va estructurar al voltant de metodologies i tècniques fonamentades en la tradició, en la memorització i en la transmissió de coneixements. En aquest paradigma, allò que anomenarem "tradicional" és el que Dewey planteja canviar mitjançant una transformació educativa que posa al centre de l'aprenentatge els alumnes com a factor de canvi i millora social (Williams, M. K. 2017). Dewey fou el pioner en les teories del pragmatisme educatiu i de l'educació progressiva seguint a altres professors com Arthur Morgan, Scott Buchanam, Stringfellow Barr, John Webb que aplicaven metodologies progressistes en els seus centres. Segons Katherine C. Reynolds (22, apr, 1995) l'objectiu principal és l'educació dels infants com un tot integrant el seu creixement físic, emocional i intel·lectual.

Aquests autors, entre altres, van inspirar a tot el món el que es coneix actualment com Moviment de l'Escola Nova, Escola Progressista o Escola Activa.

Un dels significats que s'ha atribuït als pragmatistes és la idea de practicitat, fet que seria molt reduccionista i simplista aplicat a les idees i teories educatives i filosòfiques d'en John Dewey. Així és important destacar que el pragmatisme filosòfic es caracteritza per: la renúncia a la recerca de certeses úniques transcendents i immutables, la filosofia com a recerca constant, el pensament crític, la idea que el diàleg i la interpretació; tot plegat ens portarà al veritable comportament democràtic vivint en societat.

Tal i com afirma Williams, M. K. (2017: 91), Dewey pensava fermament que les persones tenim la responsabilitat de fer del món un lloc millor per viure a través de l'educació i la reforma social.

Així, Dewey és reconegut com a activista i líder en diverses causes que afectaven al seu país, com per exemple la defensa de la igualtat educativa, social i política de les dones, va ser un col·laborador molt important en l'avenç en contra de la discriminació racial, així com lluitant i aconseguint la coeducació educativa d'homes i dones a les Institucions Educatives Nord-americanes. Aquesta és una de les característiques de la seva proposta educativa i filosòfica: la igualtat d'oportunitats socials. Així ho argumenten Jacob, M. J. (2018) i Edward Frank, T. (2020) quan parlen de la fortalesa dels valors que podem trobar en l'art i dels canvis que aquests provoquen en les persones amb idees preconcebudes. *Dewey for Artists* identifica la filosofia de l'"art of democracy" com una porta oberta a la cocreació i a la participació del públic en l'experiència creativa. Per tant els artistes tenen davant seu la possibilitat de sortir de la seva condició d'artista i formar part de la societat mitjançant la seva participació. Aquest és un dels llegats del concepte de democràcia participativa de Dewey. Charles Perrow (2013) com a exalumne entre 1946 i 1948 del BMC apunta també en aquesta línia argumentant que el fet de proposar la participació i la democràcia com a elements essencials, el tipus d'alumnes era allunyat de la tradició i proper a l'idealista, utòpic i creatiu.

La seva filosofia i els seus principis pedagògics es definien a partir d'un principi general: la unió entre teoria i pràctica a partir de la reflexió sobre aquesta praxis. Les teories principals de John Dewey varen ser la pedagogia progressista, la democràcia aplicada a l'educació i l'activitat creativa i innovadora com a font del procés d'ensenyament-aprenentatge que s'havia de donar a les institucions educatives del país. Era conegut com el filòsof de l'home corrent i de la gran multitud en la que la vida és la resolució i l'afrontament d'una successió de problemes. Per a Dewey qualsevol individu és un cas especial. Segons Ramos, J. M., Serrano, J. A. i Flor Trujillo, B. (2015: 59) "...John Dewey lucha a lo largo de su vida para conseguir el ideal democrático por una Sociedad donde el valor supremo de justicia social sea llevado a la práctica". Joseph D. J. (2007: 84) cita a Dewey quan parla de l'error i del seu tractament pedagògic. "Dewey, J. (1977: 158-167) argues that all experiences, even those that involve mistake and ambiguity, are real. Knowledge is only one mode of experiencing."

Tot i escriure 37 volums en els que explica, descriu i desenvolupa temes filosòfics, socials, pedagògics, psicològics, econòmics, polítics, religiosos, artístics i educatius, les principals obres d'en John Dewey que destaquem en aquest treball són: El meu credo pedagògic, de (1897), L'escola i la societat, de (1889), Democràcia i Educació, de (1916), L'art com a Experiència, de (1934) i Experiència i Educació, de (1938). (Annex D).

Una de les primeres idees que hem de destacar de Dewey és la concepció de l'aprenentatge en les persones defensant que no són tàbules rases on els professors escriuen de forma generalitzada els coneixements de forma tradicional seguint el sistema imperant en aquell moment en els Estats Units. Amb el coneixement d'altres sistemes educatius i amb les seves idees progressistes, Dewey pretenia que les escoles havien de convidar a la curiositat natural i dirigir l'activitat dels infants vers la indagació, la investigació i el desenvolupament dels seus interessos. Respecte a l'art, Dewey entén aquesta activitat com a una dimensió humana més que una dimensió professional, possibilitant que cada individu construeixi la seva experiència personal (Calle, Roman de la 2001). Així doncs, Dewey aporta la idea de reflexió-acció per davant de ser espectadors passius. Dewey (1889: 30) afirma que els infants, en el moment d'entrar al centre educatiu, presenten quatre "impulsos" innats: "la comunicació, la construcció, la indagació i l'expressió en totes les seves dimensions." En aquest sentit té una connexió evident amb el professor i artista Josef Albers citat a Boissel, J. i Fox Weber, N. (2010: 4-5).

A Student usually begins his studies by exploring in the various areas of learning and at the same time he begins to discover his own inclinations, abilities and weaknesses. He should investigate the fields which have been of interest to him and also those to which he previously has been indifferent but which may open new perspectives to him. He should study in the Sciences and the Arts, the Social Studies and Literature to gain sufficient understanding of the peculiar nature of each field and the relation of the field to another.

Una de les idees d'en Dewey (1895:244) que veurem establerta al BMC és l'organització en comunitat cooperativa d'aprenentatge i que aquesta ajudi els alumnes en el seu procés d'ensenyament-aprenentatge per a la vida. El treball cooperatiu i col·laboratiu és un dels principis de de l'educació democràtica i responsable.

Segons R. W. Benjamin en Douglas E. Lawson i Arthur E. Lean (comp.) (1966), una de les idees subjacents en les teories de Dewey és la necessitat d'individualitzar l'aprenentatge i els seus sabers fins al punt que l'alumne ha d'estar connectat en l'adquisició de coneixements, que no seran mai únicament propietat dels docents. Així, a més de considerar imprescindible l'experimentació de forma autònoma, Dewey defensa l'ús de manuals i llibres així com la lectura com a elements bàsics per l'aprenentatge.

La participació d'en John Dewey en el Black Mountain College és una evidència que ens mostren per una banda Reynolds, K. C. (1995) (1997: 4) i Ellert, J. (1972), qualificant de rellevant i de

significant la influència del filòsof i pedagog en el centre. Una altra evidència de la seva proximitat al centre fou la seva inclusió en l'Advisory Council, un Consell Assessor que assegurava la pervivència del College amb la participació de personalitats importants de l'època. Resulta curiós que en aquest organisme consultiu hi figura Fernando de los Ríos Urruti, que era militant del Partit Socialista Obrer Espanyol i és enviat a New York com a Ambaixador d'Espanya als Estats Units. Nebot del famós pedagog espanyol Francisco Giner de los Ríos, fou fundador de

Il·lustració 6: L'edifici d'estudis en el Campus del Llac Eden. Theodore & Barbara Deir Collection. Western Archives of North Carolina.

la Institución Libre de Enseñanza (ILE), un projecte pedagògic iniciat l'any 1876 com a primer centre educatiu de l'Estat Espanyol desvinculat de l'Estat i de l'Església que va perdurar fins l'any 1936. Així doncs, observem un cert paral·lelisme, idees convergents vers canvis en la forma d'educar i de proposar nous enfocaments educatius i pedagògics. Finalment les evidències clares de la seva implicació pragmàtica en el College foren les seves visites documentades i les cartes escrites per Ted Dreier i el propi John Dewey que hem inclòs en els annexos del treball (Annex L) on es destaca la importància del College respecte al concepte de democràcia, (Annex M) on es convida a Dewey al BMC i es fa referència a la visita d'Albert Einstein l'abril de 1941, (Annex N i O) on es convida novament a Dewey l'any 1945, (Annex P) on s'explica la compra de terrenys del Lake Eden i finalment (Annex Q) on es fa una exposició de temes importants del centre i Ted Dreier aprofita per felicitar del casament de John Dewey als 87 anys. Així es demostra la importància de les relacions personals i de confiança i la proximitat de Dewey vers el College.

Així, d'acord amb Brubacher, J. S. (1956), Dewey contraposava l'educació progressiva a l'educació tradicional degut a que aquesta darrera es centrava en l'exercici repetitiu, en un mètode d'instrucció rígid i autoritari sotmetent a l'aprenent a una disciplina moral i correctiva. Dewey, J. (1998) entén l'educació com un desenvolupament dirigit a gaudir i establir connexions amb el propi procés educatiu i entendre que aquest procés suposa la reorganització, la reconstrucció i la transformació permanent i de forma continuada en el temps. La seva crítica es dirigirà a característiques educatives de diferents corrents o línies pedagògiques.

Per tant, entenem que Dewey, en qualitat d'assessor de l'equip docent i de govern del BMC, va defensar la idea d'una educació com un procés de vida i no únicament una preparació per a períodes posteriors. Aquesta influència està encara més demostrada pel fet que el BMC es va fundar com a protesta vers les filosofies educatives tradicionals. Així doncs, ni Dewey ni el BMC entenen que l'acció educativa no s'ha d'orientar vers les didàctiques, metodologies i receptes pedagògiques. La construcció del pensament no rau únicament en escoltar l'opinió dels altres, és aprendre a pensar, aprendre a fer, aprendre a ser i aprendre a aprendre.

Un altre aspecte interessant a destacar i defensat per Hooks, B. (1994) i Hook, S. (2000) és la necessària superació del dualisme platònic i cartesià que separa cos i ment com a un dels problemes filosòfics més negatius, perjudicials i permanents per a la cultura i concretament per a la cultural dels Estats Units. Destaca també la idea que es tracta d'un problema que va més enllà de l'educació i també afecta als nivells socials, econòmics i polítics. Avui en dia parlar d'aquest dualisme està superat, però proposem afegir un tercer element a aquesta parella de ment i cos proposant l'emoció com a factor diferencial en el desenvolupament integral de la persona. La idea no era produir artistes però sí que es volia pensar en ciutadans que creixien sota la disciplina inherent a les arts que ens permeten la presa de decisions i ser capaços d'escollir en un món complex. Segons Nicholas Fox Weber, Director de la Fundació Josef and Annie Albers, citat per Fortini, A. (2022: 9): "Art was not relegated to the sidelines." i "It was the basis of fall education".

A tall de conclusió, i d'acord amb González Monteagudo, J. (2001: 15-16), veiem que Dewey pertany a una tradició pedagògica basada en la renovació modernitzant les Institucions Educatives nord-americanes. Aquest fet esdevindrà una realitat a partir de 1890, quan els experts americans viatgen a Europa per tal d'aprendre del funcionament de les escoles i institucions del vell continent. El moviment progressista americà es desenvoluparà en tres fases: la primera des del canvi de segle fins la I Guerra Mundial, la segona des de la fi de la Guerra fins el Crack de 1929 i la darrera entre 1929 i la Segona Guerra Mundial. Un dels companys de Dewey, William Heard Kilpatrick (1871-1965) va proposar una iniciativa molt important dins del moviment progressista. Aquesta iniciativa s'anomenava, Mètode de Projectes, ha arribat als nostres dies i l'estem aplicant a les nostres escoles actualment. Aquest mètode a grans trets pretén l'estudi integrat i interdisciplinari d'un tema relacionat amb la vida de l'alumne i que resulti significatiu per al seu creixement i desenvolupament.

Analitzarem posteriorment si els set principis fundacionals de l'Escola Progressiva van ser importants en la concepció del Black Mountain College:

1. L'Interès com a motor de treball.
2. El desenvolupament natural de la persona.
3. La llibertat en l'educació.
4. Esdevenir una escola de referència en el lideratge dels moviments.
5. La cooperació entre escola, alumnat i professorat.
6. El mestre com a guia i mentor.
7. L'estudi constant de la psicologia de l'alumne.

Finalment, introduint el concepte d'art en aquest apartat, Dewey al seu llibre *L'art com a experiència* (1934) va intentar oferir un estatus a l'art, a la cultura i a l'experiència quotidiana. Segons Dewey, l'art ha de ser democràtic i hi ha d'haver un art per a tothom i no únicament un art elevat per a uns privilegiats referint-se als "genis" o als superdotats per l'art. Així l'art hauria de formar part de la vida creativa de totes les persones i que aquestes quan van a una exposició

o contemplen una obra d'art no poder limitar-se a ser mers espectadors passius. Respecte a l'art, Dewey el defensava com un instrument eficaç per tal de facilitar la comunicació entre diferents pobles i grups socials, ètnics o religiosos.

Després de la fi de la II Guerra Mundial, i més concretament a partir de 1959, amb el llançament de la nau "Sputnik" per part de la Unió Soviètica, un corrent neoconservador, patriòtic i de dretes va endegar una creuada vers l'educació progressista reivindicant un currículum educatiu nacional tancat i tècnic on es treballin els coneixements bàsics i les matèries principals amb avaluacions de nivell quantitatives i sense possibilitat de desenvolupar el sentit crític esdevenint uniforme per a tots els alumnes. Així ho analitza en Sánchez-Boudy, J. (1989: 4): "Dewey afirmó que el hombre es solo acción. No es un ser moral, no es un ser espiritual, y educativamente lo preparó para eso: para la acción."

Posteriorment, en els anys 1980, fruit de la revisió educativa més oberta i amb llibertat per part de la gent, des d'Europa es va reclamar i recuperar la important contribució de John Dewey al món educatiu. Així destaquem, Revistes com *Educational Theory* editada per la John Dewey Society. També centres d'investigació com el Center for Dewey Studies que va obrir les portes l'any 1961 i actualment segueix oferint materials de diferents tipologies a investigadors per tal de despertar noves aplicacions i noves teories al respecte de la importància de John Dewey com a transformador del món educatiu.

Autors com Molina García, S. (1994) Mougán, J.C. (2000), Ramos, J.M., Serrano, J.A. i Flor Trujillo, B. (2015) defensen les idees de Dewey en el món educatiu. Però també hi havia detractors com Sánchez-Boudy, J. (1989: 6), que s'oposarà totalment a Dewey i les seves teories afirmant que "...lo relativo es una de las grandes bases del sistema." Acusant a Dewey d'anti-humanista. "... Para Dewey, el hombre es un ser libre, (el pragmatismo se opone terminantemente al "determinisme" y a la predestinación". Així, observem la clara separació ideològica entre Sánchez-Boudy i Dewey, al que acusa d'anticristià argumentant que no existeix Deu, ni la religió, ni l'espiritualitat. Com podem veure la crítica a Dewey des de les posicions polítiques i ideològiques que negaven la possibilitat a les persones de ser felices i que s'eliminen els mètodes tradicionals. "Se eliminaron, siguiendo a Dewey los métodos individuales europeos de la educación y se pusieron en práctica nuevas actitudes y proyectos." Sánchez-Boudy, J. (1989: 8).

Algunes de les evidències analitzades son les 45 cartes que Dewey i els responsables del Black Mountain College es van escriure fent referència a les tècniques pedagògiques, a l'organització, a la inscripció d'alumnes o als problemes econòmics així com a convidar (Annex N), (Annex O), (Annex P) i (Annex Q) a Dewey a visitar el centre en diverses ocasions com a membre del Advisory Council del College. Aquestes visites són confirmades per Reynolds, K.C. (1997: 1-4) i Rice, J. A. (1937). Dewey va visitar el centre en tres ocasions. La primera visita es va produir durant l'hivern de 1935 i John Andrew Rice va recordar la conferència de John Dewey realitzada al Rollins College l'any 1931 titulada: *Conference on Curriculum for the College of Liberal Arts*, que va provocar els

contactes de Rice amb professors i pensadors del moment com Arthur Morgan i Scott Buchanan del St. John College. Durant l'estada Dewey va tenir contacte amb el professorat i l'alumnat del centre i va destacar una idea important emfasitzant que calia discriminar i diferenciar la llibertat d'aprenentatge de l'anarquia a les escoles. Així mateix, va assistir a classe, va participar en mítings, va conversar amb el professorat i amb els alumnes sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge. Dewey no va fer cap conferència al BMC, ni seminaris, ni classes magistrals (Katherine C. Reynolds 22, apr, 1995). Va utilitzar el seu carisma i la seva humilitat per assistir a classes i escoltar els seus col·legues. La segona visita es va produir l'any 1936 amb una durada de dues setmanes amb Dewey molt participatiu en les classes de Rice.

Il·lustració 7: John Dewey i John Andrew Rice. Black Mountain College. Fotografia de Josef Albers. Josef Albers & Annie Albers Foundation.

Tal i com afirma Reynolds, K.C. (1997: 1), des de l'Oest a l'Est i des de Nord a Sud dels Estats Units tenim constància de la fundació de petites escoles amb programes de formació individualitzada, d'aprenentatge basat en l'experiència i construcció de comunitats d'aprenentatge als centres. Un d'aquests centres fou el conegut i reconegut Black Mountain College. Alguns d'aquests centres són: l'Antioch College, el Sarah Lawrence College, Olivet College, Bard College i el Bennington College de Vermont, dirigit pel pedagog progressista William Kilpatrick. En aquestes institucions es treballava la individualitat, l'experiència directa, l'interès, la iniciativa personal, la creativitat, el treball independent i la autonomia personal, com a qualitats del treball progressiu i democràtic.

5. The Black Mountain College: experiència, experiment, revolució i inspiració.

Coincidint amb el tancament de la Bauhaus a Berlin l'any 1933, un seguidor dels estudis i postulats d'en John Dewey, John Andrew Rice (1888-1968), conjuntament amb Theodore Dreier (1902-1997) i altres professors del claustre del Rollins College a Florida, fundat l'any 1885, que continua en funcionament i té molt de prestigi en l'actualitat, van fundar el Black Mountain College a quinze milles d'Ashville, Carolina del Nord, concretament a les Great Smoky Craggy Mountains a 2400 metres d'alçada. Es tractava d'una petita escola d'arts lliberals en la qual l'aspecte artístic tenia un paper fonamental Prieto, E. i Guerrero, S. (2022: 90). De la mateixa manera que la Bauhaus però en diferents condicions el BMC emergia en un període de incertesa i inestabilitat local, estatal i mundial. L'any 1929 s'inicia la Gran Depressió amb una recessió econòmica mundial molt forta. La seva durada es situa fins l'any 1940 i fou molt dura tant en efectes econòmics com socials estenent-se des dels Estats Units a la resta del món capitalista.

D'acord amb Beggs, M. (2015), Harris, M. E. (2015), Mattison R. S. (2011) es tractava d'una comunitat experimental universitària fundada sota les idees de democràcia i llibertat. Per quina raó funden aquesta escola?. El President del Rollins College, Hamilton Holt, demana al professorat una "Promesa de Lleialtat" per mantenir els seus treballs. John Andrew Rice, considerat un "erudit ateu" i un professor heterodox, apartat de les doctrines del centre, és acomiadat de forma explícita per les seves idees juntament amb altres professors. Aquest cas fou estudiat per l'*American Association of University Professors* i és conegut com el "*Rollins College Case*" descrit per Lovejoy, A. O. i Edwards, A. S. (Nov. 1933). En el Rollins College Report (1933) s'expliquen els canvis que introdueix el Dr. Hamilton Holt amb la intenció de solucionar alguns dels problemes educatius del sistema universitari dels Estats Units. Tot i no ser un expert en educació, ja que era advocat va eliminar les lectures i recitacions públiques considerades obsoletes i va proposar un nou Pla d'Estudis en els quals els alumnes assistien a unes

"True creativity comes from discovering new ways to see things."

Josef Albers
Interaction of Color J&AAF (1963: sf)

"conferències" o classes magistrals de dues hores i posteriorment participaven en una activitat d'estudi i treball supervisat. Això es feia dues vegades al dia sumant un total de vuit hores. Aquesta proposta metodològica totalment innovadora suposava la conferència amb un professor expert, els treball col·laboratiu en petits grups, la redacció de treballs i la preparació d'esquemes d'estudi. Tot i això, Holt era considerat un autòcrata i la comunitat universitària es referia a ell afirmant "Holt is Rollins and Rollins is Holt. Lovejoy, A. O. i Edwards, A. S. (Nov. 1933: 418). Rice no estava gens d'acord amb sistemes tancats i tenia idees més revolucionaries a nivell pedagògic i metodològic.

Així mateix i a nivell històric, sabem que el BMC va existir en coincidència en el temps de la Segona Onada Feminista, en el moment dels moviments reivindicatius dels drets civils i polítics de la societat americana. En el BMC s'explicava com subvertir l'art tradicional a les formes, els colors, la bellesa, la veritat... i això respon als ideals de recerca per un món millor.

Per quina raó encara parlem del BMC, 90 anys després de la seva fundació i 70 anys després del seu tancament definitiu. Com hem vist el BMC ha estat l'objecte d'estudi de nombrosos investigadors i investigadores, principalment en els Estats Units d'Amèrica. Entre elles Mary Emma Harris (2002), Eva Díaz (2015c) i Helen Molesworth (2015).

Segons Amanda Fortini (2022) seguim parlant del BMC degut a un canvi de paradigma en l'art dels Estats Units, aconseguint que el propi College treballés en un modelatge de l'estil innovador diferent i transgressor que va acabar influint en les escoles d'art i escoles lliberals, així com a les organitzacions artístiques del país.

Una vegada expulsats del Rollins College, John Andrew Rice, Frederick Georgia, Ralph Lounsbury y Theodore (Ted) Dreier, conjuntament amb altres professors i alumnes es van proposar fundar un nou centre educatiu. Eren els defensors d'una idea democràtica y experimental, tant a nivell

del món artístic com a nivell de vivència personal i social. Els docents a l'inici de les classes (13 professors), les seves parelles i els alumnes (21 estudiants) es van traslladar al nou Campus situat al Blue Ridge Assembly on Rice citat pe Knapstein, G. (2019: 24) exposava les condicions i la filosofia del centre amb les següents paraules: "Our central and consistent effort is to teach method, not content; to emphasize process, not results; to invite the student to the realization that the way of handling facts [...] is more important than facts themselves".

En la fundació del Black Mountain College van participar indirectament altres personalitats importants en el panorama artístic americà que ja havien visitat la Bauhaus de Weimar en els anys vint: Alfred H. Barr (fundador del MoMA l'any 1929), Philip Johnson i Katherine Dreier. Tot i que el Black Mountain College es planteja com una escola artística, és important destacar la idea que en realitat és un centre d'estudis generals que donava molta importància a les belles arts però que incloïa en el seu currículum nombroses assignatures de ciències (química, matemàtiques, física), humanitats (història, llengües modernes i antigues), de ciències socials (psicologia i economia). Així es mostra en les seves bases fundacionals publicades al Black Mountain College Butlletin Newsletter II (1943-1944, 3) on es comenten defineixen les característiques del centre:

Il·lustració 8: Grup fundacional de l'Staff i de la Facultat. Setembre de 1933. Provenent de la Dreier Collection. Western Regional Archives of NC. 1a filera d'esquerra a dreta: Joseph Martin, Helen Boyden Lamb Lamont, Margaret Loram Bailey i John Andrew Rice. 2a filera d'esquerra a dreta: John Evarts, Ted Dreier, Frederick Georgia, Ralph Lounsbury, William Hinckley.

Coeducació en un centre d'arts liberals: El centre es defineix com a coeducatiu en un temps en el que l'educació en la majoria dels països del món separava nens de nenes i homes de dones inclús en ambients universitaris. Rice considerava essencial no el fet de tenir homes i dones per tal de donar les mateixes oportunitats, ja que considerava un element clau del sistema educatiu poder compartir espais, temps, diàleg, creació, art i cultura entre homes i dones. Per tant, considera que separar homes i dones en escoles és una idea retrògrada i ens permet establir un nou marc d'acció diferent a Europa. Així mateix no vol reproduir els estàndards i premisses de les escoles americanes que únicament cerquen tres idees: ser intel·ligent, tenir múscul, ser intel·lectual. Per a Rice la distinció de les persones no es centra en les matèries que tothom estudia: història, sociologia, economia, matemàtiques, ciències, física, etc. Així la filosofia, la literatura, l'art, la música i la dramatització són les assignatures que ens entrenaran la imaginació, el veritable element distintiu dels individus. Josef Albers citat a Boissel, J. i Fox Weber, N. (2010: pp. 3-4), sosté: "Young men and young women - educated together as a corollary of community life – come to realize their relation as co-equals more than as opposites".

Responsabilitat compartida entre professorat i alumnat vivint en comunitat: Aquest és un dels trets distintius del Black Mountain College que aposta per la vida comunitària i el fet de compartir responsabilitats entre l'equip de professors i els alumnes que organitzats en grups i comissions participen activament tant de la vida comunitària, dels estudis i del lleure i oci que ofereix el propi centre.

Segons Louis Adamic (1936), John Andrew Rice tenia una idea clara i precisa de la Pedagogia i metodologia del BMC. Tenia el convenciment de què el treball d'una escola és oferir a les noves generacions d'alumnes la maduresa intel·lectual i madurativa, així com la intel·ligència provocant un equilibri entre allò intel·ligent/cognitiu i allò emocional. Evidentment culpava a Hitler

"I have not taught painting because it cannot be taught. I have taught seeing."

Josef Albers
Interaction of Color J&AAF (1963: sf)

d'utilitzar l'educació per fer créixer la manipulació i la demagògia per a fer-lo pujar al poder, i tenia la intuïció que l'educació americana s'havia vist influenciada per la Alemanya i tenia perspectives d'acabar igual. Altres autors

com Butler, B. E. (2017/2018: 436), expliquen que l'escola era una comunitat experimental fonamentada en la vida educativa democràtica, i afegeix: "All were in it together, and education happened everywhere and in all directions. The exemple of Black Mountain College offers a quite different type, a much more challenging type, of democràtic surround."

El comunisme i el feixisme s'han de plantejar al mateix temps com a elements de lluita des del sistema educatiu. Així, pensa que l'educació ha de desenvolupar el complet desenvolupament integral de totes les persones i que aquest afecti a tota la seva vida.

Una de les decisions més important de John Andrew Rice (Beggs, M. 2015) i del seu equip fou la contractació l'any 1933 de Josef Albers i de la seva dona Annie Albers com a professors del BMC. Rice no era expert en art i necessitava un cap artístic al capdavant del centre. Philip Johnson, curador del Museum of Modern Art (MOMA) li va suggerir el professor, pintor i artista alemany. Relació que va durar quinze anys durant els quals Albers va ser professor i rector del centre en el període 1937-1946. Així, podem afirmar la influència de la Bauhaus de Weimar al BMC, però sempre destacant que no fou una influència institucional sinó professional i personal dels professors i artistes que es van exiliar als Estats Units i van recaure al College. Van deixar la seva empremta però també van desenvolupar noves formes de treball i noves pedagogies pròpies de la cultura americana i dels creadors i formadors del centre. La presència d'Albers al BMC va provocar l'arribada d'altres Bauhäuslers com Xanti Schawinsky (1936), Ludwig Hirschfeld-Mack (1940), Lyonel Feininger (1945), Walter Gropius (1937), Stefan Wolpe (1952).

L'educació ha de permetre noves mirades vers la realitat social que envolta els alumnes i que es reflecteix en el propi College. La teoria s'ha d'enfrontar a la pràctica i s'ha d'experimentar per l'acció i la investigació. L'impuls a noves tendències i paradigmes educatius és un dels llegats i una de les petjades de John Dewey en el College fet que demostra que el centre no és únicament un espai de desenvolupament de les arts, sinó que és també un escenari de treball científic, de

desenvolupament humanístic i de contrast d'actituds i de conscienciació social. El propi Dewey en el seu llibre *"Experiencia y Educación"* (2010: 65) explica el següent:

La separación es tan grande que las materias y los métodos de aprender y proceder requeridos son ajenos a la capacidad que poseen los jóvenes. Aquéllos están más allá del alcance de la experiencia que posee el joven que aprende.

I així es presenta en el Black Mountain College Bulletin: Announcements (1946-47:1)

To educate today, then must mean to broaden Outlook and to provide a setting where theory can be confronted with evidence, a laboratory where thought can be tested by action. Black Mountain College as a community is such a laboratory.

El Black Mountain College era el lloc privilegiat per a desenvolupar el treball comunitari i així ho descriu el professor i artista Josef Albers citat a Boissel, J. i Fox Weber, N. (2010: 44).

What we are trying to do in the college is really interesting and we realize more and more unique this place is. We're so happy here, with motivation and opportunities to work and a wonderful personal atmosphere. We have been so lucky.

The College, from its beginning, has recognized and sought to develop the special function that a community can serve in general education. A Community is of a more homogeneous structure than society at large but has many of its contrasts and conflicts. Common purpose unites the various groups; it bridges differences of age and of talent, of background and of temperament, and thus furthers mutual understanding. Black Mountain College Bulletin: Announcements (1946-47:1)

Tal i com afirmen Gilsanz, Díaz, A., Gutierrez, Mozo, M. E. i Parra Martínez, J. (2020: 114-127)

"A community pledged to rebel against all traditional modes of behavior, in life as in art."

Francine du Plessix Gray
The Yale Review (April, 1 de 1987)

trobem conceptes o paraules que es repeteixen en la bibliografia especialitzada i fan referència al BMC i a les seves característiques o virtuts. Així observem els següents termes: Llibertat, (Lane 1990) i (Rumaker, M. 2003), treball comunitari (Duberman, M. 2009), art, (Harris, M.E. 2002) i (Katz, V. 2002),

experimentació, (Díaz, E. 2015) i Blume et al. (2015) i modernitat, (Molesworth, H. i Erickson, R. 2015). Un aspecte important és la valoració de les tasques encomanades als estudiants.

Naturally he (the Student) cannot be expected to make new discoveries, but he can be brought to acquire an attitude that leads to discovery. The pedagogical problema of helping a student to combine the acquisition of knowledge with such constructive thinking is different in every field. To develop adequate teaching methods for accomplishing this has been from the first one of the aims of the College. Black Mountain College Bulletin: Announcements (1946-47: 6)

És ben cert que autors com Ellert, JoAnn, C. (1972), Ketgens-Craig; (1999), i Horowitz, F. A. i Danilowitz, B. (2006) argumenten sobre la influència de la Bauhaus en el canvi de paradigma i metodològic que va suposar la creació de l'escola. Així mateix Mesa, M. (2019: 68) argumenta que després de nombroses lluites internes i contradiccions, "el racionalismo, el funcionalismo, la objetividad y el pragmatismo técnico y desembarazándose de cualquier rastro de idealismo que desde su fundación había defendido Johannes Itten en el Vorkurs".

L'objectiu d'aquests professors i alumnes fou iniciar un experiment radical amb la fundació d'una petita comunitat amb finalitats educatives tant dins com fora de les aules. El treball manual i intel·lectual eren complementaris i necessaris, així com el compartir, els sabers, els coneixements i la vida.

Segons Gilsanz, Díaz, A., Gutierrez, Mozo, M. E. i Parra Martínez, J. (2020: 114-127), el concepte que pot definir el BMC seria la resistència. Les propostes pedagògiques de la Bauhaus i del BMC no es poden comparar en termes històrics, però és cert que determinats personatges van participar en les dues escoles i això porta a vincles i a ponts d'unió i de continuïtat entre la Bauhaus i el BMC. Una influència evident recau en les escoles d'arquitectura dels EUA, que són hereves dels plantejaments de Walter Gropius. Així, la comunitat del BMC, amb característiques autosuficients, neix separada de la tradició americana de les gran Universitats: el MIT, Harvard, Columbia, Southern California, Berkeley que eren considerades veritables referents científics, intel·lectuals i morals del país. Per tant, això s'ha d'interpretar, en primer lloc, com una fortalesa, perquè el BMC és irreverent, provocador del canvi, transgressor, però en segon lloc no disposarà de cap protecció davant de les crítiques degut a no estar protegit pel paraigües de les grans universitats del país, així com dels grans ideòlegs econòmics, polítics i educatius, perquè anava contracorrent.

El centre i el seu projecte finalitzarien la seva activitat l'any 1957, després de 24 anys d'una intensa activitat. L'energia del Black Mountain College s'acabava com a institució però no va acabar en cendres fumejants, el seu final foren unes brases de caliu constant en forma d'alumnes i professorat que van permetre la construcció de noves formes d'art ajudant a crear un art veritablement americà. El que queda palès en els diferents treballs i articles consultats (Beggs, M. 2015) és la diferència entre els alumnes del BMC i els alumnes de la Bauhaus. Els ideals de la Bauhaus formen professionals amb objectius molt lligats a la producció i a la indústria. Al BMC els alumnes treballen de forma molt seriosa i disciplinada però molt creativa i amb llibertat formant-se des de l'amateurisme i defensat per la facultat com un ideal, fet que a la Bauhaus no s'hagués tolerat mai. Per aquesta raó podem afirmar que tot i la influència de la Bauhaus i tot el seu llegat, el BMC va mostrar les seves arrels més lliberals i creatives i els conceptes de democràcia i llibertat com a elements diferenciadors per tal de trencar amb la tradició.

5.1. Descobrint el mètode del Black Mountain College.

Hem vist al llarg del treball la important relació entre el Black Mountain College i la Bauhaus Alemanya i la seva clausura i posterior expansió per tot el món, reforçant la idea expressada per Gilsanz, Díaz, A., Gutierrez, Mozo, M. E. i Parra Martínez, J. (2020: 114-127):

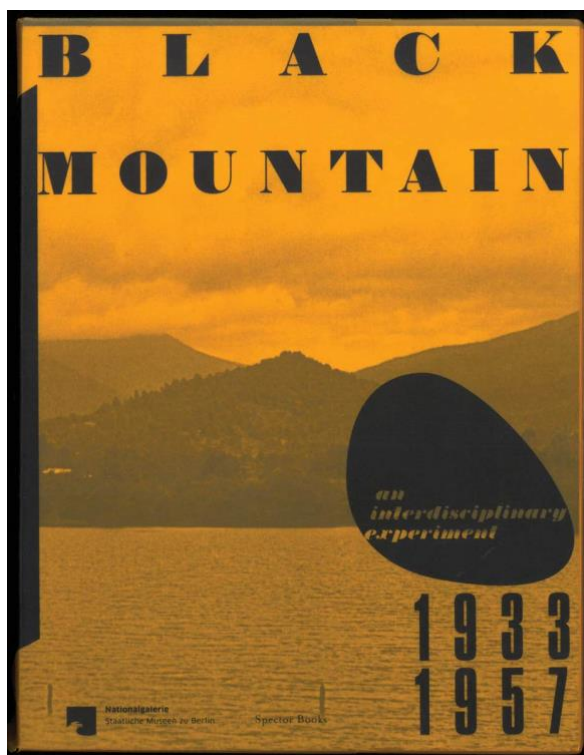
Si la Bauhaus es un mito heroico, el Black Mountain College es una leyenda de antihéroes cuya resistencia imposible marcaría a la institución para la posteridad. Si la Bauhaus debió su éxito a su clausura, el Black Mountain College fue desde el principio lo que no podía ser y, por ello, el entusiasmo de sus lecturas contemporáneas se debe, en gran parte, a su imposibilidad.

Tot i això volem refermar la constant recerca d'identitat del Black Mountain College al llarg dels seus anys d'existència, mostrant un tarannà més variable, més canviant i mutable en comparació a la Bauhaus que va esdevenir un centre fonamentalment dirigit i en direcció a l'arquitectura modèlica. Aquesta capacitat de mutació vindrà determinada al nostre entendre per les relacions humanes, l'intercanvi cultural i les connexions artístiques. Segons Butler, B. E. (2017-2018: 437) el model educatiu i pedagògic respon a:

[...] Black Mountain College offers, at the very least, some embodied experiments in a democratic habits in design, and in education, and more broadly in society. This might be described as the important ongoing project of reducing blindness to potentially better democratic forms that comes from poorly understood and incompletely designed democratic ideals.

Una perspectiva interessant respecte a aquesta independència metodològica del Black Mountain College ens la ofereixen dues exposicions internacionals. En primer lloc l'Hamburger Bahnhof – Museum für Gegenwart de Berlin. Black Mountain (1933-1957): An Interdisciplinary Experiment. (6/2015 i 9/2015). Sota la curadoria d'Eugene Blume i Gabriele Knapstein es va plantejar una gran mirada del BMC, acompanyada de conferències, simpòsiums i la creació d'un grup de recerca permanent sobre el BMC: "Performing the Black Mountain Archive by Arnold Dreyblatt", que continua viu avui en dia fent intercanvis amb estudiants d'arreu del món. És una plataforma de continguts cooperatius amb recursos i bases documentals d'un alt nivell històric i social. La Dra. Annette Jael Lehmann de la Freie Universität de Berlin afirma la importància d'aquest centre i la seva tasca en recuperar les idees, el funcionament i l'organització del BMC. En el simpòsium organitzat l'any 2014, *Black Mountain: Models of creativity* amb la participació experts nacionals i internacionals com Latoya Ruby Frazier (American Academy of Berlin), Ursula Frohne (Universität zu Köln), Nicholas Mirtoeff (New York University), Nina Möntmann (The Royal

Institute of Arts, Stockholm) i Christina Vègh (Bonner Kunstverein) entre d'altres, van debatre sobre les evidències i la importància del BMC com a precursor i prototip dels models de creació i col·laboració actuals emfasitzant la importància que la recerca ofereixi solucions a molts dels problemes socials i de convivència dels temps actuals. Els propòsits del centre eren l'educació de la persona de forma integral i el rol de les arts i del pensament crític i creatiu en totes les professions. El segon simpòsium (Annex A) de l'Hamburguer Bhanhof-Museum es va realitzar l'any 2015 i amb el títol *Black Mountain: Educational Turn and the Avantgarde* amb la participació de ponents com l'Annete Jael Lehmann (Frei Universität Berlin), Eva Díaz (Pratt Institute New York), Chris Salter (Concordia University Montreal), James Elkins (School of Art Institute, Chicago) on es fa evident la importància del BMC en el desenvolupament sense precedents d'una generació d'artistes, intel·lectuals de les noves avantguardes del segle XX. La majoria d'experts destaquen l'aprenentatge vivencial i la recerca amb tres factors diferencials: la col·laboració, l'experimentació i la complexitat del canvi educatiu encara avui en dia es vigent en els fòrums especialitzats. D'aquí sortiran artistes coneguts a nivell internacional: Willem de Kooning (pintura), Buckminster Fuller (arquitectura), John Cage (música), Robert Rauschenberg (pintura), Merce Cunningham (ball i dansa), Ruth Asawa (escultura i pintura) i Robert Creeley (poesia), entre altres.

Il·lustració 9: Catàleg de l'exposició: Black Mountain: An Interdisciplinary Experiment 1933-1945. Desembre 2019.

La segona exposició que ens aporta informació destacable és *Revisiting Black Mountain College: Cross-Disciplinary Experiments and Their Potential for Democratization in Times of Post-Democracy: The Symposium*. (20/04/2018-03/06/2018). La Dra. Dorothee Richter en aquest Symposium de la Universitat de Zurich apunta diverses línies de recerca. En primer lloc es destaca la tasca docent com un acte de compromís responsable paral·lel a la disponibilitat de l'aprenent treballant de forma comuna l'anàlisi dels conceptes, els objectius i les metodologies adequades per avançar en el procés d'ensenyament-aprenentatge. Respecte al tema de la democràcia és una de les primeres en destacar l'essència democràtica participativa, no representativa com l'entenem avui en dia. La tercera idea que planteja se centra en els objectius de l'educació que resumeix de la següent manera: la continuïtat de la cultura i de la civilització per perpetuar el sistema o en el cas del BMC, per subvertir les regles i les normes i transformar a les persones i per tant el sistema social. Així és justifica la creació del BMC, com a conseqüència de les polítiques internes i externes de les institucions artístiques de l'època. Richter fa referència a la

influència de la Bauhaus a partir de l'arribada del professorat alemany, tot i que també destaca els elements propis de la idiosincràsia americana. Així destaca la importància del BMC en l'emancipació de l'educació, l'emancipació de la producció cultural i l'emancipació de l'art, podent ser els determinants d'un canvi de paradigma que s'anirà produint en els propers 20 anys del tancament del BMC, quan l'any 1970 arribarà l'anomenat Art Postmodern, hereu de l'expressionisme abstracte americà.

Un fet que interessant a destacar és la referència que Richter fa sobre Richard Buckminster Fuller (1895-1983), un enginyer, visionari i inventor que va dur a terme al BMC els seus primers experiments desenvolupant la cúpula geodèsica en un concepte revolucionari d'ecosistema entre l'home i el medi ambient potser anticipant aquesta relació tant necessària en l'actualitat i que es pot associar a la sostenibilitat i a la conservació i gestió eficient dels recursos. Així mateix podem veure l'aplicació d'aquestes cúpules en edificis actuals formats per l'aplicació d'estructures simples com els tetraedres i octaedres que conformen estructures esfèriques molt lleugeres, estables, econòmiques, sostenibles però d'una certa complexitat.

Il·lustració 10: Estudiants de Buckminster Fuller l'estiu de 1949. Demostrant la lleugeresa del Dome. Fotògraf: Masato Nakagawa. Black Mountain Research.

Els estius de 1948 i 1949 Fuller va formar part del claustre del Black Mountain College i després de comprar la patent de la cúpula geodèsica la va desenvolupar més enllà de l'estructura creada en el primer quart del segle XX per Walther Bauersfeld (1879-1959).

En les primeres passes del Black Mountain College segons un document extret dels arxius de l'Appalachian State University *"The Purpose of the College"* (Annex E), el propòsit del centre és el lideratge en la consciència creativa dels talents individuals d'homes i dones interessats en aprendre, i en el coneixement i en el plantejament professional i responsable del propi College. La manera per adquirir aquest comportament de persona tolerant (ciutadania compromesa) s'adquireix de forma cooperativa mitjançant el currículum, les matèries i les activitats proposades pel propi College. Així, el mètode ha de tenir en compte l'assimilació del coneixement necessària sense oblidar la part humana de la persona. Les matemàtiques i el coneixement científic no són les úniques matèries per assolir el coneixement, per aquesta raó un treball específic en humanitats en el sentit ampli d'aquestes (anglès, llenguatge i literatura, ciències socials, història, filosofia, psicologia, teoria de l'educació, religió i literatura estrangera), ajuda a l'alumne a construir judicis basats en el coneixement social i en l'apreciació artística, les

normes, les regles, els instints, inspiracions i emocions dels éssers humans. Les arts lliberals es treballen pel refinament estètic ajudant a crear un criteri i una actitud en l'individu. Tot i això, i respecte al tema científic, cal considerar l'article de David Peifer (May, 2021) on es fa un extens reportatge sobre el tractament de les ciències i els importants científics i científiques com: Frederick Raymond Georgia (Químic), Ted Dreier (Enginyer), Erwin Straus (Metge Psiquiatra), Nathan Rosen (Físic), Peter Gabriel Bergmann (Físic), Fritz John Hansgring (Químic), Max Dehn (Matemàtic), Natasha Goldowski Renner (Enginyera) que hi van impartir coneixements, molts d'ells d'origen alemany acollits com a exiliats. També és important recordar la visita com a lector d'Albert Einstein al Campus del Black Mountain College el 27 d'abril de 1941 expressant la seva satisfacció respecte al treball que realitzaven els alumnes en el campus (Annex M). També disposem d'una declaració del propi Einstein del 16/1/1954 sobre la seva fe en la importància del BMC, així com una declaració respecte a la seva visita recollida per David Peifer (May, 2021):

I want to congratulate you upon the work you are doing. You are here as a little community to work with your hands and with your brains, which is a good thing for you. [...] Also, you are in such close contact with nature here. You are getting near to science in a way it should be generally done. (BMC Records: General Files 1933-1956).

Veiem que el College té una important relació amb l'incipient món científic de l'època i disposa d'un laboratori de ciències, però també disposa d'un escenari privilegiat i un laboratori exterior que possibilita la interpretació de la natura i dels seus paisatges, de la vida salvatge, dels animals, les plantes, els minerals, l'hort, ajuden a comprendre el món en el que vivim. El tercer espai científic seria el laboratori social: les botigues, la vida ciutadana, el veïnat formen part dels factors indirectes implícits en el procés d'ensenyament-aprenentatge del College. Per tant, i segons Charles Perrow (2013: 81-83) el sentiment d'investigar i descobrir era palpable en la comunitat, fins al punt en el que tot i trobar-se immersos en una societat tradicional i amb profunds valors religiosos, familiars i socials, en el campus es vivia una "certa revolució sexual". Els estudiants experimentaven i així ho explica en les seves paraules: *"Everything was intense at BMC, and this included love relationships, even if lasting "only" a month or two. (At BMC, a month was of such intensity in all respects that it seemed like a semestre in a conventional college)."*

L'exercici actiu per a una vida mental i física saludable permet el desenvolupament harmònic i individual del subjecte i facilita la descoberta d'interessos mitjançant l'ús del mètode socràtic i la pràctica de l'evidència científica.

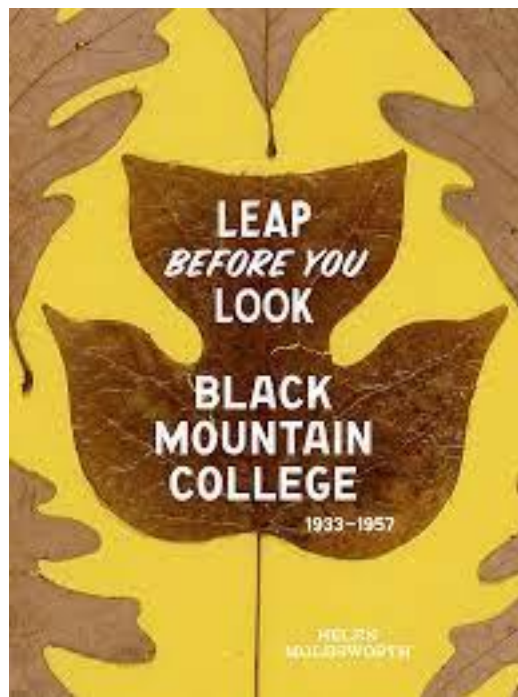
La part més atlètica, social, i recreativa del College es fonamenta en activitats que tenen per objectiu obrir la ment del subjecte a noves possibilitats i interessos, així com per millorar la salut, la vida activa i la millora de l'ànima amb actituds i comportaments positius ajustats a la realitat.

El document finalment argumenta que el propòsit principal del College és intel·lectual, si s'entén el significat de la paraula com una actitud conscient de llibertat tant en el judici com en l'acció. El mètode de cerca i recerca de coneixement ha de ser incorporat a les ments joves en esperit cristià, democràtic i col·laboratiu de la civilització occidental.

En el document hi ha una cita curiosa referida a Sant Pau en les seves Cartes als Corintis. A la primera carta fa la següent cita: “Pel que fa al coneixement, tots tenim coneixement, el coneixement infla, però la caritat edifica”. Charles Perrow (2013: 83).

En el terreny de les exposicions, destaquem l'Exposició de l'institute of Contemporary Art de Boston. Leap Before You Look: Black Mountain College, 1933-1957. (10/10/2015-24/01/2016). La proposta de la curadora d'aquesta exposició, Helen Molesworth és clau en la nostra recerca perquè exposa les bases metodològiques del College que és pot resumir avui en dia en un llenguatge interdisciplinari entre les diferents disciplines artístiques generant un nou llenguatge artístic fruit de la col·laboració democràtica d'individus que vivien en comunitat. Una forma utòpica de pensar i d'actuar superant els possibles paranys entre l'art i la vida. L'exposició ens permet entendre que tot i està localitzat en una zona rural del sud dels Estats Units, el Black Mountain College era un espai cosmopolita pel que fa a l'art i es va convertir en un precedent històric i artístic per reflexionar i pensar al voltant de les relacions entre la democràcia (política), la globalització (geo-política), la producció artística (art interdisciplinari) i la vida comunitària (societat). L'exposició proposava a l'espectador uns reptes sonors, visuals i participatius al voltant de diferents elements propis de la idiosincràsia del Black Mountain College.

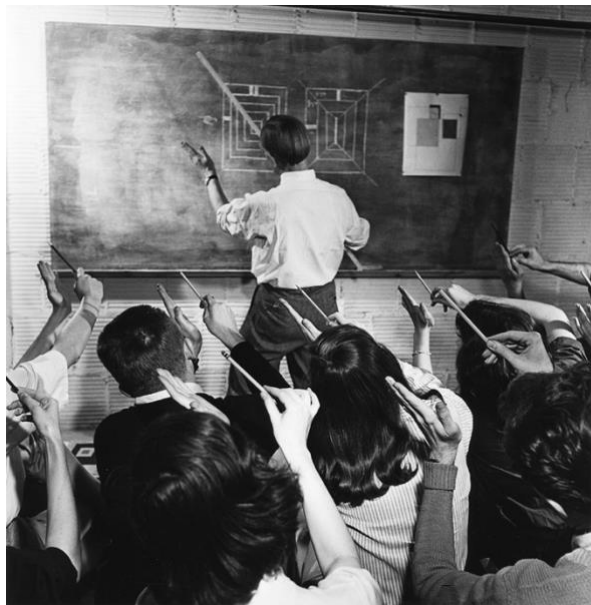
Il·lustració 11: Leap Before you Look: Black Mountain College, 1933-1957. By Helen Molesworth & Ruth Erikson. 2015. The Institute of Contemporary Art / Boston and Yale University Press.

Descobrir les llibertats del College suposava expandir la capacitat creativa de les persones i el descobriment de noves i diverses narratives possibilitant així la transformació educativa i social. Diferents personalitats del món acadèmic van participar en aquesta exposició amb diferents contribucions valorant l'impacte de les influències que va rebre el College. Les magnífiques il·lustracions del llibre ens permeten entrar en el programa i en l'atmosfera de creativitat i experimentació que fou única en el BMC i va servir d'inspiració a altres.

Un segon document extret dels arxius de l'Appalachian State University “*Proposal for an orgànic democracy at BMC*” (Annex F) apunta una sèrie de consideracions respecte al concepte de democràcia que és el fonament pel creixement i desenvolupament de totes les persones del centre. L'organització del College es basa en una petita comunitat molt unida, altament cooperativa i en la coeducació. S'ha de promoure el creixement i el desenvolupament individual

sempre formant part de la comunitat, assumint responsabilitats i funcions pel bé comú i personal. Aquestes tasques i funcions a desenvolupar s'organitzen en petits grups o comitès aprovats i establerts per consens de tota la comunitat educativa. Cadascun d'aquests comitès haurà de fer retorns periòdics a la comissió de selecció i a la pròpia comissió per avaluar-ne els resultats. Així mateix els comitès no han de competir els uns amb els altres perquè no és la filosofia del College. No hi ha un govern unidireccional del College, per tant tothom pot proposar noves idees o rebutjar-ne d'altres sempre que hi hagi el consens i el diàleg i decisions corresponents. El College valora la transversalitat de les propostes.

Una visió que no s'ha desenvolupat en profunditat del Black Mountain College segons Gilsanz, Díaz, A., Gutierrez, Mozo, M. E. i Parra Martínez, J. (2020: 114-127) és la seva implicació i l'activisme, lluitant contra les dictadures, defenent la inclusió de les dones a la societat, els drets civils d'altres orientacions sexuals, nacionalitats, races, estrats socials i exiliats polítics. Entre el professorat del Black Mountain College trobem personatges que representen aquestes realitats com per exemple: l'escriptor i historiador cubà Herminio Portell-Vilà (professor d'Història en 1935, 1938, 1941), la seva dona, Lea Portell-Vilà (professora d'espanyol l'any 1937), la violinista i lingüista alemanya Gertrud Strauss (professora i tutora entre 1938 i 1943), el pianista austriac Edward Steuermann (professor l'any 1944), el pintor i dibuixant Grec Theodoros Stamos (professor l'any 1950) i el filòsof i ceramista japonés Soetsu Yanagi (professor l'any 1952) entre altres.

Il·lustració 12: El professor i artista Josef Albers amb el seu alumnat a classe de geometria. Black Mountain College Archives. Circa 1940s.

Al Black Mountain College Bulletin (VI, n. 3 de Febrer de 1946) s'expliquen els objectius educatius, socials i cívics del BMC. En poques paraules, ens transmeten la idea que el BMC significa treball individual dur i vida dura. Això es tradueix en la realitat: lectura extensiva i reflexió considerable. Ens movem en el camp de l'experiència creativa i que incentiva el descobriment. En les hores d'estudi des de l'esmorzar fins a l'hora de dormir sovint s'intercalen els formats cinematogràfics, les converses, els discursos i discussions i els debats. El College funciona tot el dia. L'estudiant treballa de forma intensiva trobant el seu propi camp d'aprenentatge, tot i que no es fa de forma únicament especialitzada perquè és necessari un coneixement general en ciències naturals, física, matemàtiques, arts, llenguatge i literatura. Trobar inspiració i coneixement i formar-se un discurs d'un mateix que tingui les idees del present i del passat per tal de formar-se la seva identitat en un context determinat. En aquest punt volem

introduir un concepte actual que es correlaciona de forma molt propera amb el que es va viure en el Black Mountain College. Es tracta de la definició de les característiques que va fer Jacques Delors en l'informe per a la Unesco de la Comissió Internacional sobre l'Educació per al Segle XXI. En primer lloc es defineix l'educació com una utopia necessària entenent el concepte d'aldea global que es podia intuir fa 100 anys fent referència al món globalitzat que s'ha desenvolupat en el darrer segle. En segon lloc, determina unes perspectives que relacionen l'educació amb el desenvolupament d'aspectes com la relació entre allò global i allò local per arribar a comprendre el món en el que habitem, i la importància de l'educació per al desenvolupament humà. En tercer lloc, estableix una sèrie de principis que és la part més interessant i que ens apropa a la metodologia del Black Mountain College. Jacques Delors (1996) ens diu que els quatre pilars de l'educació són: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a viure i a viure junts amb els altres i aprendre a ser.

Així, podem dir que en primer lloc és important atendre a l'adquisició les eines de comprensió i domini d'aquells instruments del coneixement, contraris a la acumulació de coneixements, fonamentat en el plaer de comprendre, entendre, descobrir i conèixer. En segon lloc, afavorir el desvetllament del coneixement intel·lectual, de la recerca individual tot estimulant el sentit crític i adquirir la capacitat de judici autònom. En tercer lloc, desenvolupar aquelles accions, procediments, habilitats i competències sobre l'entorn, mobilitzant els aprenentatges conceptuals i definir els procediments, les habilitats i les competències de les persones. En quart lloc, fomentar la participació, la col·laboració i cooperació amb les altres persones en totes les activitats humanes i com a darrer aspecte a destacar l'educació ha de contribuir al desenvolupament total "integral" de cada individu: esperit, cos, intel·ligència, sensibilitat, sentit estètic, responsabilitat personal i espiritualitat. Aprendre a ser és aprendre a aprendre, construint un pensament crític i una actitud d'esdevenir ciutadà del món i aprendre dels altres. "El segle XXI necessita aquesta diversitat de talents i de personalitats, com també necessita individus excepcionals [...]. Per tant, convé donar als infants i joves totes les ocasions possibles de descoberta i experimentació (estètica, artística, esportiva, científica, cultural i social." Delors, J. (1996: 84).

Il·lustració 13: Buckminster Fuller. Cúpula Geodèsica desenvolupada en el Black Mountain College. 1949. Estudiants construint la cúpula geodèsica.

Entendre que tot i l'especialització, ja present en les discussions de la meitat del segle XX, no ha de ser un factor d'exclusió d'accedir a elements culturals general de caràcter humanista. Per tant focalitzar les habilitats mentals de memòria comprensiva, atenció conscient i pensament global

prescindint dels automatismes clàssics de l'ensenyament tradicional. El procés d'aprenentatge no s'acaba i es pot enriquir amb totes les experiències de la vida.

Aquests quatre pilars tenen la funció d'obrir els ulls dels alumnes en la versió més àmplia possible a la seva pròpia vivència: saber, saber fer, saber ser, saber estar, saber viure i conèixer. Aquest punt s'associa de forma íntima amb l'obra d'Edgar Morin (1999): *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*, on s'expliquen i es fonamenten les metodologies d'aprenentatge universitari des del **paradigma de la complexitat**.

Aquest paradigma ens ajuda a entendre la teoria de l'aprenentatge universitari des del punt de vista actual i ens fa veure els conceptes desenvolupats en el BMC. El pensament complex d'Edgar Morin (1990) es refereix a la capacitat que tenim les persones per interconnectar les diferents dimensions de la realitat, evitant les conseqüències mutilants, reduccionistes, unidimensionals i encegadores d'una simplificació. El Black Mountain College estableix una estructura pedagògica oposada a la divisió disciplinària, promovent un enfocament trans-disciplinari i holístic entenent que les parts formen part d'un. D'acord amb Lipman, M. (1998) el pensament complex ha de ser coherent i s'ha de fonamentar el pensament crític, i el pensament creatiu com a pilars de l'educació.

La metodologia del Black Mountain College es fonamenta en lectures intenses individuals, classes expositives de petit grup i format, molt familiars, tutories individualitzades i col·lectives amb professors referents on la relació estreta entre alumnes i professors proporciona resultats molt interessants tant a nivell de continguts com a nivell de sabers i a nivell d'actituds i virtuts personals.

Així, el coneixement intercultural provoca una millor comprensió del món, de les cultures i de les realitats i necessitats dels individus. La filosofia, les ciències socials, la psicologia i la literatura són expressions de la humanitat. La discussió el diàleg i la reflexió individual i col·lectiva ens possibiliten la perspectiva universal de l'aprenentatge.

Hi ha elements que poden semblar essencials en el currículum com és el cas de la música, però en el BMC era un aspecte íntimament lligat a la comunitat i al seu desenvolupament. Els alumnes i professors que tenien interès per la música l'estudiaven com un llenguatge més i composaven melodies, ritmes, harmonies, en un moment en

què el món de la música descobria el jazz, el Rock & Roll, el blues, el swing i el country. Podem afirmar que el BMC va viure un moment històric, d'explosió cultural i social com el que nosaltres

Il·lustració 14: Reunions comunitàries al Black Mountain College. Expressió de la democràcia. Autor: Josef Breitenbach, Community Meetings. Western Regional Archives. 1944.

vivim avui en dia. Les músiques s'estudiaven de forma pràctica i teòrica. La música era un element comunitari molt destacat, juntament amb el teatre, la dramatització, les arts escèniques, el ball, la dansa, que son arts heretades de les civilitzacions passades i fan que les persones descobreixin altres formes de pensar i actuar. Les arts escèniques ens col·loquen en altres escenaris i en altres persones, personatges, rols, temps, llums, decorats, vestuari, situacions, i el text serveix per canviar pròpies idees i presentar-les als altres.

La democràcia al BMC és més que una paraula o concepte, és una forma de vida més participativa que representativa. Els problemes i les situacions que es viuen al BMC es discuteixen i dialoguen en els "community meetings" de forma permanent en el calendari lectiu. La comunitat es defineix per les relacions individuals, relacions entre els membres de la comunitat tot esdevenint membres actius i responsables de la societat com a objectiu final del centre educatiu. La relació entre professorat i alumnes es demostra democràticament en els espais de la vida diària del campus: dinar, sopar, ballar, teatre, concerts, ràdio promouen la consciència comunitària.

No hi havia servents ni servits, per tant l'equitat social obligava a treballar entre deu i quinze hores setmanals necessàries per al funcionament del centre. En aquest treball els estudiants troben una manera d'estimular la seva personalitat i de contribuir a la vida comunitària.

Il·lustració 15: Imatge del final d'un somni del final d'una escola. Charles Olson va reunir l'alumnat i el professorat per anunciar el tancament del BMC. Octubre de 1956. Publicada per Mary Emma Harris: The Arts at Black Mountain College, p. 241.

No volien, però, pensar en futures utopies i distòpies, la seva intenció era pensar en el dia a dia de les persones i dels seus problemes. Un dels factors diferencials del BMC és el foment de l'escriptura, ja que forma part de la vida del College i se'n motiva la pràctica, així com la representació d'obres i espectacles teatrals o pseudo-teatrals.

La controvèrsia i la contraposició d'idees és un aspecte destacable en la metodologia del College. En els documents consultats trobem una forta oposició contra el feixisme i les dictadures afirmant la necessitat de lluitar i contribuir a la pau mundial.

La història ens diu que únicament es van graduar 60 alumnes. Això es podria avaluar com una debilitat, però la graduació era una condició individual que cada alumne havia de decidir en funció del seu treball no dels crèdits ni de les hores estudiades. L'examen era molt rigorós i de tipus comprensiu vinculat al concepte d'aprendre a aprendre. Malgrat la desvinculació de les universitats d'elit, els examinadors són personalitats acadèmiques externes d'extrema excel·lència i de les universitats líders dels Estats Units. Els alumnes van construir dia a dia les seves evidències respecte als aprenentatges combinant el treball, l'experimentació i l'estudi. Per

exemple, els arquitectes com Buckminster Fuller han d'estudiar les formes de construir però també les formes de viure. Connectant amb la Bauhaus els estudiants han de conèixer no únicament els materials, els seus usos, les persones i les seves necessitats.

Descobriment i experimentació són el millor mètode coneixement que pot ser complementat pels llibres i les lectures individuals. L'abstracció s'aconsegueix a partir d'elements i de treballs que possibiliten la capacitat de crear nous escenaris i noves formes d'aprenentatge. Els conceptes reals i figuratius s'han de conèixer i desenvolupar per tal de buscar nous formats i noves realitats.

Pel que fa a l'organització cal dir que formar part del Black Mountain College no depenia de tenir molts diners, ni de les teves qualificacions, depenia de la voluntat i actitud respecte a allò que hom podia oferir a la comunitat, i què podia oferir a hom la comunitat, per tal de descobrir les pròpies potencialitats posant-les en comú. Els preus de l'any 1943 eren entre els 450 \$ i els 1200 \$ per any acadèmic. En cas de no poder assolir aquestes quotes es podia demanar una quota reduïda.

6. Quatre personatges per a descobrir el Black Mountain College. John Cage, Merce Cunningham, Irwin Kremen i Katherine C. Richards.

L'exposició The Black Mountain Connection, realitzada al Tampa Museum of art (13/9/1992-22/11/1992) explica una història de connexions en una exposició comissionada per Genevieve Linnehan al Tampa Museum of Art entre els mesos de setembre i novembre de 1992. La connexió que proposa aquesta exposició vincula el BMC a quatre personatges, a quatre artistes i amics (John Cage, Merce Cunningham, M.C. Richards i Irwin Kremen) que ens apropen als fonaments pedagògics del College i ens obren la porta a una revolució artística americana. Aquests seran els nostres personatges transversals que ens ajudaran a entendre la realitat del College.

Il·lustració 16: Robert Rauschenberg, Merce Cunningham, John Cage, M.C. Richards i Jasper Johns (1958). The New York Times. February, 4 de 2001. Fotografia de: George Avakian.

El primer és John Cage (1912-1992) un excepcional music i investigador en pedagogia musical que afirma: "My life with my work has been a series of good fortunes. One was to have the experience several times of BMC. It was there that what came to be called *"The Happening"*, that David Tudor and i initiated, first took place." (Tampa Museum of Art 1992: 9).

El cas de John Cage en el desenvolupament de l'anomenada música experimental és paradigmàtic, ja que va iniciar la recerca sobre aquest tipus de música cercant nous estímuls, així com el desenvolupament de les noves tendències d'avantguarda de post-guerra, fortament i incomprensiblement criticades però amb una influència en el futur de dimensions importants. Segons López Rodríguez, J.M. (2011: 264), de forma paral·lela al formalisme i a l'academicisme varen sorgir les avantguardes i també el que anomena "*la indeterminació*" on l'atzar i les formes obertes treuen el control del sistema de composició i d'interpretació de la música. El "piano preparat" de John Cage alterava l'instrument mitjançant un total de quaranta-cinc petits objectes situats a les cordes o els mecanismes del piano. Aquest fet provocava el canvi en el timbre de l'instrument.

Il·lustració 17: John Cage preparant un piano (1947).
Fotografia d'Irving Penn. Condé Nast Publications Inc.

Els seus estudis sobre el silenci segons comenta Polo, M. (2013: 54) el van motivar a escoltar tots els sons possibles, des dels produïts de forma natural pels éssers humans (la respiració, el torrent sanguini, el batec del cor...) fins als sons produïts artificialment o als propis de la natura i la indústria.

Quando en 1951, John Cage entró en una cámara anecoica en la Universidad de Harvard para escuchar el silencio, con toda seguridad no se imaginava que aquel hecho tuviera unes implicacions tan transcendentales en cuanto a la nueva consideración de los elementos por excel·lència de la música: el sonido y el silencio.

Al llarg de la seva estada en el BMC, Cage va anar experimentant amb diversos elements com modificar instruments i ser considerat un dels pioners de la música electrònica, la música aleatòria i l'ús no estàndard dels instruments musicals. Cage fou una de les figures principals de la música d'avantguarda de postguerra, un dels compositors més influents en el segle XX i evidentment una de les figures més importants de l'art contemporani. Tots aquests exemples ens mostren la transferència de l'obra de Dewey: *Art as experience*, demostrant el pas de la formulació teòrica a unes pràctiques obertes, diverses i compartides.

El segon és Merce Cunningham (1919-2009) considerat com el coreògraf més influent i destacable del segle XX. La seva actitud creativa el va portar a ser un artista polifacètic. Fou un ballarí excepcional, un col·laborador excel·lent, un caçador d'oportunitats, un emprenedor, un innovador sense límits, productor de cinema i professor.

Una de les experiències més positives per a Cunningham fou l'any 1914 quan s'inscriu a la Cornish School de Seattle (actualment Cornish College of the Arts). Aquesta fou la primera escola

a l'oest dels Estats Units d'ensenyament de les arts on es va formar en teatre i dansa. “[...] So I went, and it was wonderful. [...] He remember Miss Cornisch saying that there were no grades, no schedules ...” [...] The only other school I have found that offered the same kind of open experience as Black Mountain.” Estem parlant d'un pensament avançat i complex del propi Cunningham.

Durant més de setanta anys s'ha dedicat a la pràctica artística i respecte al BMC afirma:

I spent the summers of 1948, 1952 and 1953 at BMC. It was in 1953 that I was able to have a group of dancers in residence, six in all, over the six-week residence we held daily class and rehearsal, and the end of the session presented two programs in the large community hall. The program included five dances I have choreographed during the residency as well as three others I had previously made. (Tampa Museum of Art (1992: 19).

Tal i com afirma (Cunningham, M. 65. (sf): *The Early years: 1950's, l'any 1953* va establir el seu grup de dansa al BMC creant la seva companyia: **The Merce Cunningham Dance Company, operativa fins el 2011**. Al llarg de la seva carrera va coreografiar 190 dances i més de 700 esdeveniments de ball i música: “My work has always been in process. I do not think of each dance as an object, rather a short stop on the way” Cunningham, M. Trust. (sf)

En el Butlletí del Black Mountain College citat per (Cunningham, M. 65. (sf): “The Early Years: 1919-1949”, es destaca l'habilitat dels dos artistes i el seu compromís en tornar a l'estiu de 1948 a impartir classes. Merce Cunningham explica la experiència amb aquestes paraules:

Il·lustració 18: Merce Cunningham impartint classe al Black Mountain College, estiu de 1948. Ballarina: Elizabeth Jennerjahn. Fotografia: Clemens Kalischer.

It was a lovely time, it was marvellous... Two days later we were driving away – by that time I guess it had stopped raining – and we drove off, and we looked back, because they were waving, and there were lots of students there, and we saw all these presents they had put under the car for us. We had stop and go back and get them – little pots and bits of food and everything that they had given us. And Albers invited us to come in the summer and teach...

Les obres de Cunningham s'han definit en el món de la dansa com a complexes, diverses i precises. Combinant una intensa pràctica física amb un excels rigor intel·lectual va reptar les idees tradicionals de la dansa, els rols dels ballarins i del públic, les característiques pròpies dels espais de dansa i la relació entre el moviment i la bellesa. Va expandir les possibilitats de la dansa, de la música i de les arts visuals. La seva carrera va ser el descobriment, la convergència i

divergència en un espai de llibertat que poden coexistir al mateix temps; pensava que el seu treball era un procés col·laboratiu entre la música i la dansa.

En tercer lloc Irwin Kremen (1925-2020) és l'artista global, pintor i escultor, al que podem definir com un integrador d'art tal i com l'han descrit els seus crítics: un artista multimodal. Va assistir al BMC l'any 1946 i va fer una gran amistat amb la seva professora d'escriptura i literatura: M.C. Richards, posteriorment coneixerà a Mercé Cunningham, a David Tudor i a John Cage a New York i establiran aquesta profunda

Il·lustració 19: Waste Not, 1988/1989. Wasp-nest material. Irwin Kremen 2017. Website by Susan Robeertson.

connexió artística i d'amistat. Tot i ser un artista de l'avantguarda americana es va graduar en psicologia clínica a la Universitat de Harvard i va treballar com a professor de psicologia a les universitats de Michigan i Duke. Es va retirar l'any 1992 i va continuar el seu procés de creació artística fins l'any 2020.

Irwin Kremen exposició del Tampa Museum of Art destaca la connexió entre els quatre artistes afirma:

M.C. knew that I had come down to BC newly released from the structure of value, goal and identity that had sustained my adolescence, and that I thought fresh experience, different idea, expanded feeling, in short, another way to be in the world. Her renaming of me blessed the venture that I had started upon – the remaking of myself. (Tampa Museum of Art (1992: 29).

L'any 2007 es va realitzar una exposició retrospectiva al Nasher Museum of Art at Duke University titulada: *Irwin Kremen: Beyond Black Mountain College (1966-2006)*. Kremen ha estat present en més de trenta exposicions en museus destacats d'art contemporani esdevenint un dels artistes claus per explicar les avantguardes americanes en connexió amb l'art de la postmodernitat i l'art contemporani, deixant una empremta en els alumnes i professorat del BMC que ha fet perdurar el seu llegat i que la majoria dels seus protagonistes recorden amb nostàlgia.

En quart lloc destaquem a Mary Caroline Richards (1916-1999) que segons Harris, M.E. (1987: 169) és una artista, professora i divulgadora molt implicada en el BMC que va estudiar a la University of California at Berkeley i posteriorment va exercir de professora a la Universitat de Chicago. Possiblement el seu contacte amb les idees progressistes i democràtiques d'en John Dewey van fer que l'any 1945 arribés al BMC, amb 29 anys com a professora d'anglès i literatura i com membre de la facultat fins l'estiu de 1951. Cal entendre el seu plantejament del College des del punt de vista de la continuïtat en el temps i cohesionadora dels Mountaniers. També va

tenir contacte amb les teories de Rudolph Steiner, fundador de les escoles Waldorf seguint la Teoria Antroposòfica que va influir A Kandinsky, qui també passà per la Bauhaus.

Tal i com testimonia la pròpia Richards, M.C., a Tampa Museum of Art (1992:43):

Black Mountain College was an incision into the educational norm. [I afegeix respecte als mètodes d'ensenyament]: Our methods for teaching arts are in need of oxygen. Between 1933 and 1956 BMC was exactly that: Oxygen, open air and intelligence at work, aimed at creating an environment of living together in freedom that found artistic dialogue and creation.

Va deixar el seu treball de professora a la Universitat de Chicago amb desgrat per la seva desafecció amb les desmesurades expectatives competitives i els interessos exclusivament intel·lectuals i memorístics de l'educació universitària. Trobaria al BMC aquesta aigua fresca i aquest esperit de renovació i la seva estada li va canviar la vida de tal manera que reconeix un abans i un després del College. Durant la seva estada al lloc Eden, l'any 1948 va fundar **Black Mountain Press** amb els estudiants d'escriptura i literatura per tal d'ajudar-los en els temes de publicació i creació d'articles periodístics protegint el llegat, els treballs literaris, el mètode, la filosofia del College i fent quelcom productiu a nivell intel·lectual. Tot i que hem trobat en els arxius que el primer número de la Revista, *Black Mountain College Review* es va publicar el mes de juny de 1951 (Vol. 1 No. 1). Segons M.C. Richards, la idea d'aquesta publicació fou d'un alumne: Alex Kemeny. No s'ha de confondre amb el **Black Mountain Review**, motivada pel propi Olson i publicada entre 1954 i 1957 en 7 revistes, i editada curiosament per Creeley a l'editorial Mossen Alcover de Mallorca, on estiujava. Els esforços de Creeley per incorporar veritables talents ens ofereix la possibilitat de llegir autors nord-americans molt importants de la història de la literatura i la poesia. Així es descriu al llibre de l'exposició celebrada al Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid, ja comentada.

Il·lustració 20: Hazel Larsen Archer, Retrat de M.C. Richards, 1952. Cortesia de Estate of Hazel Larsen Archer. BMC Archive.

En una entrevista amb Mary Emma Harris (1972) citada per Capability Taylor, M. (may, 2019: sp), M.C. Richards afirma:

I was very Connected with the College, you know. I was very Connected and missed my friends and wanted to see them and keep in touch. I didn't really make a separation from the College until... I decided not to write the Black Mountain Book. It must have been about 1966, about ten years it took me, about ten years to separate from that real tremendous identification and involvement and feeling of responsibility. I think that... some of us

suffered so much and came to an end, we felt personally responsible, that somehow we could have prevented it or should have prevented it or “What could I have done? Or “Why”, you know.

Un dels documents més interessants que hem analitzat és un llibre no publicat, però transformat en article escrit per la pròpia M.C. Richards l'any 1972 i reconegut a l'entrevista de Mary Emma Harris. El treball inèdit i no publicat d'aquesta professora consisteix en una interpretació del famós i important llibre de Duberman, M. (1972): *Black Mountain: An Exploration in Community*. Aquestes “notes” són fonamentals per entendre la historiografia del BMC. Què fa que el treball no publicat de M.C. Richards sigui tan important a nivell documental? Intuïa que el llegat del BMC s'havia de relacionar de forma intrínseca amb els pensaments i els sentiments així com les expectatives dels participants en el College. El poeta, l'escultor, el pintor, la comunitat, l'hort comunitari, les hores de menjar, les obres de teatre cooperatives són les referències dels fonaments de la historiografia del BMC. La seva participació com a professora de literatura i llengua des de 1945 a 1951 va connectar l'estudi de la llengua amb la música amb John Cage, David Tudor i Lou Harrison. Va ser capaç d'establir ponts d'unió entre els balls i coreografies de Merce Cunningham i la dansa de Remy Chalip amb els poetes Robert Creeley, Robert Duncan i Charles Olson coneguts com els “Black Mountain Poets”.

Així, descriu la seva experiència en el BMC: “We have all been friends ever since, loving each other and giving space to each other's creative adventures. BMC gave a model for that: eating together, listening to one another, walking the woods, performing, making space for the new.” (M.C. Richards: 1991: 43)

L'any 1953 va participar com a alumna del BMC estudiant ceràmica, disciplina que li va canviar la vida i a partir de la qual l'any 1962 es publica el llibre: *Centering: In Pottery, Poetry and the person*, una obra que parteix d'un enfoc interdisciplinari, ja que no es tracta d'una obra que parla d'art, però sí que parteix de l'art per definir un discurs poètic, introspectiu, filosòfic quan la persona pren l'acció de “centrar” el fang en el torn del terrisser. És una preciosa metàfora de com s'ha de centrar la persona i per tant un llibre lluminós, un poema, una revelació, una guia d'art i de vida. Demostra així les seves habilitats de mestra, escriptora, poetessa, terrissaire i filòsofa i resumeix la metodologia del BMC com: “llibertat de percepció, llibertat d'iniciativa i llibertat de participació.” (M.C. Richards 1989: 104-105). Considerant l'art de l'ensenyament i de la educació en els següents textos: “To be deeply understood Pedagogy needs to be seen not an activity, not a livelihood, but as a centering discipline in wich teacher and learner are mutually committed.”

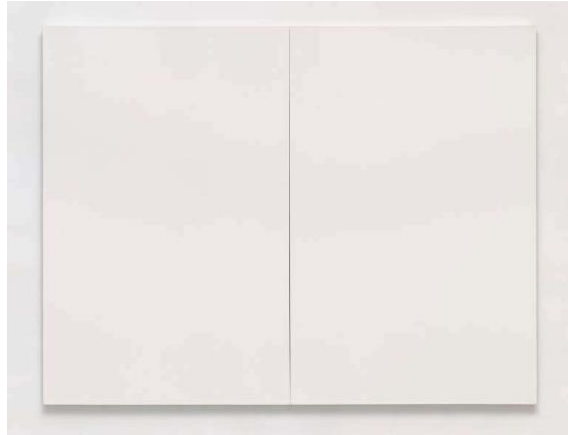
7. L'art total i democràtic al Black Mountain College.

D'acord amb López Rodríguez, J.M. (2011) les darreres conseqüències de les seves recerques d'alternatives als mitjans convencionals, van portar a Cage a esdevenir molt conegut, discutit, apreciat i contrariat, per la seva composició 4'33” estrenada el 29 d'agost de 1952 a Catskill, al Maverick Concert Hall; molt a prop de Woodstock. És encara avui dia un dels experiments més contradictoris de la història de la música provant el poder del silenci. Una peça en tres

moviments que poden ser interpretats per qualsevol instrument o conjunt d'instruments, sense tocar ni una sola nota en quatre minuts i trenta tres segons. Cage va dedicar a Irwin Kremen el seu *Silent Piece 4'33"*, i el primer en interpretar la peça fou David Tudor.

Un autor important a destacar és Luigi Russolo (1913), que serà considerat en el primer compositor de música experimental del sorollisme. La reacció de perplexitat del públic s'ha d'analitzar des del punt de vista del silenci, perquè ho vulguem o no estem sotmesos als sons accidentals de la comunitat, del nostre entorn i de la nostra vida diària, demostrant així que els so i els sorolls ambientals també es poden considerar música. Aquest fet, no ens hauria d'estranyar ja que l'any 1951 l'artista Robert Rauschenberg, també alumne del BMC, va pintar les seves famoses *White Paintings* amb tríptics completament blancs, possiblement per inspiració i proximitat a Cage. Josef Albers va escriure un poema inèdit titulat: *El Blanco* (1944) (Annex R).

Il·lustració 21: *White Paintings* (1951). Two panels. Robert Rauschenberg. Robert Rauschenberg Foundation.

L'any 1940 conjuntament amb John Cage, desenvolupen un nou concepte radical en el món de la música i la dansa. La idea és que en un mateix espectacle música i dansa poden funcionar harmònicament per separat. Cage integra idees de diferents avantguardes europees com el Futurisme i el Dadaisme en els seus treballs recordant a les activitats que es realitzaven en el famós *Cabaret Voltaire* de París. Així, els moviments dels ballarins no segueixen les estructures rítmiques de la música perquè es produeixen presentacions simultànies d'esdeveniments no relacionats.

Així doncs totes les formes d'art poden observar-se i viure's de forma solitària però en el mateix espai i temps. Ja en el BMC, amb John Cage, van explorar les formes tradicionals d'explicar històries i les van transformar en imaginació lliure, en moviment i amb moviment de virtuositat i preciositat escènica que comportava l'ús de la relació expressiva entre l'espectador i la pròpia actuació.

Segons Wierzbicki, J. E. (2016), entre altres, l'any 1952 Cage va organitzar un esdeveniment teatral al BMC titulat: **"Sense Títol"**. Michael Kirby (1965: 35-36) ho descriu com un *Happening*, i el situa com a espectacle pioner en aquest tipus de representacions. La primera vegada que tenim constància de l'ús del mot "Happening" és atribuïda a l'artista americà Allan Kaprow a l'obra de 1959, *18 Happenings in 6 Parts* (Octubre 4-10 de 1959), a la Reuben Gallery de Nova York. Martin Duberman (1972: 372-377) ens proposa cinc versions diferents que relaten la proposta artística del *Happening* de Cage. Entre elles, destaquem a Francine du Plessix Gray (1952), Carroll Williams, David Weinrib, Katherine Litz and Merce Cunningham (Cunningham, M.

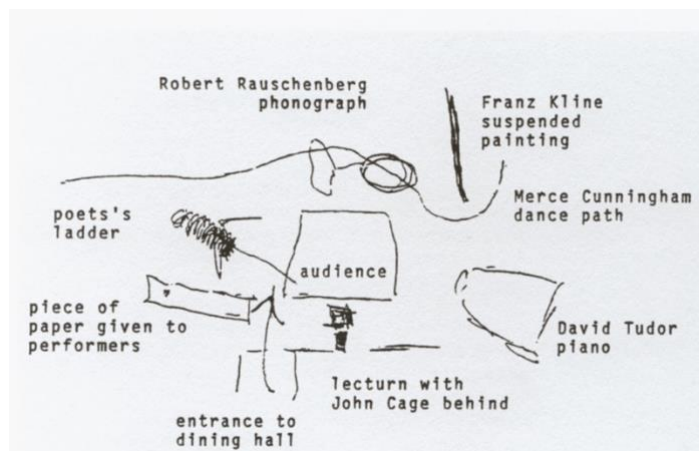
Trust. sf. El 16 d'agost de 1952 a les 20:30 de la nit John Cage començava el seu parlament explicant la relació entre el Budisme i la música mentre es projectava un film.

Segons tots els relats els espectadors es disposaven en el centre de l'espectacle mirant-se les cares entre ells, tal i com es pot veure a la (il·lustració 24). Escollim com a exemple el relat de Francine du Plessix Gray, citada per Duberman, M. (1972: 372-373).

At 8:30 tonight John Cage mounted a stepladder and until 10:30, he talked of the relation of music to Zen Buddhism, while a movie was shown, dogs barked, Merce danced, a prepared piano was played, whistles blew, babies screamed, coffee was served by four boys dressed in white [in Cage's account, you'll recall, girls came in with the coffee from the kitchen] and Edith Piaf records were played double-speed on a turn-of-the-century Machine. At 10:30 the recital ended and Cage grinned while Olson talked to him about Buddhism, Stefan Wolpe biched, two boys in white waltzed together, Tudor played the piano, and the professors wives licked popsicles.

Cunningham, M. Trust. (sf) ho descriu com la primera experiència d'aquest estil. David Tudor tocava el piano preparat per Cage, M.C. Richards i Charles Olson llegien poesia des de les escales, Robert Rauschenberg va realitzar pintures blanques al sostre de la sala i va posar discs d'Edith Piaf a doble velocitat i Cage parlava, llegia una lectura de Meister Eckhart i dansava. Sonava música Zen Budista. El resultat, una peça de 45' on cadascú tenia dos segments de temps.

L'audiència estava asseguda al mig de l'escena amb les cadires posades en diagonal, fet que provocava que els espectadors no poguessin veure tot el que passava a l'escena. Hi havia uns gossos que bordaven i seguien els balls i les danses de dotze persones. Un espectacle de complexitat màxima on el públic volia i podia escollir segons el seu interès. Cage va incorporar a l'esdeveniment, films, diapositives, sorolls, xiulets i ràdios. Els esdeveniments es produïen de forma simultània en una producció multimèdia i multidisciplinària.

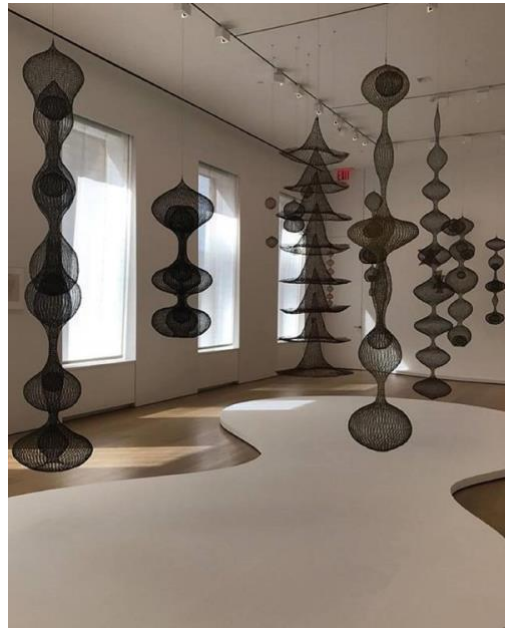

Il·lustració 22: Descripció del Happening de John Cage's Theater Piece No 1 (1952). Dibuixat per William Fetterman l'any 1989. Extret de What is (A) Happening?. Black Mountain College. February 16: 2024. Austin Richey, Ph.D. Digital Media Manager and Storyteller at Detroit Opera.

Considerat com el primer "happening de la història" l'anomenat "*Theater Piece # 1 a non-narrative "Happening"*", és un esdeveniment artístic presentat com una obra d'art coral on es combina la música, la dansa, les llums, les arts visuals, les paraules i poesies tot concebut de forma independent sense cap mena d'organització aparent, però d'una complexitat màxima.

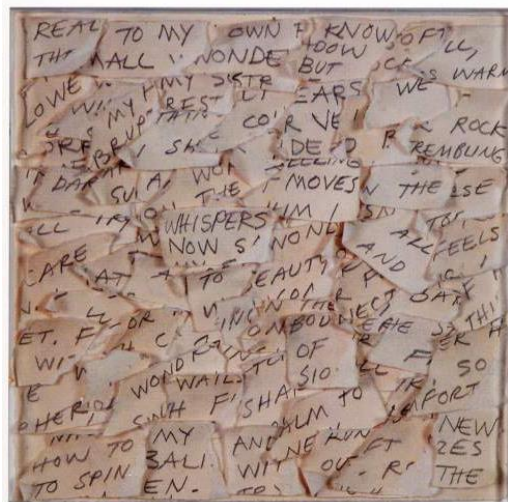
L'actual direcció del Black Mountain College Museum ha instituït el {Re}Happening, que actualment es troba en 12a edició que s'ha celebrat el proper 20 d'abril de 2024. Un esdeveniment de tot un dia en el campus històric del BMC, a Asheville. Conjuntament amb Julene Medranic, s'ha desenvolupat un fundraising que creix al voltant de la idea del ReHappening tal i com es cita en Black Mountain College. Museum + Arts Center. (sf) i inspirat en el Happening de John Cage i Merce Cunningham l'any 1952 anomenat: "Theatre piece Nº 1". Això ens fa veure que el Black Mountain College Museum + Arts Center manté viu l'esperit del College i ha actualitzat el significat del mateix en els temps presents.

El llegat del Black Mountain College ens ha arribat en formes artístiques i aquest fet és el que va destacar l'exposició Black Mountain College and it's Legacy – Loretta Howard Gallery (15/09/2011-29/08/2011). Robert S. Mattison i Loretta Howard van ser els curadors d'aquesta exposició que ens mostrava els treballs realitzats al BMC i el seu llegat seguint l'esperit interactiu del propi College organitzada a partir de la música, les imatges, els vídeos, el ball, la poesia i les gravacions. L'exhibició explora diferents descobriments i innovacions realitzades al BMC, demostrant el significat dels treballs desenvolupats en el centre educatiu. El llegat del BMC va més enllà connectant la realitat del centre amb els diferents agents i institucions estenent la seva influència més enllà dels programes artístics, del currículum universitari, dels diferents col·lectius, de les fronteres geogràfiques i de les produccions o treballs finals.

Il·lustració 23: Ruth Asawa. Wire sculptures (sf). U.S. National Park Service. Creative Commons.

Possiblement i degut a un Europa-centrisme existent en el món de l'art fins a finals del segle XX i principis del segle XXI no hem estat capaços de descobrir i d'apreciar l'art d'arreu del món, l'art d'altres cultures i continents, així com l'art estatunidenc s'han associat moltes vegades a un art de segona o a un art de descendència europea. Destaquem, doncs, altres artistes significatius que varen passar pel BMC, que encara que fos per poc temps van tenir la possibilitat de estar i ser en el temps i espai adequat. A l'annex G i H podem veure una mostra del professorat i alumnat que van passar pel BMC.

Il·lustració 24: Susan Weil. Secrets (1949) Alumna del Black Mountain College (1948, 1949, 1951). Black Mountain College and its legacy (2011).

8. Conclusions i línies de recerca futures.

En poc més de setanta anys tal i com descriuen Liotard, J. F. (1979) a *La Condió Postmoderna*, Lipovetsky, G. (1986) a *La Era del Vacio*, Gianni Vattimo (1983), a *El pensamiento débil* i Lipovetsky, G. (2006) a *Tiempos Hipermodernos* hem passat de la modernitat com a símbol de l'evolució humana i com a victòria del desenvolupament tècnic, tecnològic i industrial de finals del segle XIX i principis del segle XX, a la postmodernitat i a la hipermodernitat a finals del segle XX, qüestionant quin és el destí de l'ésser humà i quines són les evidències que ens parlen d'aquest destí finalitat o objectiu. Un altre autor Z. Bauman (2008), afirma que actualment vivim en una societat líquida que ha transformat els "valors" i les estructures que li donaven sentit a la vida i ja no ens donen respostes a les preguntes de sempre, sinó que ens canvien radicalment aquestes preguntes havent de buscar noves respostes, moltes d'elles vàlides des de la diversitat i difícils de comprendre des del concepte: una pregunta, una única resposta vàlida. El món canvia ràpidament i la solució és adaptar-s'hi. Segons Vattimo, G. (1983) les lògiques fèrries, les veritats úniques, el pensament monolític i vertical requereixen moviments socials horitzontals i transversals. En termes actuals, Antoni Abad (2015) defineix el món en el que vivim amb quatre conceptes: volàtil, incert, complex, i ambigu. Pensem que el BMC ja vivia en un món similar. En aquest treball ens hem adaptat també a una realitat de recerca que ha suposat un veritable repte, tant a nivell d'interpretació com a nivell d'anàlisi documental que situa el BMC com un dels referents artístics i educatius, així com un centre al nostre entendre revolucionari en el temps que va existir i molt condicionat per les característiques sociopolítiques de l'escenari mundial pre-globalització.

El segle XX el podem interpretar com una síntesi complexa segons Edgar Morin (2003) de tot el que ha succeït durant dos mil anys i que segons les nostres recerques ens ha abocat a una situació de relació i conflicte i diàleg permanent, de l'ésser humà amb la filosofia, la política, la ideologia, l'art, l'educació, la violència, la forma de vida, la informació, la relació amb l'entorn i el més important i crucial amb la relació amb si mateix i amb les altres persones. Evidentment l'art és una mostra clara d'aquestes relacions atès que canvis importants tant en les propostes com en els artistes i en les metodologies de treball.

La primera de les conclusions a què arribem després de realitzar aquest treball és que la importància, grandesa o transcendència de les institucions succeeix en un context historiogràfic determinat, en un espai, en un temps i amb uns protagonistes. Això és el que apropa el Black Mountain College al mite, a la consagració com a centre d'experimentació artística per tal de fer la vida més amable i més humana com a utopia necessària en la civilització. Tot i això la història del BMC té els seus inicis en la gènesi del que ara anomenem globalització. El final de la I Guerra Mundial fa necessària una revisió social d'Alemanya, i la Bauhaus en clau artística, possibilita aquesta transformació social, sempre associada als valors que guanyem, perdem o transformem. En el Black Mountain College passa el mateix, la clau és el moment, ja que fou creat per transformar la caduca i conservadora vida acadèmica, política i social dels Estats Units, marcada per la segregació, per la lluita dels drets de les dones i per anticomunisme emergent.

En segon lloc i seguint els ideals educatius d'en John Andrew Rice, que va saber sumar el talent i l'experiència provinent dels professors i artistes alemanys exiliats amb un grup d'artistes que representarien la generació Americana de l'Expressionisme abstracte i del Pop Art. D'igual manera, entre els anys 1919 i 1933 la Bauhaus va representar a Europa el racionalisme internacional, esdevenint un important antecedent històric i artístic. Podem afirmar, doncs, que el desmantellament de la Bauhaus va provocar un efecte expansiu arreu del món i la va convertir en un mite heroic, en un paradigma educatiu i artístic fàcil de reconèixer en els seus productes i propostes, tot i que va acabar derivant predominantment cap a l'arquitectura. En el cas del Black Mountain College el seu tancament es produí degut a "no ser el moment" o "l'impossible educatiu", però va deixar les brases d'una llar de foc enceses i això va contribuir a l'explosió i expansió de l'art en totes les seves dimensions situant als Estats Units en el lideratge de l'art contemporani mundial. La idea de Charles Olson, darrer rector del BMC, era expandir l'escola per tots Estats Units amb centres situats a l'est i a l'oest, al nord i al sud. Això no es va produir institucionalment, però sí que es va dur a terme amb totes aquelles persones que en durant 24 anys van anar passant pel BMC (Annex J). L'expansió centrada en els Estats Units va suposar un creixement de les produccions artístiques, un aprenentatge per part de la població al voltant de l'art contemporani i l'apropiació de la capitalitat de l'art per part de New York. Aquest lideratge s'assolirà definitivament

quan Robert Rauschenberg, ex-alumne del BMC, guanya el Lleó Daurat a la Biennal de Venècia de 1964 amb les seves obres de grans dimensions: les *combine paintings*, reunint en una sola peça pintura, escultura, collage i objectes quotidians obrint la possibilitat de la participació activa de l'espectador. Possiblement

Il·lustració 25: Bed (1955). Robert Rauschenberg. New York. The Museum of Modern Art. <https://www.aparences.net/es/arte-contemporaneo/neo-dada-es/robert-rauschenberg-entre-figuracion-y-abstraccion/>

Rauschenberg va trobar el seu espai de confort en les *combine paintings*, on els espectadors veien veritables espais de canvis, de dubtes i d'incerteses. Mentre Rauschenberg recollia el seu guardó Merce Cunningham (1909-2009) actuava a la Fenice de Venècia, un dels teatres operístics més importants del món. Dos representants del BMC triomfant set anys després del tancament del centre. Les guspies del BMC seguien alimentant les brases artístiques del darrer quart del segle XX. Parlant de Rauschenberg i citant Danto (1981) i Granger, D. A. (2019) les *Combine paintings* possibiliten i representen la visió de la interioritat de l'Expressionisme Abstracte i la exterioritat manifesta del Pop Art. La transfiguració dels objectes combinats de forma equilibrada i formal ens transporten a una nova realitat, una nova obra que presenta una mena d'entitat viva. És un art que demana la interacció per part dels espectadors.

En tercer lloc i citant a JoAnn C. Ellert (1972), les dues escoles: la Bauhaus i el BMC representaran el viatge inicial d'unes pedagogies radicals i innovadores, que s'allunyen d'allò tradicional a l'arribada de múltiples i diverses formes d'experimentar i de seguir ensenyant el fet artístic. Això ho podem traduir en l'acció "d'obrir els ulls" que proposava Josef Albers i en una expansió de les possibilitats de l'art més enllà de l'obra clàssica, els museus tancats, la crítica d'art i les col·leccions com a demostració de poder i prestigi. Aquest treball, tal i com deia el mateix Albers ha estat un experiment, una sortida de la zona de confort, perquè experimentar és, la base pedagògica de la producció i de la creativitat. De la mateixa manera que a la Bauhaus, la filosofia del BMC demanava responsabilitat i compromís a l'aprenent, que mitjançant la crítica i els processos de construcció i creació a l'aula juntament amb el diàleg propiciava l'enfortiment dels artistes i els ajudava, indirectament en la seva preparació ciutadana, política i crítica. Els documents i la bibliografia analitzada ens demostren, tal i com afirma Edgar Morin (1990) que totes dues institucions s'han d'analitzar des de la profunditat i complexitat psicològica, filosòfica humanística i pedagògica, ja que presenten aspectes i característiques particulars i connexions artístiques significatives. Destaquem la relació entre ment, cos i emocions en la dimensió objectiva de l'aprenentatge: anàlisi de processos, materials i objectes i per un altre costat l'aspecte subjectiu de l'aprenentatge definit per la percepció i l'expressió. El Black Mountain College no era una simple escola d'art. L'art que es desenvolupa en el BMC es relacionava amb l'aprenentatge d'implicació comunitària, compromès i progressiu en tots els projectes proposat per John Dewey.

Argan (1977) ja defensa que tot el que es fa a l'escola (currículum escolar) o fora d'ella (currículum social) forma part de l'educació crítica i creativa dels alumnes i del professorat. Josef Albers, professor de la Bauhaus i del BMC, segons Wick, R. (1985: 153), proposa que l'educació ha de ser experimental i basada en l'experiència i no històrica i memorística. Tant el BMC com la Bauhaus van compartir un caràcter i pensament idealista en un poder vers un ideal educatiu que alliberava els estudiants dels lligams de la tradició i els capacitava per tal de crear un món millor (Beggs, M. 2015).

Dels mil dos-cents estudiants matriculats en les diferents activitats del BMC es van graduar aproximadament uns seixanta. Tot i semblar un fracàs, podem afirmar que totes aquestes persones eren desitjades per les millors universitats i escoles de postgrau americanes i d'arreu del món acabant el seu procés de graduació en altres centres i universitats de les quals no en tenim dades, però si testimonis com Louis Adamic (1936), ho confirmen. El BMC va produir un llegat en forma de persones, professionals en diferents camps de l'educació, la ciència, el treball social, l'arquitectura, la planificació urbanística, la història, la ciència política i la psiquiatria entre d'altres. Un exercici de futur interessant seria investigar sobre l'alumnat i el professorat del Black Mountain College i analitzar les seves contribucions al món de l'art i a la societat en general. En tenim alguns exemples a l'Annex G i Annex H. El 70% dels estudiants eren homes, fet que demostra i evidencia que encara hi havia opcions educatives limitades per a les dones a meitat del segle XX, tot i els esforços per ser paritaris que el BMC propugnava, però la societat no estava

preparada per grans canvis estructurals que encara tardarien en arribar unes dècades conjuntament amb diversos conflictes bèl·lics i socials. L'èxit del BMC tindrà els seus resultats més tard quan la generació d'estudiants comença a desenvolupar-se en diferents espais, contextos i temps. Aquesta seria una molt bona proposta per a posteriors recerques i treballs d'investigació. Així, el College no únicament va qüestionar les bases artístiques del moment, centrant la seva atenció i lluita vers la racialització, el gènere, la comunitat, el desenvolupament sostenible, la vida comunitària i l'aprenentatge en espais creatius. El seu llegat continua viu.

Tom Paterson (2017/2018) reconeix que el Black Mountain College era una institució complexa, avançada al seu temps, una petita escola d'arts a les muntanyes de North Carolina que va esdevenir un laboratori educatiu, creatiu i d'innovació únic i singular entre el 1933 i el 1960. També, com altres autors (Duberman, M. 1972) i (Dawson, F. 1970) que la imatge, la visió i la percepció del BMC per part de la societat era diversa, controvertida i poc convencional. Això va donar pas a debats durant l'existència del College i posteriorment al seu coneixement sobre el tipus de persones que hi havia, el seu color de pell, la ideologia política de cadascun d'ells, el seu vestuari, així com la condició sexual i els processos de recerca d'identitat personal que allí es van donar.

JoAnn C. Ellert (1972: 144) ens facilita l'anàlisi assegurant que no hi ha cap evidència científica de la relació filosòfica i metodològica entre la Bauhaus i del BMC tot i que la gènesi dels dos eren institucions que volien subvertir el poder de la tradició i que en la seva síntesi les hauríem de considerar com a veritables protestes vers la societat tradicional representada per la rigidesa, l'excés, els totalitarismes i les dictadures.

Hem vist també una ruptura important i evident amb el concepte tradicional d'àrea, matèria o assignatura, tot i que en el BMC hi havia un currículum i unes assignatures tant científiques, artístiques, filosòfiques i lingüístiques. El punt d'inflexió és la metodologia, fugir de l'equació tradicional, trencar amb l'homogeneïtat, una ruptura amb l'ordre de l'aula, modificació dels horaris i substitució dels espais tradicionals educatius. El campus es diversifica, es desconstrueix, i tant alumnes com facultatius desaprenen per aprendre de nou, adaptant-se a les necessitats d'aprenentatge dels alumnes. Les aules obren les seves portes i finestres, entrant l'oxigen i sortint la creativitat al camp, a l'edifici, a les escales, a l'entorn. Tot es transforma en escenaris d'aprenentatge. Aquesta és la veritable essència de la democratització de l'art, de la cultura i de l'aprenentatge. Així podem observar que no existeix una metodologia única, comuna i diferenciada, ja que les estratègies, els mètodes i les situacions d'aprenentatge depenen de cada context i situació arrelades des d'un bon principi per John Andrew Rice: la democràcia, la presa de decisions consensuades i la participació de la comunitat educativa en la fundació del College. Altres aspectes que configuren aquesta complexa situació són: la transversalitat dels aprenentatges, l'obertura dels ulls d'en Josef Albers, els fets globals i mantenir una actitud *open mind*. La connexió interior/exterior en totes les seves direccions i dimensions: espai, arquitectura, persona, professionalitat i comunitat.

Un altre aspecte destacable és la influència precisa de cada rector del BMC en el seu moment, mostrant les seves particularitats i influències. Això es tradueix en unes metodologies, un treball conceptual i actitudinal i una permissivitat creativa vers els alumnes. Així, John Andrew Rice fundador del College és més proper a la filosofia, a la sociologia, antropologia i psicologia. En segon terme Josef Albers és més partidari de les tècniques, teories i comprensió de materials, textures i formes pròpies de l'art, així com els procediments artístics complexes. Charles Olson, en tercer lloc i com a darrer rector del College va apostar més per la literatura, la poesia, els idiomes i la lingüística i va planificar el tancament del College.

El BMC i la seva dinàmica pot semblar molt normal avui en dia, però fa cent anys podia considerar-se com una innovació, revolució, novetat o fet diferencial, així com una certa radicalitat pedagògica. Per això defensem que va ser referent i referència. Josef Albers citat per Boissel, J. i Fox Weber, N. (2010: 6) afirmava: "Black Mountain College is far from being an exclusive group. It believes more in breaking down of barriers than in erecting new ones".

El canvi d'ubicació del Black Mountain College de la seu del Blue Ridge Assembly al complex del Llac Eden va obrir les possibilitats augmentant el contacte amb la natura, tot i fer més difícil la vida, tot i haver de participar d'una vida més compromesa que cerca la autosuficiència, sovint amenaçada per la manca de recursos econòmics que van provocar el tancament del centre l'any 1957. És el que anomenem "*espais vs no espais*" que es converteixen en generadors d'aprenentatges i d'experiències i motors del canvi: les escales, els passadissos, la gespa, el camp, el llac, el port, el camí, el bosc, els distribuïdors, les parets, el terra...

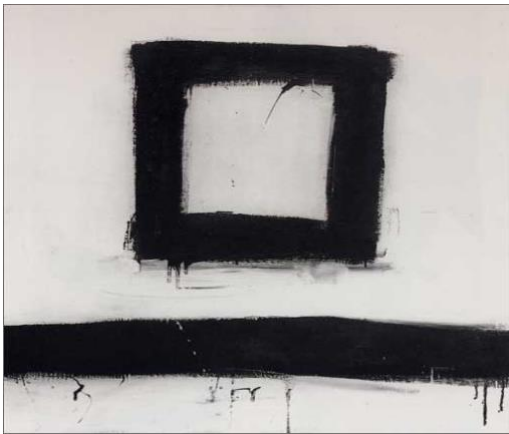
Bill de Kooning i Elaine de Kooning es van traslladar de New York a les Black Mountains l'estiu de 1949 convidats per impartir un dels famosos cursos d'estiu del College. Així ho relata Guillermo Solana (Oct, 2002) a la Revista Arte y Parte: "Un verano en la montaña negra" N. 41. (p. 16-25). Les seves paraules després de baixar del tren foren: "*It was heaven*" en referència al paisatge que tenien davant seu a tocar del Llac Eden. Era un escenari perfecte on gaudir, aprendre i treballar al mateix temps.

Autors importants com Pierre Bourdieu (1992) i Habermas, (1982) destaquen la influència de John Dewey en les seves trajectòries professionals i acadèmiques i concretament la seva influència en les ciències socials i en el desenvolupament tant de la teoria crítica com de la teoria descriptiva/hermenèutica). El primer entenent l'hàbit no com un fet repetitiu, mecànic i poc motivant, sinó com un veritable espai i temps de relació activa, creadora i crítica amb el món, amb el context i amb els escenaris que es plantegen. El segon destaca la idea de pragmatisme no com a definició d'allò pràctic sinó com a element d'aprenentatge transcendental per a la persona que aprèn. Segons Bower, S. (1996: 25) "*Black Mountain College remained and island of extreme creativity in a vapid sea*".

Seguint les premisses de (Slaughter, 2009), veiem a Dewey, com a expert en educació progressiva i defensor de l'aprenentatge social, cinquanta anys després de la seva mort i ens enfrontem a una nova variable: la influència de la tecnologia i concretament de la intel·ligència artificial. Hi ha nous reptes respecte a com motivar i enganxar els alumnes en el procés d'ensenyament-aprenentatge. El món ha canviat i l'educació ha de tenir noves idees. La dispersió actual pot tenir en Dewey i la seva teoria de l'aprenentatge social una possibilitat de reformulació del sistema.

El treball basat en l'experiència és el nucli actiu del BMC i això és el que converteix l'estudiant en el protagonista del seu procés d'ensenyament-aprenentatge tot desenvolupant la creativitat. Per tant es fa palès el fet democràtic, el fet individual, el fet col·lectiu a més d'atribuir de sentit les accions, d'aprendre en un context (aprenentatge situat), aprendre de l'acció i en l'acció (learning by doing) i de considerar que les arts dialoguen amb l'entorn, amb la ciutat, les persones i amb les altres arts esdevenint elements transcendents.

Il·lustració 26: Suspès. Franz Kline. (1953). Wikiart creative Commons.

Segons Beggs (2015), el BMC va excel·lir en el foment de l'amateurisme fet a que a la Bauhaus tot es centrava en el desenvolupament professional. A l'hora de definir la Bauhaus i el BMC hem de parlar de les diferències entre els professionals i els amateurs, i entre els especialistes versus els generalistes. El BMC, segons el Black Mountain College Museum & Arts Center fou una experiència educativa intensa, excitant que va canviar els pensaments i les idees dels estudiants i professorat i això va fer les seves vides canviessin. El talent, l'emoció, l'intel·lecte i la creativitat es van unir en l

BMC. Segons Brown, V. (2019) el llegat del BMC ha arribat als nostres dies en l'ensenyament universitari, en les adaptacions als canvis socials, polítics, econòmics i tecnològics, així com en els mercats empresarials del món. Així avui en dia parlem de metodologia com a part important del procés d'ensenyament-aprenentatge, fet que fou destacable en el College per davant dels diferents sabers que s'ensenyaven de manera integrada. El BMC no va omplir únicament museus tot i que la seva intenció no era aquesta, però si que va omplir empreses, teatres, universitats, centres de recerca i laboratoris. El BMC fou oxigen, frescor i esperança per fer de l'art: humanitat.

Per finalitzar aquest apartat de conclusions volem fer una reflexió al voltant de l'expressionisme abstracte, com a tendència artística que sorgeix als Estats Units. Des d'un punt de vista purament cronològic un dels primers que parla del terme expressionisme abstracte fou el crític Robert Coates (1897-1973) l'any 1947. Des d'Europa ens hem referit a aquest moviment amb altres conceptes com *Action Painting*. Així, el terme Escola de Nova York (utilitzat per l'escriptor, educador, crític i filòsof Harold Rosenberg l'any 1952 també es sumaria a la terminologia que definirà l'expressionisme abstracte. Tot i això, no hi ha un consens massa clar al respecte i cada autor, crític o artista utilitza el concepte que considera més adient o adequat. Així doncs

l'expressionisme abstracte és el moviment que s'iniciarà l'any 1943 i s'acabarà cap a 1965 aproximadament.

Il·lustració 27: Excavation de Willem de Kooning (1950). The Art Institute of Chicago, Chicago Illinois, USA.

Les grans preguntes que es poden respondre en futures recerques poden estar relacionades amb la manera com s'enfronten els artistes nord-americans a Kandinsky, Paul Klee, Mondrian, Picasso. Quins arguments històrics presenten per entrar a formar part de l'elit mundial de l'art? Per quina raó utilitzen la figura desconeguda de Pollock i el situen en l'avantguarda d'una nova batalla: la batalla per la cultura i el domini del món artístic? La resposta és mitjançant un invent, una creació, una invenció:

l'Expressionisme Abstracte, un art que segons Aznar Y., i López, J. (2014) no és un art que es faci per raons estètiques, com podia ser el cas de Kandinsky o Klee, és un art de llibertat en el que res ha d'obstaculitzar el fet, el simple fet de pintar. Els quadres, les obres resultants hauran de ser el resultat d'una acció, però una acció lliure, cercant un resultat aleatori inclús pel propi autor.

Pollock en els seus inicis era un gran admirador dels grans pintors europeus com: Picasso i Kandinsky, però com havia de competir amb ells? era impossible. Va entendre que la millor manera d'esdevenir un pintor de referència havia de ser desmarcant-se de la línia pictòrica dels seus rivals i per això va abandonar tots els elements clàssics: els llenços de petit format es converteixen en llenços infinits que ell podia tallar a la mida segons el seu criteri. Això possibilitava una composició continua. Una altra característica va ser el suport d'aquest llenç i per tant va eliminar el cavallet, pintant a terra de forma directa. El tercer element clau fou l'ús dels instruments pictòrics i el desenvolupament d'una tècnica, el dripping o (degoteig) de l'oli directament sobre la tela aconseguint un efecte aleatori (relativament) i finalment l'acció que determina els moviments, el teatre visual i d'expressió corporal que fa que l'acte de pintar sigui un referent pel futur, el conegut action painting. En definitiva: llibertat en estat pur i una llibertat pictòrica i d'acció que ja li anava molt positiva pels objectius polítics del país.

Des de 1933 i fins 1957, el Black Mountain College va esdevenir un far intel·lectual en el món de l'art. Citant l'article de Joseph Bathanti (2, apr, 2014) tal i com va preveure i proclamar Charles Olson en una carta a Martin Duberman: "There's no end to the story – her flag flies."

9. BIBLIOGRAFIA

Adamic, L. (1936). *Education on a Mountain, The Story of Black Mountain College*. pp. 516-530. Harper's & Bros. Monthly Magazine.

Aguirre, J.I. (20, desembre 2002). Pioneros del siglo XX: Black Mountain College. Experimenting with power. *El Mundo*. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

Antigüedad, M.D. , Nieto, V., i Tusell, G. (2016). *El siglo XX: La Vanguardia fragmentada*. Ed. Universitèria Ramón Areces.

Appalachian State University. (sf). *The Purpose of the College*. Libraries Digital Collections. John Andrew Rice Papers.

<https://omeka.library.appstate.edu/items/show/43601>

<https://omeka.library.appstate.edu/files/original/b90ec70d9256792e9ec402dff5ea2fa9.jpg>

Recuperat el 24 de febrer de 2024

Appalachian State University. (sf). *Black Mountain College Era 1: Before 1933*. Digital Scholarship & Initiatives.

<https://dsi.appstate.edu/projects/bmcs/timeline/before-1933>

Recuperat el 24 de gener de 2024

Appalachian State University. (sf). *Black Mountain College Era 2: 1933 – 1939*. Digital Scholarship & Initiatives.

<https://dsi.appstate.edu/projects/bmcs/timeline/1933-1939>

Recuperat el 24 de gener de 2024

Appalachian State University. (sf). *Black Mountain College Era 3: 1940 – 1949*. Digital Scholarship & Initiatives.

<https://dsi.appstate.edu/projects/bmcs/timeline/1940-1949>

Recuperat el 24 de gener de 2024

Appalachian State University. (sf). *Black Mountain College Era 4: 1950 – 1957*. Digital Scholarship & Initiatives.

<https://dsi.appstate.edu/projects/bmcs/timeline/1950-1957>

Recuperat el 24 de gener de 2024

Appalachian State University. (sf). *Black Mountain College Era 5: After 1957*. Digital Scholarship & Initiatives.

<https://dsi.appstate.edu/projects/bmcs/timeline/after-1957>

Recuperat el 24 de gener de 2024

Arxiu de l'Appalachian State University. (sf). *Proposal for an organic democracy at Black Mountain College*.

<https://omeka.library.appstate.edu/exhibits/show/bmc/1930s--rice/foundations>

Recuperat el 24 de gener de 2024

Argan, G.C. (1977). *Walter Gropius y el Bauhaus*. Buenos Aires. Nueva Visión.

Association of American Painters and Sculptors: Armory Show (1999). *The Armory Show: Catalogue of International Exhibition of Modern Art (1913)*. New York, At the Armory of the Sixty-Ninth (Infantry, Feb. 15 to Mar 15, 1913. NY: Armory Show Office.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Arnal, J., del Rincon, D., Latorre, A. (1992). *La innovación Educativa. Fundamentos y metodología*. Labor.

Article del Herald Tribune sobre l'establiment del Black Mountain College. (26 d'agost de 1933). John A. Rice, Jr. Papers, W. L. Eury Appalachian Collection, AC.318. Appalachian State University, Boone, North Carolina, USA. [Download full size \(PNG\)](#)
Recuperat el 4 de gener de 2024

Asawa, R. (sf)., *Official page*.
<https://ruthasawa.com/life/black-mountain-college/>
Recuperat el 16 de febrer de 2024

Association of American Painters and Sculptors, Inc. (AAPS) (1913). *International Exhibition of Modern Art*. Catàleg de l'exposició. p.13 New York.
https://oneartymminute.com/sites/default/files/catalogue_armory_show_7.pdf
Recuperat el dia 13 d'abril de 2024

Autor desconegut (1934). "A Foreword" Reprinted from the First Catalogue, 1933. Asheville Art Museum.
<https://collection.ashevilleart.org/objects-1/info?query=mfs%20any%20%22Black%20Mountain%20College%22&sort=9&page=2>
Recuperat el 16 d'abril de 2024

Barbosa, A. M. i Alquezar Facca, C. (Primavera 2019). *La Bauhaus y John Dewey: La cuestión de genero y el legado femenino*. Universidade Sao Paulo y Universidad Anhembi Mourmbi. Diseño en Síntesis 61. P 7-19.

Bartolomé, M. (1986). *La investigación cooperativa*. Educar, 10, pp. (51-78).

Bathanti, J. (2, apr. 2014). *The Mythic School of the Mountains: Black Mountain College*. OurState.
<https://www.ourstate.com/mythic-mountain-college/>
Recuperat el 12 de maig de 2024

Bauman, Z. (2008). Los retos de la Educación en la Modernidad Líquida. Gedisa. Barcelona. Appalachian State University. Special Collections Research Center. Black Mountain College.
<https://omeka.library.appstate.edu/exhibits/show/bmc/1930s--rice>
Recuperat el 24 de febrer de 2024

Beggs, M., & Thompson J., J. (cords.) (2023). *Weaving at Black Mountain College: Annie Albers, Trude Guermonprez, and Their Students*. Ed. Yale University Press.

Beggs, M. (27, 11, 2015). *Two Utopias – The Bauhaus and Black Mountain College*.
<https://web.archive.org/web/20160313084932/http://bauhaus-online.de/en/magazin/artikel/two-utopias-the-bauhaus-and-black-mountain-college>
Recuperat el 10 de febrer de 2024

Benjamin, R. W., en Lawson, D. E. I Lean, A. E. (1964): *John Dewey. Visión e influencia de un pedagogo*. Ed. Nova.

Black Mountain College: "Una aventura Americana." Museo Nacional Centro Reina Sofia de Madrid. Vincent Katz, Martin Brody, Kevin Power, Robert Creeley, (28/10/2002 – 13/1/2003). Catàleg de l'exposició (New York, 2002). Museo Nacional Centro Reina Sofia, Madrid.
<https://www.museoreinasofia.es/exposiciones/black-mountain-college-aventura-americana>

Black Mountain – Models of Creativity First Symposium (Black Mountain Research) (2/05/2014 – 3/05/2014), simpòsium (Berlin 2014), Freie Universität Berlin and Hamburger Bahnhof – Museum für Gegenwart, Berlin.
<https://black-mountain-research.com/creativity/>

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Black Mountain College (1933-1957). An Interdisciplinary Experiment, (05/06/2015 – 27/09/2015), catàleg de l'exposició (Berlín), Nationalgalerie – Staatliche Museen zu Berlin. Hamburger Bahnhof Nationalgalerie der Gegenwart, Hamburger Bahnhof – Museum für Gegenwart-

Black Mountain – Educational Turn and The Avantgarde. Second Symposium, (25/09/2015 – 26/09/2015), simpòsium (Berlín), (Black Mountain Research), Hamburger Bahnhof – Museum für Gegenwart.

Black Mountain College. (sf). North Carolina Digital Collections.

<https://digital.ncdcr.gov/spotlights/bmc>

https://digital.ncdcr.gov/collections/black-mountain-college?filter_10=Informational%20pamphlets&applyState=true

Recuperat el 16 de febrer de 2024

Black Mountain College Bulletin Newsletter II No. 3 – 1943-1944.

<https://digital.ncdcr.gov/Documents/Detail/black-mountain-college-bulletin-newsletter-ii-no-3-1943/3657363>

Recuperat el 10 de febrer de 2024

Black Mountain College Newsletter from May 1941. BMC Records: General Files 1933-1956.

<https://collection.ashevilleart.org/objects-1/info/6948?sort=0>

Recuperat el 10 de febrer de 2024

Black Mountain College Bulletin VI, n.3. February 1943.

<https://black-mountain-research.com/documents/6-vol-i-no-3-02-1943-black-mountain-college-bulletin/>

Recuperat el 10 de febrer de 2024

Black Mountain College Bulletin: Announcements 1946-47 (Vol. IV, No. 4, May 1946)

<https://collection.ashevilleart.org/objects-1/info?query=keywordPath%20%3D%20%22CB%22&sort=0&page=18>

Recuperat el 10 de febrer de 2024

Black Mountain College Records, Series III: Faculty Files 1933-1956. Western Regional Archives, Asheville, North Carolina.

Black Mountain College Records, Series II: General Files (Box 26). 1933-1956. Western Regional Archives, Asheville, North Carolina.

Black Mountain College: The Most Influential School That Vanished. [DVD, Video] (2022, Febrer, 9). Carolina finds by Geekorman Media.

<https://www.youtube.com/watch?v=C7foVazThjE>

Recuperat el 3 d'abril de 2024

Black Mountain College Bulletin. VI. N. 3. February 1943. Emily R. Wood. The North Carolina State Archives.

<https://black-mountain-research.com/documents/6-vol-i-no-3-02-1943-black-mountain-college-bulletin/>

Recuperat el 3 d'abril de 2024

Black Mountain College [DVD, Vídeo]. *Una aventura americana.* Del 17 d'octubre de 2002 al 18 de gener de 2003, Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia. Realitzador, Juan Carlos Claver; guió, Félix Guisasola.

Black Mountain College. Newspapers reviews

Western Regional Archives in Asheville

<https://newspapers.digitalnc.org/search/pages/results/?ortext=Black+Mountain+College&iccn=sn96086030>

Recuperat el 16 de febrer de 2024

Black Mountain Research. (sf). *Investigació de la Muntanya Negra.* Plataforma col·laborativa de Freie Universität Berlin i Hamburger Bahnhof – Museum für Gegenwart- Beriin. Juny 5th / Setembre 27th 2015.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

<https://black-mountain-research.com/exhibition/>

Recuperat el 16 d'octubre de 2023

Black Mountain College Papers. Faculty Files. Section III, John Andrew Rice, *I came Out of the Eighteenth Century*. North Carolina State Archives. Raleigh. N.C.

Black Mountain College Museum & Arts Center (sf).

<http://www.blackmountaincollege.org/>

Recuperat el 16 d'octubre de 2024

Black Mountain College, NC Digital Collections (sf).

<https://digital.ncdcr.gov/documents?search=%22%22Black%20Mountain%20College%22%22%22&searchtypes=Metadata|Full%20text&applyState=true>

Recuperat el 16 de gener de 2024

Black Mountain College. State Archives of North Carolina (sf).

<https://archives.ncdcr.gov/Public/Digital-Collections-and-Publications/Resources-By-Subject/Black-Mountain-College>

Recuperat el 16 d'octubre de 2023

Black Mountain College Photo Gallery. State Archives of North Carolina (sf).

<https://digital.ncdcr.gov/spotlights/bmc>

Recuperat el 16 d'octubre de 2023

Black Mountain College, by Vincent Katz, MIT Press. (sf).

<http://mitpress.mit.edu/catalog/item/default.asp?tttype=2&tid=9543>

Recuperat el 16 d'octubre de 2023

Black Mountain College. Museum + Arts Center. (sf). *{Re} Happening. An annual arts event at the historic Black Mountain College Campus at Lake Eden.*

<https://www.blackmountaincollege.org/rehappening/>

Recuperat el 16 de maig de 2024

Blume, E., Felix, M., Knapstein, G. and Nichols, C. (2015). *Black Mountain. An Interdisciplinary Experiment. 1933-1957*. Nationalgalerie im Hamburger Bahnhof. Staatliche Museen Zu Berlin. Spector Books. Leipzig.

Bois, Y. i altres. (2009). *L'anarquia del silenci. John Cage i l'art experimental*. MACBA.

<https://www.macba.cat/ca/aprendre-investigat/publicacions/lanarquia-silenci-john-cage-i-lart-experimental>

Recuperat el 30 d'octubre de 2023

Boissel J. i Fox Weber, N. (2010). *Josef Albers i Wassily Kandinsky: Friends in Exile. A decade of Correspondance (1929-1940)*. Hudson Hills Press and Josef and Anni Albers Foundation.

Brown, Milton W. (1988). *The Story of the Armory Show* (New York: Abbeville Press, 1988).

https://monoskop.org/images/b/b5/Brown_Milton_Wolf_The_Story_of_the_Armory_Show.pdf

Recuperat el 20 d'abril de 2024

Brown, V. (2019, 3 novembre): *The Story of Black Mountain College – and a Look at Its Continuing Legacy. From 1933 to 1957*. A small experimental college in the mountains of North Carolina changed the course of American education and modern art. Charlotte Magazine.

<https://www.charlottemagazine.com/the-story-of-black-mountain-college-and-a-look-at-its-continuing-legacy/>

Recuperat el 20 d'abril de 2024

Brito, M. (26 d'octubre de 2002). La Bauhaus norteamericana. *El País*. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

Bronowsky, J. (1973). *L'ascens d'un home*. Capitán Swing Libros.

Bronowsky, J. (1973). *The Ascent of a man*. [DVD. Video].

Brubacher, J. S. (1956) en J. Chateau (dir.): *Los grandes pedagogos*. México. F.C.E (1959), pp. 277-294,

Butler, B. E. (2017/2018). Black Mountain College. Alvin Lustig and Design for Democracy. *Appalachian Journal*. Vol. 44/45. Vol. 44, n. 3-4 / Vol. 45, n. 1-2, p. 430-438.

<https://appjournal.appstate.edu/>

Recuperat el 15 d'abril de 2024

Bourdieu, P. *Les règles de l'art : genèse et structure du champ littéraire*, Paris, Éditions du Seuil, 1992.

Brito, M. (26, oct, 2002). *La Bauhaus Norteamericana*. El País. Babelia.

https://elpais.com/diario/2002/10/26/babelia/1035587167_850215.html

Recuperat el 23 d'abril de 2024.

Brower, S. (1996). *Letter from Black Mountain College*. *Architecture* New York, 16, 6–7.

<http://www.jstor.org/stable/41796588>

Recuperat el 23 de novembre de 2023.

Cage, J. Official web. (sf.)

<http://johncage.org/>

Recuperat el 16 de gener de 2024

Calle, Román de la. (2001). *John Dewey: Experiencia estética & Experiencia crítica*. Institució Alfons el Magnànim.

Capability Taylor, M. (maig, 2019). *It wouldn't have been like a history: M.C. Richards's Black Mountain*. *Journal of Black Mountain College Studies*. Volume 9.

<https://www.blackmountaincollege.org/wouldnt-like-history-m-c-richardss-black-mountain-mabel-taylor/>

Recuperat el 24 de febrer de 2024

Carey, J. M. (23/05/2019). *Fear of a Black Mountain: Tampa Museum of Art's Elevation of Abstract Expressionism*. *Artefuse*.

<https://artefuse.com/2019/05/23/fear-of-a-black-mountain-tampa-museum-of-arts-elevation-of-abstract-expressionism/>

Recuperat el 19 d'octubre de 2023

Casado, M. (02, novembre de 2002). L'aventura artística del Black Mountain College. *Diari AVUI*. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

Catalog for the *Black Mountain College and its Legacy* exhibition at Loretta Howard Gallery from September, 15 to October, 29, 2011.

Co-Curated by Robert Mattison and Loretta Howard.

<https://issuu.com/lorettahoward/docs/blackmountaincollege>

Recuperat el 10 de gener de 2024

Catàleg de l'exposició: *Black Mountain College Writers & Artists in Printed Word*. January to July 2018. Belk Library. Appalachian State University. Special Collections Blog.

<https://medium.com/appstate-special-collections-blog/new-exhibit-in-special-collections-b46d5f1a8d4a>

Recuperat el 10 de gener de 2024

Catalan, M. (1994). *Pensament i acció. La teoria de la investigació rural de Dewey*. Barcelona. PPV.

Cazurra, A. (2001). *Introducció a la música: de l'antiguitat als nostres dies*. Quaderns Crema.

Cohen-Solal, A. Leo Castelli y su círculo (2011): *El galerista, Leo Castelli*. Turner Publicacions SL

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Colterjohn, A. (sf). *Tom Faulkner: Spotlight on Black Mountain College*.
<https://www.tomfaulkner.co.uk/spotlight-on-black-mountain-college/>
Recuperat el dia 12/04/2024.

Cometti, JP. (2014). *Black Mountain College: Art démocratie, utopie*. PU Rennes.

Creeley, R. (1993, 17 de febrer). [DVD]. *Conferencia Vidas paralelas: En las cercanías del arte: trabajando con pintores*. Presentado por Kevin Power. Universitat Internacional de Menéndez Pelayo. Disponible al Museo Nacional Centro Arte Reina Sofia.

Cunningham, M. Trust. (sf) Official Webpage.
<https://www.mercecunningham.org/>
<https://www.mercecunningham.org/about/history/>
Recuperat el 20 de febrer de 2024

Cunningham, M. 65. (sf). *The Early Years: 1919-1949*.
<https://www.mercecunningham.org/about/history/>
<https://indd.adobe.com/view/6bb93ed1-e80a-4e1d-8291-23ed23d2b88d>
Recuperat el 20 de gener de 2024

Cunningham, M. 65. (sf). *The Early Years: 1950's*.
<https://www.mercecunningham.org/about/history/>
<https://indd.adobe.com/view/ce7601ab-6161-463b-b081-479d12c0e164>
<https://www.mercecunningham.org/the-work/choreography/theatre-piece-1952/>
Recuperat el 20 de gener de 2024

Danilowitz, B. (2006). *Josef Albers: To Open Eyes, a study of Albers as teacher*, p. 44-56.
https://chinati.org/wp-content/uploads/2020/02/11_Brenda-Danilowitz_Josef-Albers.pdf
<https://www.mercecunningham.org/the-work/choreography/theatre-piece-1952/>
Recuperat el 20 de gener de 2024

Danto, A. C. (1981). *The transfiguration of the commonplace. A philosophy of art*. Cambridge-London. Harvard University Press.

Dawson, F. (1991). *The Black Mountain Book*. North Carolina Wesleyan College Press.

Dawson, N., i Zommer, C. D. & Documentary Educational Resources (DER) (Producers), & Dawson, N. and Cathryn, D. Z. (Directors). (2008). *Fully Awake: Black Mountain College*. [Video/DVD]
<https://video.alexanderstreet.com/watch/fully-awake-black-mountain-college>
Recuperat el 20 de gener de 2024.

Dearstyne, H. (1986). *Inside the Bauhaus*. New York.

Delors, J. (1996). *Los cuatro pilares de la educación. La educación encierra un tesoro*. Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la Educación para el siglo XXI. Madrid. Santillana. UNESCO.

Dempsey, A. (2002a). *Estilos, Escuelas y movimientos. Guía enciclopèdica del arte moderno*. Editorial Blume, Barcelona.

Dempsey, A. (2002b). *Art in the Modern Era. A Guide to Stiles, Schools & Movements*.

Dempsey, A., (2002c). El auge de las vanguardias.

Dewey, J. (1889). *The School and Society. Being Three Lectures*. The University of Chicago Press. Chicago, Illinois.

Dewey, J. (1933). *How we think?*. Health & Company. Lexington. Massachusetts.

Dewey, J. (1934). *El arte como experiència*. Ediciones Paidós. Barcelona.

Dewey, J. (1940, July 18). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Dewey, J. (1964a). *Mi credo pedagógico*. Ediciones Lozada. Buenos Aires.

Dewey, J. (1964b). *El niño y el programa escolar*. Ediciones Lozada. Buenos Aires.

Dewey, J. (1977). *The postulate of Immediate Empiricism*. In *the middle Works of John Dewey*. Vol. 3. (1903-1906). Ed: Jo Ann Boydston. Carbondale: Southern Illinois. UP.

Dewey, J. (1998). *Democracia y educación. Una introducción a la filosofía de la educación*. Ediciones Morata. Madrid. Títol original de l'obra: *Democracy and Education. An introduction to the Philosophy of Education* de 1916.

Dewey, J. (2010). *Experiencia y educación*. Editorial Biblioteca Nueva. Madrid.

Díaz, E. (2015a). *The Experimenters. Chance and Design at Black Mountain College*. Chicago/London. University of Chicago Press.

Díaz, E. (2015b). Summer Session 1948. En Molesworth, Helen y ERICKSON, Ruth (eds). *Leap before You Look. Black Mountain College, 1933-1957*. New Haven/London. Yale University Press/Institute of Contemporary Art, Boston.

Díaz, E. (2015c). *The Black Mountain College Experiment Revisited*. Black Mountain Research. https://www.youtube.com/watch?v=llnAvD5_Lws
Recuperat el 20 de gener de 2024

Dickinson, D. (21, Sep. 2022). *Is Good Architecture Synonymous with Beauty?*
<https://www.archdaily.com/989288/is-good-architecture-synonymous-with-beauty>
Recuperat el 15 de maig de 2024.

Dilthey, W. (1914). *Introducción a les Ciències Humanes*.

Dreier, T. (1937, May 17). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Dreier, T.. (1940, July 18). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Dreier, T.. (1941, May 2). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Dreier, T.. (1944, December 20). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Dreier, T.. (1945, April 2). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Dreier, T.. (1947, March 18). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Duberman papers. (Jun, 18, 2024). *M.C. Richards to Howard Adams*.

Duberman, M. (1972a). *Black Mountain: An Exploration in Community*. Dutton.

Duberman, M. (1972b). *Black Mountain: Reflections on a Pioneer Living-Learning Community. Change*. The Magazine of Higher Learning. Vol. 4 N. 6 (Summer), pp. 30-46. Published by: Taylor & Francis Ltd.

<https://www.istor.org/stable/40161506>

Recuperat el 24 de novembre de 2024.

Efe (agencia), Madrid. (29, octubre de 2002). *Primera exposición mundial del Black Mountain College. El Museo Reina Sofía dedica una retrospectiva a este movimiento. El Diari d'Eivissa*. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

Elon: ElonDoc, cop. (2007). *Fully Awake Black Mountain College*. [DVD]. Biblioteca i centre de documentació del MACBA. Barcelona

Ellert, JoAnn, C. (1972). *The Bauhaus and Black Mountain College*. The Journal of General Education. Vol. 24, n. 3.

Eugen, W. (sf) Sant Pau (sf). *Cartes de Sant Pau als Corintís*.

Edward Frank, T. (2020). *Book Review: Dewey for Artists by Mary Jane Jacob*. October. Journal of Black Mountain College Studies. Volume 11.

<https://www.blackmountaincollege.org/dewey-for-artists/>

Recuperat el 30 d'octubre de 2023

Fear of Black Mountain: Tampa Museum of Art's Elevation of Abstract Expressionism. Tampa Museum of Art's, (13/09/1992 – 22/11/1992), catàleg de l'exposició Tampa, 1992). Tampa Musseum of Art.

Feu i Gelis, J. (2010). *La renovació pedagògica al llarg de segle XIX i XX*. De les escoles converses pedagògiques a les Escoles d'Estiu: La il·lusió per transformar l'escola i la societat. Ensenyar i aprendre. Mestres i estudiants al segle XX. Ajuntament de Girona.

https://www.girona.cat/sgdap/docs/renovacio_pedagogica_XIX-XX.pdf

Farting, S. (2010). *Art, the whole Story*. Tames and Hudson.

Fernández, Guerra, J. (26, d'octubre de 2002). El resplandor incesante de la montaña negra. *El País*. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

Fisher, J. (June, 2014). *The Life and Work of an Institution of Progressive Higher Education: Towards a History of Black Mountain College, 1933 – 1949*. Black Mountain College Museum + Arts Center. Volume 6. Progressive Education Graphic Design + Women on Craft.

<https://www.blackmountaincollege.org/institution-of-progressive-higher-ed-fisher/>

Recuperat el 30 d'octubre de 2023.

Flinders, D. & Thornton, S. (2013). *The curriculum studies Reader. (4th Ed.)* New York. Routledge.

Folland, T. (2010). *Robert Rauschenberg's Queer Modernism: The Early Combines and Decoration*. *The Art Bulletin*, 92(4), pp. 348–365.

<http://www.jstor.org/stable/29546136>

Recuperat el 23 de novembre de 2023

Fortini, A. (2022). *Why ares till talking about Black Mountain College?*. *The New York Times Style Magazine*. (July, 7).

<https://www.nytimes.com/2022/07/07/t-magazine/black-mountain-college.html>

Recuperat el 5 de desembre de 2023

Frisch, W. (2018). *La música en el siglo XIX*. Gonzalez-Castelao, J. (trad.). Akal. Madrid.

Fuller, R. Buckminster (Richard Buckminster), & Ward, J. (1985). *The Artifacts of R. Buckminster Fuller*. New York: Garland.

Furió V. (2012). *Sociología del arte*. Cátedra. Madrid.

Garcia Sanz, M. P. i Martínez Clares, P. (Coords.) (2012). *Guía Práctica para la realización de Trabajos de Fin de Grado y Trabajos de Fin de Máster*. Edittum.

Gelfand, A. (2013, march 15). *This Weekend in met History: March 17*. The MET.

<https://www.metmuseum.org/articles/this-weekend-in-met-history-march-17>

Recuperat el 20 d'abril de 2024

Germán, E. (2015). *Leap before you look: Black Mountain College, 1933 – 1957*. Institute of Contemporary Art, Boston. October 10, 2015 – January, 24, 2016. *Sequitur. We Follow Art. Journal*. Volume 2, Issue 1.

<https://www.bu.edu/sequitur/2015/12/01/german-leap/>

Recuperat el 16 d'octubre de 2023

Gilsanz, Díaz, A., Gutierrez, Mozo, M. E. i Parra Martínez, J. (2020). *Black Mountain College. Una agenda irresistible*. ARQ (Santiago, Chile) no. 105, pp. 114-127. Agost.

https://www.scielo.cl/scielo.php?pid=S0717-69962020000200114&script=sci_arttext&tIng=pt

Recuperat el 14 de novembre de 2023

Given, Bárbara (2002). *Teaching to the Brain's Natural Learning System*. USA. ASCD. Netlibrary E-Books.

Goldowski, N., Cernovich, N., Edson, R., Oppenheimer Joel L., Kemeny, A., Edson, P., i Dawson, F. (Juny 1951). *Black Mountain College Review*. *Black Mountain College Review*, Vol. 1 (n. 1).

<https://jstor.org/stable/community.28034129>

Recuperat el 4 de març de 2024

Gombrich, E.H. (2020). *La historia del arte*. Phaidon.

González Monteagudo, J. (2001). *John Dewey y la pedagogia progressista*. Capitulo del libro publicado en espanyol en: Trilla, J. (coord) (2001). *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona Graó, pp. 15/39.

Graham, M.A. (2007). *Art, ecology, and art education: Locating art education in a critical place-based pedagogy*. *Studies in Art Education*, 48 (4), pp. 375-391.

Granger, D.A. (2019). *The legacy of John Dewey's: Art as experience: from Black Mountain College to "happenings"*. *Studi di estetica*, anno XLVII. IV sèrie: 3.

Gratta, E. (2013). *The new Spirit. 100 Years Later*. Reprinted Fine Art Connoisseur.

<https://armory.nyhistory.org/pdf/FACSeptOct13ExhibitionPreview-Armory.pdf>

<https://www.nyhistory.org/library/visit>

Recuperat el 12 d'abril de 2024.

Guichot, Reina, V. (2003). *Democracia, ciudadanía y educación. Una mirada crítica sobre la obra pedagógica de John Dewey*. Biblioteca Nueva. Mèxic.

Guilbaut, S. (9, oct, 2015). *De com Nova York va robar la idea d'art modern*. [radio]. Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia.

https://radio.museoreinasofia.es/sites/default/files/audio/mp3/serge_guilbaut_esp.mp3

<https://radio.museoreinasofia.es/serge-guilbaut-0>

Recuperat el 10 de gener de 2024

Guilbaut, S. (2007). *De cómo Nueva York robó la idea de arte moderno*. Tirant lo Blanc. Barcelona.

Gutek, G. (2014). *Philosophical, ideological, and theoretical perspectives on education*. (2nd Ed.) New York: Pearson.

Habermas, J. (1982). *Teoría de la acción comunicativa. Tomo I. Racionalidad de la acción y racionalización social. Tomo II. Crítica de la razón funcionalista*. Trotta Editorial.

Harris, M. E. (març, 2015). *Black Mountain: Was it a Real College Or Did We Just It Up Ourselves?*. Reviewing Black Mountain College, 6. UNC. Asheville. North Carolina. Journal of Black Mountain College Studies. Volume 7.

<https://www.blackmountaincollege.org/volume7/was-it-a-real-college-mary-emma-harris/>

Recuperat el 19 d'octubre de 2023

Harris, M. E. (abril, 2013). *John Cage at Black Mountain by Mary Emma Harris. A preliminary Thinking*. Journal of Black Mountain College Studies 4.

<https://www.blackmountaincollege.org/mary-emma-harris-john-cage-at-black-mountain-a-preliminary-thinking/>

Recuperat el 16 de març de 2024

Harris, M. E. (2011). *John Cage at Black Mountain by Mary Emma Harris*. Reviewing Black Mountain College, 3. Asheville. North Carolina. Black Mountain College Studies.

<https://www.blackmountaincollege.org/mary-emma-harris-john-cage-at-black-mountain-a-preliminary-thinking/>

Recuperat el 19 d'octubre de 2023

Harris, M. E. (2002). *The Arts at Black Mountain College*. Chicago. MIT Press.

Harris, M. E. (1987). *The Arts at Black Mountain College*. The MIT PRESS. Exhibition organized by the Edith C. Blum Art Institute of Bard College, Annandale-on-Hudson, New York. 11th April - 5th July.

Harris, M. E. (nov, 13, 1972). *M. C. Richards interview by Mary Emma Harris*. North Carolina Museum of Art, Black Mountain College Research Project.

Harris, M. E. (oct, 2002). *Remembering Black Mountain College*. Black Mountain College. Four corners Pub. Co. Inc.

Haskell, B. (2000) *The American Century Art & culture. 1900-1950*. Whitney Museum of American Art, New York.

Haynes, D. J. (2016). The Literary World(s) of Mary Caroline Richards. In catalogue of M. C. Richards's life and work, published 2016.

<https://deborahihaynes.com/essays>

Recuperat el 24 de febrer de 2024

Hernández, C. (2022). *“Black Mountain College: Educación Artística, experimentación y comunidad”*. Universidad Complutense de Madrid. Facultad de Bellas Artes. Madrid. Revista de Ciencias Humanas, Teoría Social y Pensamiento Crítico. Universidad Nacional Experimental Rafael María Baralt. Maracaibo. Venezuela. Núm. 15 (Enero-Junio).

Hook, S. (2000). *John Dewey. Semblanza intelectual*. Paidós Educador. Barcelona.

Hook, B. (1994). *Teaching to Transgress. Education as the Practice of Freedom*. Routledge Books.

Horowitz, F. A. (2006). *Albers the Teacher*. En HOROWITZ, Frederick A. y DANILOWITZ, Brenda. *Josef Albers: To Open Eyes. The Bauhaus, Black Mountain College and Yale*. London/New York. Phaidon.

Isaza, M. (2015). *Christoph Cox sobre cómo escuchar el ruido*. Hispasonic (18/09/2015).

<https://www.hispasonic.com/blogs/christoph-cox-sobre-como-escuchar-ruidismo/41073>

Jacob, M. J. (2018). *Dewey for Artists*. Chicago: University of Chicago Press.

Joseph, D. John (2007). *Experience as Medium: John Dewey and a Traditional Japanese Aesthetic*. *The Journal of Speculative Philosophy*, 21 (2), 83–90.

<http://www.istor.org/stable/25670649>

Recuperat el 19 d'octubre de 2023

Jones, H. G. (1983). *North Carolina Illustrated, 1524-1984*. The University of North Carolina Press.

Kant, I. (1784). *¿Qué es la Ilustración?*

<file:///Users/jordipuigvoltas/Desktop/Historia%20de%20l'art/3r%20Curs%202021-2022/Fonts%20de%20l'Art%20Eva%20Alicia%20Gregori/Dialnet-QueEsLaIlustracion-3171408.pdf>

Recuperat el 4 de gener de 2024

Kentgens-Craig, M. (2001). *The Bauhaus and America: First contacts (1919-1936)*, Cambridge, MIT Press.

Kerschensteiner, G. (1917): *Begriff der Arbeitsschule*. Leipzig-Berlin.

King, M. (Desembre de 2002). Una aventura Americana. Black Mountain College. The Poetry Project Newsletter, 192, pp. 15-20. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

<https://www.poetryproject.org/publications/newsletter/192-december-2002-january-2003>

Kirby, M. (1965). *Anthology Happenings*. E.P. Dutton & Co. New York.

Klassik Stiftung Weimar. *Modernism in Weimar*. Bauhaus Museum Weimar.

www.bauhausmuseumweimar.de

Recuperat el 16 d'octubre de 2024

Knapstein, G. (2019). *Black Mountain: An Interdisciplinary Experiment (1933 – 1957)*. Nationalgalerie. Staatliche Museen zu Berlin. p. 24.

Kremen, I. Official web page.

https://www.irwinkremen.com/waste_not.html

Recuperada el 24 de març de 2024.

Kröll, F. (1974). *Bauhaus 1919-1933*. Praxis.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Kremen, I. (2011). *In Site: Late Works by Irwin Kremen*. Black Mountain College Museum + Art Center, Asheville, North Carolina, February 18 – June 4, 2011 and The Phillips Museum of Art, Lancaster, PA, August 31 – October 13, 2011.

Kremen I. (2007). *Beyond Black Mountain (1966–2006)*. Nasher Museum of Art at Duke University, Durham, North Carolina, March 22, 2007 – June 17.

Latorre, A. (2007). *La investigación-acción: conocer y cambiar la práctica educativa* (4ª Ed.). Graó.

Leap Before you Look at Black Mountain College (1933-1957), the Institute of Contemporary Art, Boston, Helen Molesworth, catàleg de l'exposició. (10/10/2015 – 24/01/2016). Institute of Contemporary Art, Boston.

Lipman, M. (1998). *Pensamiento complejo y educación*. Ediciones de la Torre.

Liotard, J. F. (1979). *La Condició Postmoderna*. Ediciones Cátedra.

Lipovetsky, G. (1986). *La Era del Vacío*. Ed. Anagrama.

Lipovetsky, G. (2006). *Tiempos Hipermodernos*. Ed. Anagrama.

López Rodríguez J.M. (2011). *Breve historia de la música*. Nowtilus.

Lovejoy, A. O. i Edwards, A. S. (Nov. 1933), *Academic Freedom and Tenure: Rollins College Report* publicat al Bulletin of the American Association of University Professors (1915-1955). Vol 19. N. 7. pp. 416-439.

Lucas, A. (30, juny de 2002). El Reina Sofía recupera el alma del Black Mountain College". *El Mundo*. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

MACBA. (2007). *Bajo la Bomba. El jazz de la guerra de imágenes transatlàntica (1946-1956)*. Exposició.

<https://www.macba.cat/es/aprender-investigar/publicaciones/bajo-bomba-jazz-guerra-imagenes-transatlantica-1946-1956>

Recuperat el 10 de gener de 2022

MACBA. (2010). *L'Anarquia del silenci: John Cage i l'art experimental*. 23 d'octubre de 2009 – 10 de gener de 2010. Exposició comissariada per: Julia Robinson.

<https://www.macba.cat/ca/exposicions-activitats/exposicions/lanarquia-silenci>

Recuperat el 10 de gener de 2022

Maldonado, T. (2021). *Bauhaus*. Editorial Anagrama.

Malone, A., Gilling, D., Jackson, M., Paterson, D. C. i Kennard, D. J. (1973). *The Ascent of man*. BBC. London. [Video DVD].

McCarthy, B. (2000). *About Teaching 4MAT® in the Classroom*. Wacounda: About Learning. Inc.

McCormack, T. (Mar 8, 2017). *The 1913 Armory Show: America's First Art War*. Art21. Magazine. Published on Art21.org in November 2011.

<https://magazine.art21.org/2017/03/08/the-1913-armory-show-americas-first-art-war/>

<https://art21.org/read/the-1913-armory-show-americas-first-art-war/>

Recuperat el 13 d'abril de 2024.

Madoff, H. S. (2019). *Oncurating*. (ZDK). *Black Mountain: Pedagogy of the Hinge*.

https://www.on-curating.org/files/oc/dateiverwaltung/issue43/PDF_to_Download/OnCurating-43_WEB.pdf

Recuperat el 13 d'abril de 2024.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Masdearte.com (Juny, 2015). *Black Mountain College, un experimento interdisciplinar*.

<https://masdearte.com/black-mountain-college-un-experimento/>

Recuperat el 13 d'abril de 2024.

Mattison, R. S. (2011). *Black Mountain College and its legacy*. Exhibition at Loretta Howard Gallery from September 15 – October 29.

<https://issuu.com/lorettahoward/docs/blackmountaincollege>

Recuperat el 13 de maig de 2024.

Mendelowitz, D, M., Holt, Rinehart and Winston, Inc. (1970). *A history of American Art*. Stanford University.

Mesa, del Castillo, M. (2019). *Mutilar escuelas. Objetividad y política en las enseñanzas de la arquitectura*. Revista de Occidente. 453, pp. 65-81.

Molesworth, H. (2015). *Leap before you look – Black Mountain College 1933 – 1957*. Yale University Press. Institute of Contemporary Art, Boston.

Molesworth, H. (sf). *Leap Before You Look: Black Mountain College 1933-1957*. Pages Teacher Resources.

https://wexpagesonline.edublogs.org/files/2016/08/PAGES-Teacher-Resources_Look-Before-You-Leap-11e6hel.pdf

Recuperat el 19 d'octubre de 2023

Molero, A., y del Pozo, Mª M. (1994). *Introducción crítica en Dewey, J. Antología sociopedagógica*. Madrid CEPE. SA.

Molina García, S. (1994). *Antología socio-pedagógica*. CEPE. Madrid.

MOMA. (sf). *Black Mountain College*.

http://www.moma.org/collection/theme.php?theme_id=10952

<https://www.charlottemagazine.com/the-story-of-black-mountain-college-and-a-look-at-its-continuing-legacy/>

Recuperat el 16 d'octubre de 2023

Möntmann, N. (2014). *Art (as) Education*. The Royal Institute of Art. Stockholm. Black Mountain College Research).

<https://black-mountain-research.com/videos-documentation/>

Recuperat el 16 d'octubre de 2023

Morales, O. (sf). *Ruidismo*. Archivos documentales de ATI-Gabirol Lab. Màlaga.

<http://ommalaga.com/Conservatorio/Curso04/Ruidismo.pdf>

Recuperat el 28 d'octubre de 2023

Morin, E. (1988). *El conocimiento del conocimiento. El método III*. Ediciones Cátedra.

Morin, E. (1990). *Introducción al pensamiento complejo*. Barcelona. Gedisa Editorial (2007).

Morin, E. (1999). *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. UNESCO.

Morin, E. (2003). *Educación en la era planetaria*. París. Balland

Mougán Rivero, J.C. (2000). *Acción y racionalidad. Actualidad en la obra de John Dewey*. Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz.

Nadan, T. (Des, 5, 2013). *John Quinn and the 1913 Armory Show*. The New York Public Library. Manuscripts and Archives Division.

<https://www.nypl.org/blog/2013/12/05/john-quinn-1913-armory-show>

Recuperada el 10 d'abril de 2024.

Narro, I. (agost, 2020). *Tras los pasos del Black Mountain College, la "Bauhaus" americana*.

<https://www.revistaad.es/diseño/iconos/articulos/tras-pasos-black-mountain-college-bauhaus-americana/27042>

Recuperada el 10 d'abril de 2024.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

National Geographic. (2011). *Apocalipsi: L'ascens de Hitler. Documental*. [Video DVD].

North Whitehead, A. (1929). *The Aims of Education and other Essays*. New York. Macmillan.

Rice, J. A. (ca.1933 – 1939) *Organization and Procedure at Black Mountain College*. By (6 pages). John Andrew Rice Papers. Appalachian State University.

<https://omeka.library.appstate.edu/items/show/40041>

Recuperat el 24 de febrer de 2024

Pacheco Orozco Bandeck, M. (2016). *Aportes de la Bauhaus a la educación artística*.

<https://nodoartes.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/11/ponencia-bardekc-pacheco-iiciea.pdf>

Recuperada el 10 d'abril de 2024.

PBS, Black Mountain College. (oct, 16, 2006). *The Artists of Black Mountain College*.

http://www.pbs.org/wnet/americanmasters/database/black_mountain_college.html

Recuperat el 13 de gener de 2024

Paterson, T. (2017/2018). *Reconstituting Black Mountain*. Appalachian Journal & Appalachian State University. Vol. 44/45, Vol. 44, n. 3-4 / Vol.45, n. 1-2, pp. 234-245.

<https://www.jstor.org/stable/45124261>

Recuperat el 23 de novembre de 2023

Pavón Márquez, A., i Stella Serrano. (2011). *Aprendizaje universitario desde el paradigma de la complejidad*. Educere (La Revista Venezolana de Educación), vol. 15, núm. 52. Septiembre-diciembre, 2011, pp. 673-681. Universidad de los Andes. Venezuela.

Peifer, D. (May, 2021). *The Sciences at Black Mountain College*. Journal of Black Mountain College Studies. Volume 12.

<https://www.blackmountaincollege.org/peifer-sciences/>

Recuperat el 10 de març de 2024

Penuel, S. (2017/2018). *The Leisure Class: John Andrew Rice's Free Time*. Appalachian Journal. Vol. 44/45. Vol. 44, n. 3-4 / Vol. 45, n. 1-2, p. 356-361. Appalachian Journal and Appalachian State University.

<https://www.jstor.org/stable/i40219541>

Recuperat el 22 d'abril de 2024

Perelló, A. M. (1990). *Las claves de la Bauhaus*. Editorial Planeta.

Perrow, C. (2013). *Drinking Deep at Black Mountain College*. Southern Cultures. Vol. 19 (4). (Winter), 76-94. UNC Press. The University of North Carolina Press.

Pevsner, N. (1940). *Academies of Art Past and Present*. Cambridge.

PianoMón (SD). Què és un piano preparat?

<https://www.pianomundo.com.ar/rockpop/%C2%BFque-es-un-piano-preparado/>

Recuperat el 28 d'octubre de 2023

Pinder, I. (16, desembre 2016). *Black Mountain College. A School like no other*. Writer: Jack O'Halloran. Tate Modern Shots.

<https://www.behance.net/gallery/46605287/TateShots-Black-Mountain-College>

Recuperat el 22 d'abril de 2024

Plessix Gray, Francine du. (April, 1 de 1987). *Charles Olson and American Place*. The Yale Review

Recuperat el 22 de maig de 2024

Polo Pujadas, M. (2013). El accionismo musical y Fluxus. De Heráclito a Spike Jones. A Alba, T.; Ciurans, E.; i Polo, M. (eds). *L'accionisme en els límits de l'art contemporani* (pp. 45-62). Universitat de Barcelona Publicacions i Edicions.

Polo Pujadas, M. (2020). *Historia de la música*. Santander. Ed. de la Universidad de Cantabria.

(na) (sf). *Proposal for an Organic Democracy at Black Mountain College* (amb notes manuscrites), John Andrew Rice Papers. Appalachian State University.
<https://omeka.library.appstate.edu/exhibits/show/bmc/1930s--rice/foundations>
Recuperat el 24 de febrer de 2024

Prieto, E., i Guerrero, S. (eds. 2022). *Pedagogías Bauhaus*. Edicions Asimètriques.
Quéré, L. (2017). Bourdieu y el pragmatismo norteamericano acerca de la creatividad del hábito. *Cuestiones de Sociología*, 16, e025.
<https://doi.org/10.24215/23468904e025>
https://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/62016/Documento_completo_.pdf-PDFA.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Recuperat el 22 d'abril de 2024

Pulido, N. (20, octubre de 2002). El Reina Sofía resucita el “experimento educativo” del Black Mountain College. *ABC*. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

Rajagopal, A. (20, oct, 2015). Black Mountain College: America's own Bauhaus.

Ramos, J.M., Serrano, J.A. i Flor Trujillo, B. (Coords.) (2015). *Deliberar con John Dewey: Ciències socials y educación*. Universidad Pedagógica Nacional.

Reynolds, Katherine C. (22, April, 1995). *The influence of John Dewey on experimental Colleges: The Black Mountain College. Paper presented at the Annual Meeting of the AERA. Sant Francisco.*

Reynolds, Katherine C. (1997). *Progressive Ideals and Experimental Higher Education: The Example of John Dewey and Black Mountain College*. *Education and Culture: Vol. 14, n.1.* pp (1-9). Purdue University Press.
<https://docs.lib.purdue.edu/eandc/vol14/iss1/art2>
Recuperat el 10 de febrer de 2024

Revisiting Black Mountain College: Cross-Disciplinary Experiments and Their Potential for Democratization. (in Times of Post-Democracy) Museum für Gestaltung Zurich. Museum of Design Zurich The symposium. (25/05/2018 – 27/05/2018). Dra. Dorothee Richter Zurich University of the Arts.

Revisiting Black Mountain. Museum für Gestaltung Zurich. Museum of Design Zurich. Zurich University of the Arts. (20/04/2018 – 03/06/2018), Museum für Gestaltung Zurich, Museum of Design Zurich. Zurich University of the Arts.

Rice, J. A. (1942). *I Came Out of the Eighteenth Century* (1942. rev. ed., 2014). Ed. Mark Bauerlein. Columbia, SC. University of South Carolina Press.

Rice, J. A. (May, 1937). *Fundamentalism and the Higher Learning*, Harper's CLXXXIV. (May 1937), 588; a Katherine Chaddock Reynolds, *Visions and Vanities: John Andrew Rice of Black Mountain College*, (Baton Rouge: Louisiana State University, 1998) 102.

Richards, M. C. (1969, 23, gener). *Richards, M. C. a Martin Duberman*. Martin Duberman Papers. Western Regional Archives. Correspondència. Folder 35. PC1678.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Richards, M. C. (Sep, 6, 1961). *Letter to John Andrew Rice*. From Series I, Box 2, Folder 3. Mary Caroline Richards Papers, 1998-1999. The Getty Research Institute, Los Angeles.

Richards, M. C. (November 13, 1972). *Interview by Mary Emma Harris*. 61.12, North Carolina Museum of Art, Black Mountain College. Research Project.

Richards, M. C. Papers. Online Archive of California.

https://oac.cdlib.org/findaid/ark:/13030/tf738nb1v1/entire_text/

Recuperat el 22 d'abril de 2024

Roosevelt, T. (29, març, 1913), *A Layman's Views of an Exhibition*. Outlook, 103, p. 718-720. Reprinted in Roderick Nash, ed. *The Call of the Wild (1900-1916)*. (New York: G. Braziller, 1970).

<https://historymatters.gmu.edu/d/5565/>

Recuperat el 22 d'abril de 2024

Robinson, K., i Aronica, L. (2016). *Escuelas creativas. La revolución que está transformando la educación*. Penguin Random House Grupo Editorial.

Rumaker, M. (2003). *Black Mountain Days*. Black Mountain Press.

Russolo, L. (1913). *L'art dels sorolls. Manifest*.

<https://proyectoidis.org/luigi-russolo-el-arte-de-los-ruídos/>

Recuperat el 28 d'octubre de 2023

Samit Cid, B. (2015). *La Bauhaus a les escoles d'art i disseny de Barcelona (1959-1968)*. Tesi Doctoral. Universitat de Barcelona.

Sánchez-Boudy, J. (1989). *Dewey y la crisis de la Educación de los Estados Unidos*. Ed. Universal.

Sebrell A. (2004). *Exhibición: A Radical Vision*. Black Mountain College + Arts Center. *Black Mountain College and its radical Vision of Education, Art, and Democracy*. Del 17/06/2024 al 27/11/2024.

<https://www.blackmountaincollege.org/a-radical-vision-black-mountain-college/>

Recuperat el 20 de març de 2024

Sebrell A. (5, abril, 2023). *Conferència: Black Mountain College and its radical Vision of Education, Art, and Democracy*. Columbia Museum of Art. Black Mountain College + Arts Center. Director of preservation for the BMC Museum + Arts Center in Asheville, NC.

<https://www.youtube.com/watch?v=XftoQJiAba0>

Recuperat el 20 de març de 2024

Scheibe, W. (1969). *Die Reformpädagogische Bewegung 1900-1932*. Weinheim-Berlin-Basilea.

Schiro, M.S. (2012). *Curriculum theory: Conflicting visions and enduring concerns*. (2nd Ed.). Los Angeles: Sage Publications.

Schmit, E. (2022). *American Bauhaus*. Notes taken by Erik Schmit at the Black Mountain College reunion in San Francisco, (March, 7th, 1992). Berkeley, California.

Signs of the Times. (1980). *Appalachian Journal*, 7 (3), 166–170.

<http://www.jstor.org/stable/40932810>

Recuperat el 24 de febrer de 2024

Slaughter, T. (2009). *Creating a successful academic climate for urban students*. Techniques, 16-19.

Smithsonian Institute. (sf). Archives of American Art. *The Story of the Armory Show. The International Exhibition of Modern Art in primary sources*.

<https://www.aaa.si.edu/exhibitions/armory-show>

Recuperat el 24 de gener de 2024

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Solana, G. (Octubre 2002). Black Mountain College. Un verano en la Montaña Negra. *Revista Arte y Parte*, (42), 16-25. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

South, H. (2017). Black Mountain College Through the Eyes of an Archivist. *Appalachian Journal*, 44/45, 548–551. <http://www.jstor.org/stable/45124310>.

Spitz, C. (20, gen, 2016). *El legado del Black Mountain College*. Letra Urbana. Al borde del olvido. Ed. 31.
<https://letraurbana.com/articulos/el-legado-de-black-mountain-college/#relacionados>
Recuperada el 10 d'abril de 2024.

Staples, S. L. (2001a). *The 1913 Armory Show: Modern Art Comes to America*. Charlottesville, VA: University of Virginia, Department of English, MA (Master of Arts), 2001.
https://libraetd.lib.virginia.edu/public_view/qn59q4007
Recuperada el 10 d'abril de 2024

Staples S. L. (2001b). *American Studies Program*. University of Virginia. Plan of exhibition floor.
<http://wayback.archive-it.org/5005/20141106190853/http://xroads.virginia.edu/~MUSEUM/Armory/galleries.html>
Recuperada el 10 d'abril de 2024

Stutterheim, K., i Bolbrinker, N. (2017). *Bauhaus: El mite de la modernitat* (DVD + Llibre). Llibre de Jorge Torres Cueco. Editorial Fundació Arquia.

Sulponticello. (maig, 2022). *El sorollisme com a realitat sonora. La revel·lió contra l'art burgès*. Revista on-line de música i arte sonoro. Número 93.
<http://3epoca.sulponticello.com/el-ruidismo-como-realidad-sonora-la-rebelion-contra-el-arte-burgues/#.YoZT9JNBw6E>
Recuperat el 28 d'octubre de 2023

Taine, H. (1865). *La Filosofía del Arte*. Trad. Fernando Herce. (1960) Emegé. Ibèria.

Tampa Museum of Art. (1992). *The Black Mountain Connection: John Cage, Merce Cunningham, Irwin Kremen, M.C. Richards*. Catàleg de l'exposició. Tampa Museum of Art, Tampa, Florida, September 13 - November 22, 1992.

The Black Mountain College and Its Legacy, Loretta Howard Gallery, New York, (05/09/2011 – 29/10/2011), catàleg de l'exposició (New York, 2011), co-curated by Robert S. Mattison & Loretta Howard. Loretta Howard Gallery.

The Journal of Black Mountain College Studies
<https://www.blackmountaincollege.org/journal-of-bmc-studies-home/>
Recuperat el 20 de gener de 2024

The Jargon Society by Jonathan Williams
<https://www.blackmountaincollege.org/the-jargon-society/>
Recuperat el 20 de gener de 2024

The temporary Bauhaus-Archives. Material i documentació de la Bauhaus.
www.bauhaus.de
Recuperat el 16 d'octubre de 2023

The Nasher Museum. Museum of Art at Duke University.
<https://nasher.duke.edu/exhibitions/irwin-kremen-beyond-black-mountain-1966-2006/>
Recuperat el 16 d'octubre de 2023

Toll, A. (16, 2, 2015). *A Monumental Experiment: Black Mountain College*. Sleek Photography.
<https://www.sleek-mag.com/article/a-monumental-experiment-black-mountain-college/>
Recuperat el 16 de febrer de 2024

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Tomkins, C. (abril de 1966). *Escándalo en el Armory*. Ed. Anagrama.

Trenas, M A. (29, octubre de 2002). El Reina Sofía recuerda la deslumbrante epopeya del Black Mountain College. *La Vanguardia*. Hemeroteca del Archivo Central, Biblioteca y Centro de Documentación del Museo y Centro de Arte Reina Sofía.

Van Dalen, D. B., i Meyer, W. J. (1983). Manual de técnica de la investigación educacional. Paidós.

Vattimo, G. (1983). *El pensamiento débil*. Cátedra.

Westbrook, R. B. (1991). *John Dewey and American Democracy*. Cornell University Press.

Wick, R. (1985). *Ist die Bauhaus-Pädagogik aktuell?*. Ed. Walter Konig. Colonia.

Wick, R. (2007). *La pedagogía de la Bauhaus*. Alianza Editorial. España.

Williams, M. K. (2017). *John Dewey in the 21st Century*. Journal of Inquiry & Action in Education, 9 (1). Pp (91-102). University of West Florida.

Wingler, H. M. (1980). *La Weimar, Dessau, Berlín, 1919-1933*. Biblioteca de arquitectura. Gustavo Gili S.L.

Wingler, H. M. (1975). *Das Bauhaus. Weimar, Dessau, Berlin 1919-1933*. Bramsche.

ANNEXOS

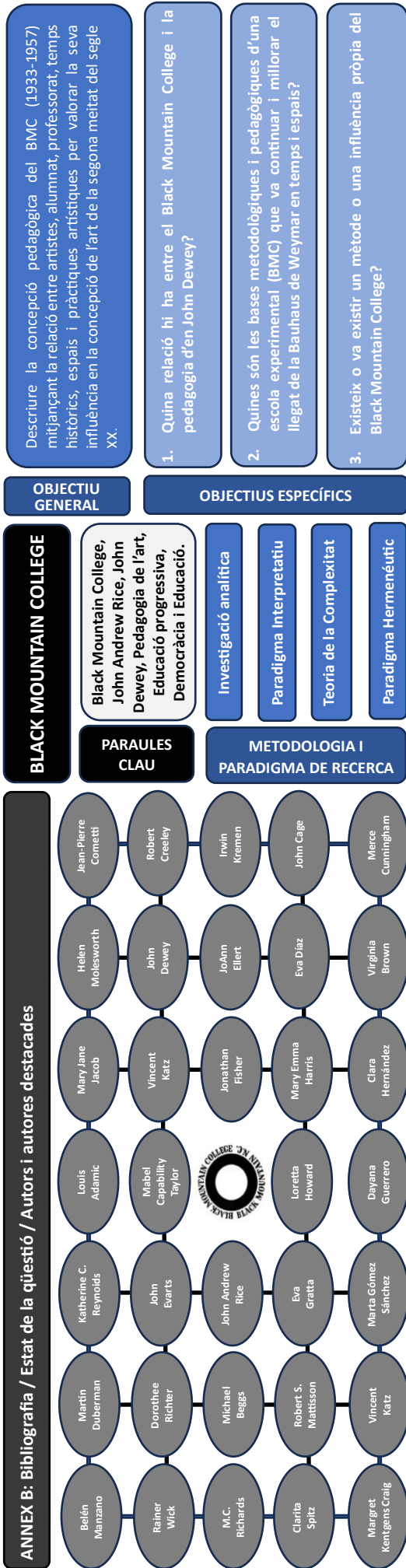

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX A. Resum de les principals exposicions i simpòsiums organitzades sobre el BMC. Autoria pròpia.

Institució responsable	Any i dates de l'exposició	Títol de l'exposició
Tampa Museum of Art Fear of Black Mountain: Tampa Museum of Art's Elevation of Abstract Expressionism https://tampamuseum.org/	13/09/1992 – 22/11/1992	The Black Mountain Connection: John Cage, Merce Cunningham, Irwin Kremen i M.C. Richards.
	11/04/2019 – 11/08/2019	Abstract Expressionism: A Social Revolution Selections from the Preston Haskell Collection. https://tampamuseum.org/abstract-expressionism-haskell-collection/
	28/07/2019 – 18/08/2019	Echoing Forms: American Abstraction from the Permanent Collection; Farish Gallery. https://tampamuseum.org/echoing-forms-american-abstraction/
Museo Nacional Centro Reina Sofia de Madrid https://www.museoreinasofia.es/	28/10/2002 – 13/1/2003	Black Mountain College "Una aventura Americana" Vincent Katz https://www.museoreinasofia.es/exposiciones/black-mountain-college-aventura-americana
Freie Universität Berlin and Hamburger Bahnhof – Museum für Gegenwart-Berlin. https://www.fu-berlin.de/	2/05/2014 – 3/05/2014	Black Mountain – Models of Creativity First Symposium (Black Mountain Research) https://black-mountain-research.com/creativity/
Loretta Howard Gallery www.lorettahoward.com gallery@lorettahoward.com	05/09/2011 – 29/10/2011	Black Mountain College and its Legacy Co-curated by Robert S. Mattison & Loretta Howard https://www.lorettahoward.com/exhibitions/black-mountain-college/press-release
Nationalgalerie – Staatliche Museen zu Berlin https://www.smb.museum/museen-einrichtungen/nationalgalerie/home/ Hamburger Bahnhof Nationalgalerie der Gegenwart https://www.smb.museum/museen-einrichtungen/hamburger-bahnhof/home/	05/06/2015 – 27/09/2015	Black Mountain College (1933-1957) An Interdisciplinary Experiment https://www.smb.museum/en/exhibitions/detail/black-mountain-an-interdisciplinary-experiment-1933-1957/
Hamburger Bahnhof – Museum für Gegenwart https://www.smb.museum/museen-einrichtungen/hamburger-bahnhof/home/	25/09/2015 – 26/09/2015	Black Mountain – Educational Turn and The Avantgarde. Second Symposium (Black Mountain Research) https://black-mountain-research.com/education/
Institute of Contemporary Art, Boston https://www.icaboston.org/	10/10/2015 – 24/01/2016	"Leap Before you Look" Helen Molesworth Black Mountain College (1933-1957) https://www.icaboston.org/publications/leap-you-look-black-mountain-college-1933-1957/
Museum für Gestaltung Zurich Museum of Design Zurich Zurich University of the Arts https://museum-gestaltung.ch/en/	25/05/2018 – 27/05/2018	The symposium "Revisiting Black Mountain College: Cross-Disciplinary Experiments and Their Potential for Democratization (in Times of Post-Democracy)" Dr. Dorothee Richter https://museum-gestaltung.ch/en/ausstellung/revisiting-black-mountain/
	20/04/2018 – 03/06/2018	Exhibition and event programme "Revisiting Black Mountain" https://blog.zhdk.ch/revisit
Black Mountain College Museum + Arts Center https://www.blackmountaincollege.org/	29/09/2023 – 06/01/2024	Weaving at Black Mountain College https://www.blackmountaincollege.org/weaving/ Anni Albers, Trude Guermonprez and their Students

Exposicions i Simpòsiums Clau	Revisió de Catàlegs Temàtics / Biblioteques	Revisió bibliogràfica i documental	Centres de recerca especialitzats	Cercadors i bases de dades documentals
Armory Show Association of American Painters & Sculptors International Exhibition of Modern Art New York / Chicago & Boston 17/02/1913 – 15/03/1913	Biblioteca: Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid	(BMCS) Journal of Black Mountain College Studies (Online) Black Mountain College Museum +Arts Center	The University of Connecticut in Storrs	JSTOR – DIGITAL Library Open Access
The Tampa Museum of Art The Black Mountain Connection Genevieve Lunnhean J. Cage, M. Cunningham, J. Kremen, MC Richards. 13/09/1992-22/11/1992	Biblioteca CRAI Universitat de Barcelona	Black Mountain College Collections Digital Portal	Center for Dewey Studies Southern Illinois University	CERCABIB – UB
M. Nacional C. Reina Sofía de Madrid Black Mountain College "Una Aventura Americana" Vincent Katz (28/10/2002-13/01/2003)	Biblioteca del MNAC i Arxiu documental del CCCB	Ruth Asawa Papers Stanford University Manuscripts Division OAC Online Archive of California	Centro de Documentación Museo Nacional Centro Reina Sofía de Madrid	Edwin Parker "Cy" Twombly (1928 – 2011) c
Loretta Howard Gallery BMC (1933-1957) Mattson R. & Howard L. "Black Mountain College and its Legacy" 05/09/2011-29/10/2011	Southern Illinois University Carbondale Morris Library	Jargon Society Collection The Jargon Publications Press Jonathan Williams	The Black Mountain College Project - Western Regional Archives of the State of N.C.	John Cage (1912 -1992)
Freie U. Berlin & Hamburger Bahnhof Black Mountain – Models of Creativity 1 st Symposium Black Mountain Research 2/5/2014-3/5/2014	University of North Carolina / Asheville	Research Library Asheville Black Mountain College Museum +Arts Center	The State University of New York at Buffalo	Merce Cunningham (1919 – 2009)
Nationalgalerie – Staatliche Museen zu Berlin, Hamburger Bahnhof Nationalgalerie der Gegenwart Black Mountain College (1933-1957) An interdisciplinary Experiment 05/06/2015 – 27/09/2015	University of Virginia	The Black Mountain Review Black Mountain College Robert Creeley	The Josef and Anni Albers Foundation, Getty Research Institute	Irwin Kremen (1925 – 2020)
	North Carolina State Archives & History Division	Piers Gelly Podcast Black Mountain College Radio 2021 The Global Voices of BMC 2022	New-York Historical Society Museum & Library	M.C. Richards (1916 -1999)
	Ashville Art Museum	John Andrew Rice Papers Appalachian State University	Black Mountain College Museum & Arts Center	Robert Rauschenberg (1925 -2008)
	Archives of American Art Smithsonian Institution		Appalachian State University	Ruth Asawa (1926 - 2013)
	Ashville Art Museum Symposium 31/01/2024			Vera Williams (1927 – ----)

ANNEX C. Taula resum del TFG.

<p>Capacitat d'atreure el talent, potenciar i millorar les habilitats personals dels assistents.</p>	<p>Magnetisme Pedagògic</p>	<p>BREU HISTÒRIA DEL BLACK MOUNTAIN COLLEGE 1933 - 1957</p>	<p>After 1957</p>
<p>El currículum de BMC és semiobert ja que té les condicions per desenvolupar un potencial emancipador, crític i transformador on el factor humà és essencial.</p>	<p>Curriculum Open Arts Veure Annex C</p>	<p>I Període 1933 - 1939 JOHN ANDREW CAGE (1888 - 1968)</p> <p>El BMC va començar amb 13 professors i 26 alumnes al Blue Ridge Assembly amb quatre ideals de vida: llibertat, democràcia, autonomia. Els inicis són complicats: administradors, professorat i alumnat treballen conjuntament per fer realitat un nou model educatiu i pedagògic partint d'una educació integral que contempla un equilibri entre modernitat i art.</p>	<p>III Període 1953 - 1957 CHARLES OLSON 1910 -</p> <p>Charles Olson condueix la literatura, la llengua i la poesia a un altre nivell en el BMC com a factors diferencials. Les revistes i publicacions permeten comparar les creacions i les activitats que es realitzen en el College. Aquest període és conegut com el Black Mountain School of Poets reconegut a partir de la tendència The New American Poetry en la dècada de 1960.</p>
<p>Projectes Comunitaris</p>	<p>Hort i jardineria</p>	<p>II Període 1941 - 1949 JOSEF ALBERS (1888 - 1976)</p> <p>El període en el que Josef Albers va dirigir el BMC es va traslladar al Lake Eden Campus i el treball comunitari. La pintura, l'escultura i l'arquitectura formen part d'un extens currículum on el teatre, la fotografia, la ceràmica, el textil i l'interrelacionen amb el treball vivencial de recerca d'identitat personal. S'editen les primeres revistes i elements de comunicació del College. Albers afirma que el seu objectiu és: "Obrir els ulls dels alumnes" educant la seva personalitat integral. Albers va crear els Summer Institutes l'any 1944.</p>	<p>El BMC va deixar petjada en el món de l'art i de la pedagogia. El seu estudi i anàlisi ens ajuda a entendre l'art del segle XXI. La importància dels alumnes que van estudiar en el BMC s'evidencia en els anys següents al tancament l'any 1957.</p>
<p>Biblioteca</p>	<p>Biblioteca</p>	<p>Before 1933</p> <p>J. A. Rice aspirava a educar els alumnes seguint les idees progressistes i democràtiques d'en John Dewey. La societat dels Estats Units era molt conservadora, tradicional i era necessària una reflexió i un canvi de paradigma en el sistema educatiu i en les pràctiques artístiques. L'any 1933 es funda el BMC.</p>	<p>ARTISTES I ALUMNI DEL BLACK MOUNTAIN COLLEGE</p> <p>El Black Mountain College presenta una filosofia de base: participació, equilibri entre el treball individual i col·lectiu, aprendre de forma activa, tot creant i desenvolupant la creativitat. Cadascuna de les persones que van pertànyer a la seva comunitat va rebre i van aportar quelcom a les seves individualitats, però també al grup. John Andrew Rice funda el centre, Josef Albers va destacar com a docent i Charles Olson fou un gran comunicador, plantejant el futur del College en el moment del seu tancament.</p>
<p>Construcció</p>	<p>Construcció</p>	<p>I Període 1933 - 1939 JOHN ANDREW CAGE (1888 - 1968)</p> <p>El BMC va començar amb 13 professors i 26 alumnes al Blue Ridge Assembly amb quatre ideals de vida: llibertat, democràcia, autonomia. Els inicis són complicats: administradors, professorat i alumnat treballen conjuntament per fer realitat un nou model educatiu i pedagògic partint d'una educació integral que contempla un equilibri entre modernitat i art.</p>	<p>M.C. Richards és una de les referents del BMC. Fou professora i alumna en diversos períodes i moments. Va saber entendre que era el College i com podia arribar a ser com a centre pioner i avançat en el seu temps. A nivell de recerca és una de les claus per apropar-se a la realitat del BMC des d'una perspectiva holística entenent els processos i les experiències que es van viure en aquest centre. La seva visió de les arts i de la filosofia resulten clau per entendre el college.</p>
<p>Laboratoris</p>	<p>Laboratoris</p>	<p>I Període 1933 - 1939 JOHN ANDREW CAGE (1888 - 1968)</p> <p>El BMC va començar amb 13 professors i 26 alumnes al Blue Ridge Assembly amb quatre ideals de vida: llibertat, democràcia, autonomia. Els inicis són complicats: administradors, professorat i alumnat treballen conjuntament per fer realitat un nou model educatiu i pedagògic partint d'una educació integral que contempla un equilibri entre modernitat i art.</p>	<p>John Cage i Merce Cunningham representen la simbiosi perfecte que pretenia el BMC. Dos artistes que amb la dansa i la música van crear nous formats escènics i noves formes de comunicar-se amb el públic. Les seves dilatades carreres mostren un llegat artístic inqüestionable, així com una capacitat per canviar el món que van desenvolupar col·laborant i treballant.</p>
<p>Vida Comunitària Experiència de vida Transformació Educativa</p>	<p>Vida Comunitària Experiència de vida Transformació Educativa</p>	<p>II Període 1941 - 1949 JOSEF ALBERS (1888 - 1976)</p> <p>El període en el que Josef Albers va dirigir el BMC es va traslladar al Lake Eden Campus i el treball comunitari. La pintura, l'escultura i l'arquitectura formen part d'un extens currículum on el teatre, la fotografia, la ceràmica, el textil i l'interrelacionen amb el treball vivencial de recerca d'identitat personal. S'editen les primeres revistes i elements de comunicació del College. Albers afirma que el seu objectiu és: "Obrir els ulls dels alumnes" educant la seva personalitat integral. Albers va crear els Summer Institutes l'any 1944.</p>	<p>M.C. Richards és una de les referents del BMC. Fou professora i alumna en diversos períodes i moments. Va saber entendre que era el College i com podia arribar a ser com a centre pioner i avançat en el seu temps. A nivell de recerca és una de les claus per apropar-se a la realitat del BMC des d'una perspectiva holística entenent els processos i les experiències que es van viure en aquest centre. La seva visió de les arts i de la filosofia resulten clau per entendre el college.</p>
<p>Creació Individual</p>	<p>Creació Individual</p>	<p>III Període 1953 - 1957 CHARLES OLSON 1910 -</p> <p>Charles Olson condueix la literatura, la llengua i la poesia a un altre nivell en el BMC com a factors diferencials. Les revistes i publicacions permeten comparar les creacions i les activitats que es realitzen en el College. Aquest període és conegut com el Black Mountain School of Poets reconegut a partir de la tendència The New American Poetry en la dècada de 1960.</p>	<p>John Cage i Merce Cunningham representen la simbiosi perfecte que pretenia el BMC. Dos artistes que amb la dansa i la música van crear nous formats escènics i noves formes de comunicar-se amb el públic. Les seves dilatades carreres mostren un llegat artístic inqüestionable, així com una capacitat per canviar el món que van desenvolupar col·laborant i treballant.</p>
<p>Creació col·lectiva</p>	<p>Creació col·lectiva</p>	<p>IV Període 1953 - 1957 CHARLES OLSON 1910 -</p> <p>Charles Olson condueix la literatura, la llengua i la poesia a un altre nivell en el BMC com a factors diferencials. Les revistes i publicacions permeten comparar les creacions i les activitats que es realitzen en el College. Aquest període és conegut com el Black Mountain School of Poets reconegut a partir de la tendència The New American Poetry en la dècada de 1960.</p>	<p>John Cage i Merce Cunningham representen la simbiosi perfecte que pretenia el BMC. Dos artistes que amb la dansa i la música van crear nous formats escènics i noves formes de comunicar-se amb el públic. Les seves dilatades carreres mostren un llegat artístic inqüestionable, així com una capacitat per canviar el món que van desenvolupar col·laborant i treballant.</p>
<p>Experimentació i metodologia en diferents graus intensitats i formats.</p>	<p>Experimentació i metodologia en diferents graus intensitats i formats.</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Valentia Focalització Artística i Humana</p>	<p>Valentia Focalització Artística i Humana</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Alta creativitat Imaginació/Descobriments Autonomia Creativa</p>	<p>Alta creativitat Imaginació/Descobriments Autonomia Creativa</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>
<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Free Thinking Free possibilities of Learning</p>	<p>Black Mountain College Liberal Arts College</p> <p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>	<p>1933 - 1957</p> <p>1945</p> <p>1952</p>

ANNEX D. Abstract de les principals obres de John Dewey relacionades amb el BMC i l'educació. Autoria pròpia.

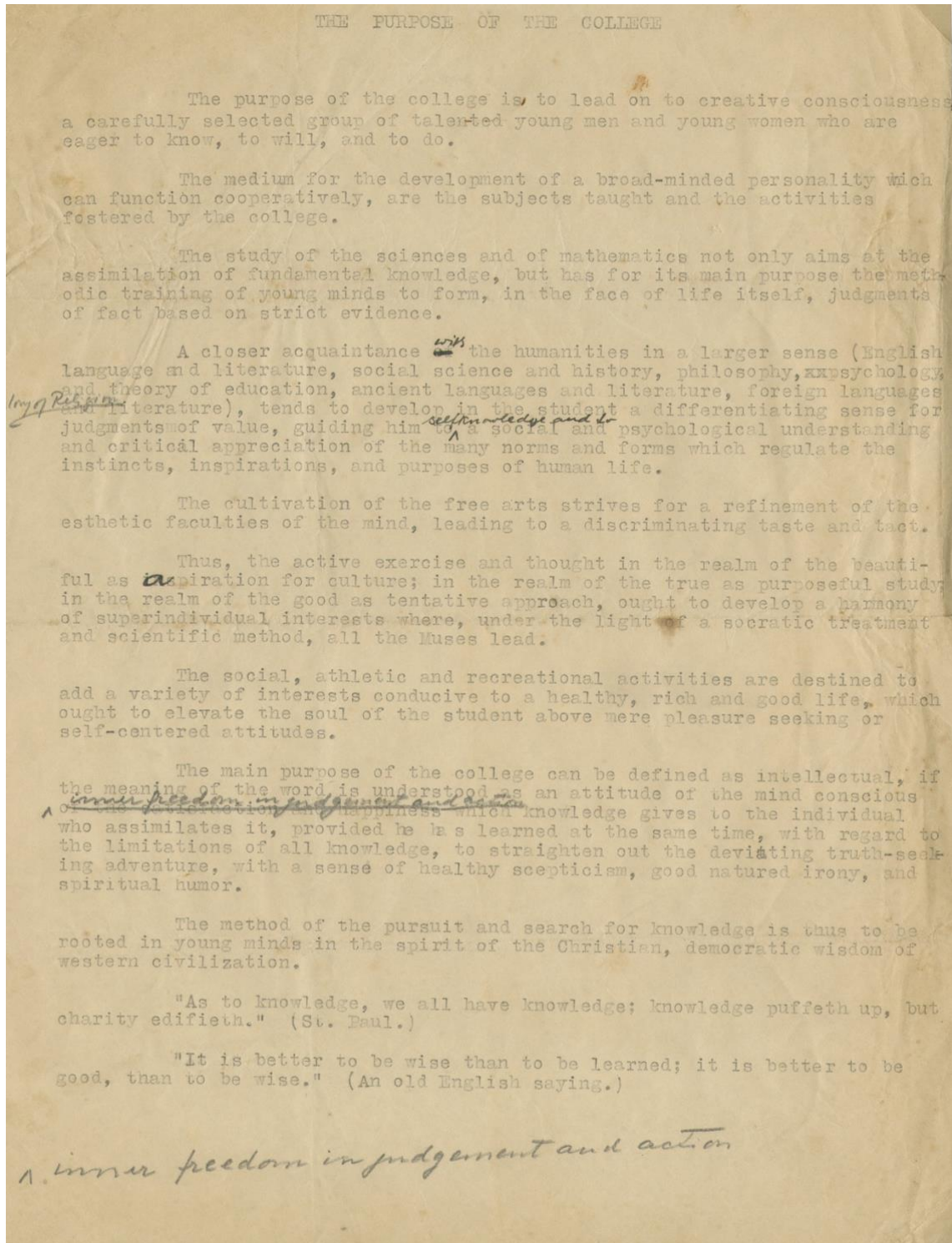
Llibre	Any	Breu resum
El meu credo pedagògic	1897	Dewey desenvolupa el fet que l'educació és un procés social i que les escoles són centres de socialització i de vida comunitària on ell grup i la col·laboració són elements essencials. La idea principal d'aquest llibre és la necessitat que l'ensenyament es fonamenti en interessos reals, entenent que aquests fluctuen al llarg de la vida de les persones i que varien en funció dels estímuls, de la variabilitat i de l'exposició dels individus.
L'escola i la societat	1889	En aquesta obra Dewey es situa més proper a les teories de Froebel en contraposició a les teories que en aquell moment tenien importància en el sistema educatiu dels Estats Units, on destaquem les idees de Herbart excessivament formalista a ulls d'en Dewey que criticarà les seves propostes tot i destacant les idees d'altres pedagogs com Pestalozzi o Froebel que van ser molt influents en la concepció filosòfica de la Bauhaus Alemanya on destacaven valors com: la individualitat, la llibertat, l'autoactivitat, l'espontaneïtat.
Democràcia i Educació	1916	Aquesta seria l'obra més paradigmàtica d'en Dewey i un veritable referent de la filosofia de l'educació. Entén que l'escola no està sola al món i no és la única responsable de l'educació dels individus. Així les institucions pròpies de la societat (família, esglésies, partits polítics, mitjans de comunicació, empreses, entitats socials). La idea principal de la democràcia és la comunicació i la socialització mitjançant les experiències compartides i la resolució comuna. Una de les idees més importants és el pragmatisme entès com la relació de la pràctica amb la teoria desenvolupant el concepte "learning by doing" mitjançant el joc, el treball i els valors educatius.
L'art com a Experiència	1934	Dewey planteja diverses ambivalències respecte a l'estètica, l'art, l'experiència, la vida i l'educació. El primer element interessant en aquest llibre és la crítica que fa Dewey sobre l'art elitista, el capitalisme i el monopoli artístic. Planteja tensions entre l'estètica, la pedagogia i la filosofia de l'educació davant del fet artístic. Afirmar que el procés educatiu té dos elements fonamentals: el psicològic i el sociològic i això es repeteix en la íntima relació que tenen la ciència i l'art fins aquell moment considerades antagòniques. L'assoliment de la relació entre ciència i art és el motiu més decisiu i necessari en l'acció humana. Dewey era defensor de l'art en la comunitat i no en els museus pel fet de fer-lo democràtic i apropar-lo a la gent. L'educació com a experiència parteix de l'individualisme (capacitats, hàbits i interessos) i s'encamina cap a la col·lectivitat i la comunitat (traducció de la individualitat als seus equivalents socials. L'educació per la seva naturalesa és un art al igual que les experiències que viuen les persones.

<p>Experiència i Educació</p>	<p>1938</p>	<p>Dewey escriu el darrer llibre sobre educació esdevenint la síntesi del seu llegat pedagògic. Exerceix una crítica de la pedagogia tradicional i el contraposa al concepte de pedagogia progressista basada en l'experiència educativa així com els efectes que aquesta provoca en les persones. Podem afirmar doncs, que Dewey considera un eix fonamental la noció d'experiència i així ho destaca en diversos llibres i ponències. L'experiència és un dels processos mediadors de l'aprenentatge que estableix la relació entre allò que s'aprèn i les significacions que tenen per a la vida. La teoria de l'Experiència de Dewey es fonamenta en dos principis centrals: continuïtat (creixement i desenvolupament) i interacció. Segons Dewey l'experiència no surt del no res sinó que de tot allò que ens passa a la vida, tant positiu com negatiu ens influeix en el present i el el futur dels nostres aprenentatges. Els processos d'aprenentatge es fonamenten en l'observació i experimentació seguint el següent procediment: 1. S'aprèn allò que es practica. 2. S'aprèn a través de la reconstrucció conscient de l'experiència. 3. S'aprèn per associació d'idees, conceptes i vivències. 4. S'aprenen coses de forma conjunta no descontextualitzades. 5. Tot l'aprenentatge ha de ser integrat a la vida.</p>
<p>How we think? ¿Cómo pensamos? Original Revisat</p>	<p>1933 1989</p>	<p>Per a Dewey l'experimentació i el pensament estan relacionats i treballen conjuntament cercant processos d'inferència i reflexió sobre la pràctica. Una de les possibles contradiccions de Dewey és el fet d'haver de contrastar les seves propostes mitjançant un model científic quan les seves propostes són més properes al paradigma hermenèutic i interpretatiu inclús arribant al sòcio-crític. El problema és temporal perquè les teories hermenèutiques sorgeixen posteriorment a la mort de Dewey amb autors com Gadamer, Heidegger. El que segurament va ser influent en Dewey serien les idees de l'Escola de Frankfurt representades per autors de la primera generació com Theodor Adorno, Max Horkheimer, Erich Fromm, Walter Benjamin i Herbert Marcuse, establint el desenvolupament interdisciplinari i la reflexió filosòfica sobre la pràctica científica seguint les idees renovades de la teoria Marxista, abordant de forma crítica híbrida els plantejaments filosòfics, històrics, sociològics i estètics.</p>

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX E. Documents fundacionals i propòsit del Black Mountain College.

Appalachian State University Libraries Digital Collections, "Purpose of the College. Draft," accessed May 21, 2024.
<https://omeka.library.appstate.edu/items/show/43601>

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX F. Documents fundacionals i propòsit del Black Mountain College.

Appalachian State University Libraries Digital Collections, Proposal for an Organic Democracy at Black Mountain College.

<https://omeka.library.appstate.edu/items/show/43645>.

PROPOSAL FOR AN ORGANIC DEMOCRACY AT BLACK MOUNTAIN COLLEGE.

In considering this plan or any other plan, it would be best to set aside, in the beginning at least, the entire situation and set-up as it now is. The place to start is with whatever fundamental aims or convictions on which there is general agreement. There seem to be two of these basic principles, and a third which follows from them. First, the purpose of the college is centered in the growth or development of the individual members. Second, the organization of the college should be based on the conception of a small, closely-knit, highly cooperative, co-educational community. The third idea, implicit in the first two, is that the development of the individual can be greatly promoted by his taking active part in the functions of the community, and that he should be encouraged to assume responsibility in it. The following plan is designed to be in keeping with these ideas, since it is an attempt to distribute the responsibility and functions over as wide an area as possible, and also to focus more and more on the various individual members of the group.

In brief, the proposal is to have the functions of the community performed by small groups or committees, the selection of which is subject to the approval of the entire college. Likewise, in the execution of their duties, they are responsible to the whole group. The details are as follows:

First, a nominating or appointing committee is chosen by vote of the college as a whole. The function of this committee is solely to select persons for the other committees when directed to do so by the community.

Second, membership in this committee is equally divided between students and faculty. Membership in other committees is likewise equally divided wherever they deal with problems which concern the community as a whole. In other cases, the membership may be unequally divided or consist wholly of faculty or wholly of students, according to the wishes of the college.

Third, the nominating committee makes its major selections once a year, preferably in February. These selections are posted on the bulletin board for a required time, and then the entire community in general meeting passes on them. The committee justifies its choices when requested to do so, and presents new names in place of any that are disapproved. New committees or changes in committees are made throughout the year at the request of the community, and names are posted as above. In these cases general meetings are not necessary unless there is a fairly large body of dissenting opinion.

Fourth, periodic reports are required of the various committees, to be made at general meetings. Committees on crucial problems, such as appointments and finances are required to justify their actions to the community as a whole or to the individuals concerned in special meetings, where necessary. The decisions of these committees do not go into effect until referred in this way.

Fifth, there is no obligation, other than the general feeling of responsibility, to serve on these committees.

Sixth, membership of these committees is as widely distributed as possible, and with a minimum of overlapping. Selection should be made with an eye to training new, and an ever-increasing number of, people for the functions.

Seventh, faculty meetings, student meetings, and general meetings as usual, give people a chance to present new ideas and criticize old ones. No other groups or individuals have this as their exclusive or essential function, and no group or individuals "governs" the college.

Eighth, there are no officers of the college as a whole, although the heads of certain committees, such as the financial committee, can have official designation, merely for the satisfaction of legal requirements. These designations would be purely nominal so far as the community is concerned.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX G. Exemple d'alguns alumnes protagonistes del BMC. Autoria pròpia.

Nom	Cat.			
Ruth Asawa	Alumni	Escultora nord-americana alumna del BMC i impulsora de la creació de l'Escola Ruth Asawa de les Arts a San Francisco. Va ser un exemple d'adaptació al canvi i a una vida marcada per la duresa i l'adversitat detinguda injustament en nombroses ocasions. En el BMC va aprendre el compromís total necessari per ser artista.	1926 - 2013	Escultura i litografia
		Va rebre premis molt importants. Les seves escultures metàl·liques suspeses basades en formes orgàniques representen un rept tècnic i artístic. El seu activisme polític en defensa de la llibertat i les dones fou destacable. A exposat arreu del món i els Estats Units han posat en circulació segells amb les seves obres d'art. El seu llegat és art comunitari.		
Robert de Niro Sr.	Alumni	Fou un pintor expressionista abstracte americà pare de Robert de Niro (Actor). Alumne del BMC i deixeble de Josef Albers.	1897 - 1976	Pintor
		Va treballar al Museu d'Art No Objectiu d'Hilla Rebay. Va participar en exposicions a la Galeria Guggenheim amb Jackson Pollock, Mark Rothko i Robert Motherwell, a més d'exposicions individuals importants. La seva obra forma part de nombroses col·leccions d'art tant públiques com privades.		
Helen Frankenthaler	Alumni	Pintora nord-americana que pertany a la generació de l'expressionisme abstracte i que fou alumna del Black Mountain College. Les seves obres són fluïdes i presenten influències de Pollock i Motherwell. Fou una de les figures més importants en la postguerra americana.	1888 - 1968	Pintora Gravadora Escultures
		Destaca l'expressivitat i l'originalitat de les seves obres que va pintar durant seixanta anys amb una enorme producció pictòrica, de gravats i també escultòrica. Les seves obres són elegants i sofisticades i ajuden a entendre l'art imprès en l'art modern a nivell de formes i composició.		
Esteban Vicente	Alumni	Fou un pintor hispà-nord-americà de la primera generació de l'Expressionisme abstracte. Molt reconegut a la ciutat de New York a l'època dels 50. Els seus quadres figuren en més de 100 museus.	1903 - 2001	Pintor
		La seva obra molt important als Estats Units va arribar tard a Espanya degut al Franquisme però ràpidament es va veure exposada en diferents museus i galeries d'art. Va treballar a la Universitat de New York com a professor d'art. La ciutat de Segovia va inaugurar el Museo de Arte Contemporáneo Esteban Vicente.		
Lili Blumenau	Alumni	Artista americana essencial per entendre l'art en el treball de fibres vegetals, en el textil i en els teixits. Fou professora en diversos centres incloent la Universitat de Columbia. El seu llibre "The Art & Craft of Hand Weaving" mostra el seu treball, l'anàlisi de materials i el disseny de formes i peces.	1912 - 1976	Teixits Treball tèxtil
		Els seus treballs es troben a la col·lecció permanent del Cooper Hewitt Museum i al Museum d'Arts i Diseny. Va publicar escrits i llibres fent palès el seu interès pel treball inspirat en les formes primitives i en l'art medieval.		
Robert Rauschenberg	Alumni	Reconegut com a gran artista va destacar a l'època dels anys 50 en la transició de l'Expressionisme abstracte a l'art pop. Es va fer famós per les seves "Combine Paintings" on emprava materials i objectes de forma innovadora barrejant pintura i escultura. Fou alumne del BMC i va fer el contrari del que Albers li havia ensenyat.	1925 - 2008	Pintor
		Va guanyar el Gran Premi la Biennal de Venècia l'any 1964 com a primer americà formalitzant el pas de l'hegemonia artística de forma simbòlica de Paris a New York. La seva personalitat era lliure i revolucionària i creativa cercant alternatives artístiques a la tradició. Es va apropar als enginyers per tal de crear obres experimentals.		
Alma Stone Williams	Alumni	Educadora, professora de música i pionera en integració racial. Va assistir al BMC en plena crisi segregacionista i fou la primera alumna afroamericana del College i la primera dins dels estats del sud. Les Lleis establien la separació de les escoles públiques de forma racialitzada. Alumna molt aplicada i molt entregada a la causa de la inclusió.	1921 - 2013	Professora Musicòloga Intèrpret musical
		Fou una professora molt prolífica i ofería les seves classes a molts nens i nenes. Gran pianista exercia d'acompanyat a altres músics. Professora d'anglès i d'humanitats. Referent i lluitadora vers els drets de totes les persones.		

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX H. Exemple d'alguns professors/es del Black Mountain College. Autoria pròpia.

Annie Albers	Faculty	Dissenyadora tèxtil, alumna i professora de l'escola Bauhaus i professora del BMC, pintora i teixidora. Els seus dissenys artesanals i les seves propostes de teixits van ser pioners tant en els materials com en les tècniques. Els seus "teixits pictòrics" es van inspirar en cultures arcaïques i en formes geomètriques.	1899 - 1994	Creació tèxtil Professora
		Medalla d'Or el seu treball artesanal fou pionera en el renaixement modern de l'art tèxtil. (1961) Institut Americà d'Arquitectes. Va exposar al MOMA i ha estat exposada al Guggenheim de Bilbao. Tot i quedar eclipsada pel seu marit avui en dia podem recuperar el seu llegat i influència.		
Josef Albers	Faculty	Professor de la Bauhaus i professor i Rector del BMC. Fou un dels docents de pintura i materials més famosos i reconeguts per la seva metodologia i per entendre el punt de vista dels alumnes.	1888 - 1976	Rector Pintor i professor
		Expert creador de programes d'educació artística. Personatge molt influent en l'educació artística del segle XX. Va participar en la Documenta 1 (1955) i en la 4 (1968)		
Ilia Bolotowsky	Faculty	Participa en exposicions independents amb Mark Rothko. Inspira la seva obra amb Piet Mondrian. Va ser professor de Ruth Asawa i fou professor en diverses universitats americanes.	1907 - 1981	Pintor i professor
		Exposa al Guggenheim de New York. Fundador de l'American Abstract Artists.		
John Andrew Rice	Faculty	Fundador i primer Rector del BMC. Professor de Grec clàssic i llatí. Crític del model d'educació dels Estats Units entre 1920 i 1950.	1888 - 1968	Rector, Fundador i professor
		Posterior al BMC es va dedicar a escriure articles i llibres sobre temes educatius i humanístics.		
Charles Olson	Faculty	Darrer Rector del BMC. Poeta referent del modernisme, molt creatiu i referent de la poesia postmoderna de final del segle XX. Va haver de tancar el BMC per dificultats econòmiques.	1910 - 1970	Rector, poeta, escriptor, professor
		Va representar la vanguardia innovadora americana dels anys 50 i professor en diferents universitats dels Estats Units.		
John Cage	Faculty	Fou un dels millors intèrprets americans de la música d'avantguarda. La seva capacitat creativa li va permetre desenvolupar la música experimental i els inicis de la música electrònica. La seva etapa en el BMC fou de descobriment, d'investigació i de docència. Creador revolucionari i influent.	1912 - 1992	Music, pianista i compositor
		La seva relació amb Tudor, Cunningham i Richards va marcar l'evolució de la influència del BMC a la música, al ball, a la dansa al capdavant dels Estats Units a partir de la ciutat de New York. Va produir música amb elements no estrictament musicals.		
David Tudor	Faculty	Fou un dels millors intèrprets americans de la música d'avantguarda i experimental. La seva etapa en el BMC fou de docència, recerca i descobriment, així com establiment de les bases de la seva proposta.	1926 - 1996	Pianista i compositor
		A mantenir una relació professional i personal amb Cage i Cunningham. Fou un músic reconegut mundialment col·laborant amb músics i artistes de tot el planeta. La seva experiència en música clàssica del segle XX el va fer participar en nombroses experiències artístiques.		
Merce Cunningham	Faculty	Durant 65 anys la seva vida va estar dedicada a la dansa, a la creació artística i a l'ensenyament i la coreografia. Va assistir al BMC i va transferir la seva passió per la música, la dansa i l'expressió corporal en una tasca docent única.	1919 - 2009	Pintor, ballari i coreògraf
		L'any 1953 es va fundar la Merce Cunningham Dance Company al Black Mountain College. Va coreografiar dances per tot el món. Avui en dia el seu llegat es protegeix a la Merce Cunningham Trust, fet que representa el testimoniatge del seu esperit.		
Robert Motherwell	Faculty	Pintor estatunidenc i figura destacada de l'expressionisme abstracte. Membre de la New York School amb Rothko i de Kooning. Llicenciat en filosofia i doctor per la Universitat de Columbia. Professor durant 3 anys al BMC (1945-1951).	1915 - 1991	Pintor
		Disposava d'una lucidesa impressionant per la retòrica amb una capacitat de comunicació seductora, a més d'una important producció artística. Els seus escrits ajuden a entendre l'expressionisme abstracte. Tenia un compromís mental amb la seva obra. Va participar com a restaurador de la Volta de la Capella Sixtina.		

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX I. Estructura del curriculum oficial del Black Mountain College. Autoria pròpia a partir del document Black Mountain College Bulletin. VI. N. 3. February 1943.

History			
Introductory Courses	T	Advanced Courses	T
History of Europe I	3Q	Twentieth Century Politics	2Q
History of Europe II	3Q	Origins of Contemporary Civilizations	3Q
History of America	3Q		
Gouvernement	4Q		

Economics			
Introductory Courses	T		
Elemental Economics	3Q		
Economics and Problems of the South	3Q		

Sociology & Anthropology			
Introductory Courses	T	Advanced courses	T
Introduction to Sociology	3Q	General Anthropology	2Q
Social Problems	3Q	The mind of Primitive man	1Q
Population	1Q	The American Indians	1Q
Comparative religions	1Q		
Racial & National Groups in America	1Q		

Psychology			
Introductory Courses	T		T
Introduction to Psychology	3Q	Social Psychology	1Q
Psychology of the human world	3Q	Psychology of Languages	1Q
Child Psychology	1Q	Psychoanalysis	1Q
Educational Psychology	1Q	Psychopatology	1Q
Seminar of Psychology of Aesthetics	1Q		

Philosophy			
Introductory Courses	T		
Reading of Philosophical classics	3Q		
Psilosohofy of Science	3Q		

English & American Literature			
Introductory Courses	T		T
Readings in Literature.	3Q	C. and Medieval England	2Q
The English Literature Tradition	3Q	Shakespeare nd the Elizatethans	3Q
American Life and Letters	3Q	The English novel	3Q
The art of Poetry	1Q	Victorian England in Essay and Poetry	3Q
XX Century of American Prose & Poetry	2Q	The Romanic Moviment i England	2Q

Foreign Languages and literature			
Introductory Courses	T	Advanced courses	
Introductory French	3Q	Advanced French	3Q
Introductory German	3Q	Survey of French Literature	3Q
Introductory Spanish	3Q	Advanced German	3Q
Introductory Russian	3Q	XVIII & XIX Century German Literature	3Q
Latin & Greek (if sufficient demand)	3Q	Advanced Spanish	3Q
		Advanced Russian	3Q
		Reading of Russian classics	3Q

Mathematics			
Introductory Courses	T	Advanced courses	
Elementary calculus and analythic G.	3Q	Advanced Calculus	3Q
Intermediate calculus, including DC.	3Q		

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

Physics and Chemistry			
Introductory Courses	T		
Matter & Energy. Introductory course.	3Q		
Experiments, in physics, chemistry and physical chemistry, lab. Course.	3Q		
Acoustics for musicians	3Q		
Light and colour. Int. Optics dor artists	2Q		

Art			
Introductory Courses	T	Advanced courses	
Introductory drawing	3Q	Advanced Drawing	3Q
Introductory Color	2Q	Advanced Color (painting)	2Q
General Design	3Q		
Light & color Introductory physics for artists.	4Q		

Work in textile Design			
Introductory Courses	T		
Introductory weaving. Theory & Practice	3Q	Advanced weaving. Theory & Practice	3Q

Writing			
Introductory Courses	T	Advanced courses	
Introductory writing	3Q	Advanced Writing	3Q
Playwriting	3Q		
The art of Poetry	3Q		
Journalism	3Q		

Community Activities	
Art Exhibitions.	Gardening
Seeing art (lectures)	Building & construction
Chorus	A Capella Group
Regular recitals and concerts for students, Faculty members, and occasionally by guests artists.	Musical Broadcasts

Dramatics			
Introductory Courses	T	Advanced courses	
Dramatic Production	3Q		
StageCraft	3Q		
Shakespeare and Elizabeithians	--		
Drama from Lessing to Ibsen	1Q		
Drama from Ibsen to the Present	1Q		

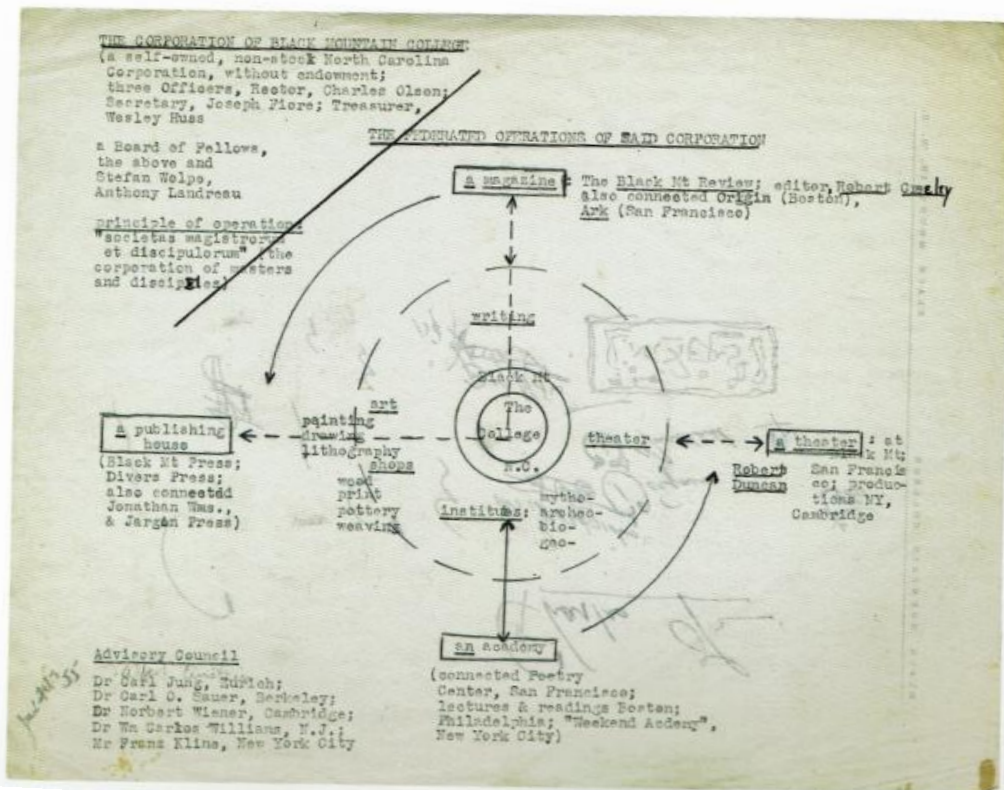
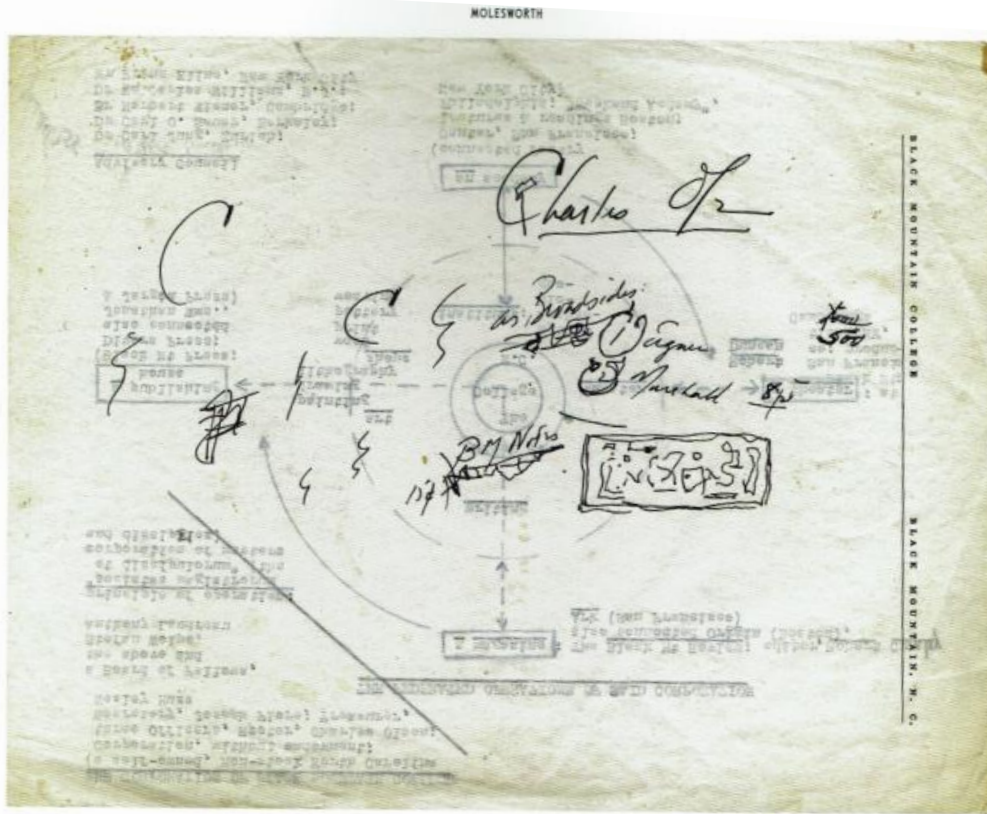
EUKINETICS			
Introductory Courses	T	Advanced courses	
Eukinetics	1Q	Eukinetics: Fusió entre el ball, la dansa i el drama cercant la història.	3Q
Eukinetics II	2Q		
Folk Dancing			
Ballroom Dancing			

Music			
Introductory Courses	T	Advanced courses	
Introduction to Music	6Q	Advanced Counterpoint	6Q
Harmony I	6Q	Tutorials in counterpoint	
Harmony II	6Q	Courses in score Reading	
Harmony III	6Q	Courses in sight reading	
Elementary Counterpoint	6Q	Courses in Orchestration	
Instruction in piano & violin	NA	Piano Seminar	
Course ensemble playing & chamber music.	NA		

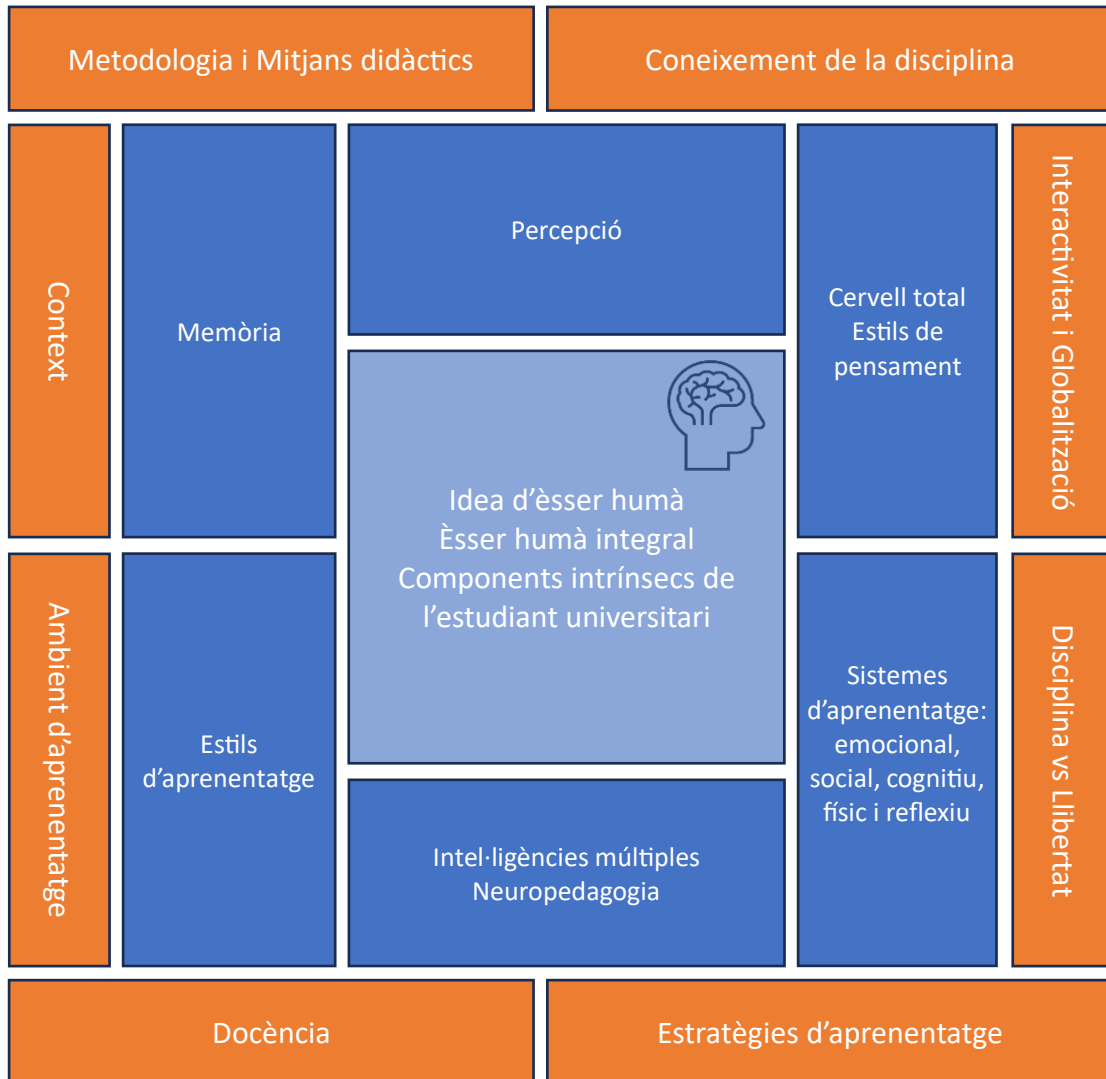

Jordi Puig Voltas
 BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX J. Document de Charles Olson on es dibuixa el futur del Black Mountain College.
<https://www.orbivraa.dk/vinterskolen/>

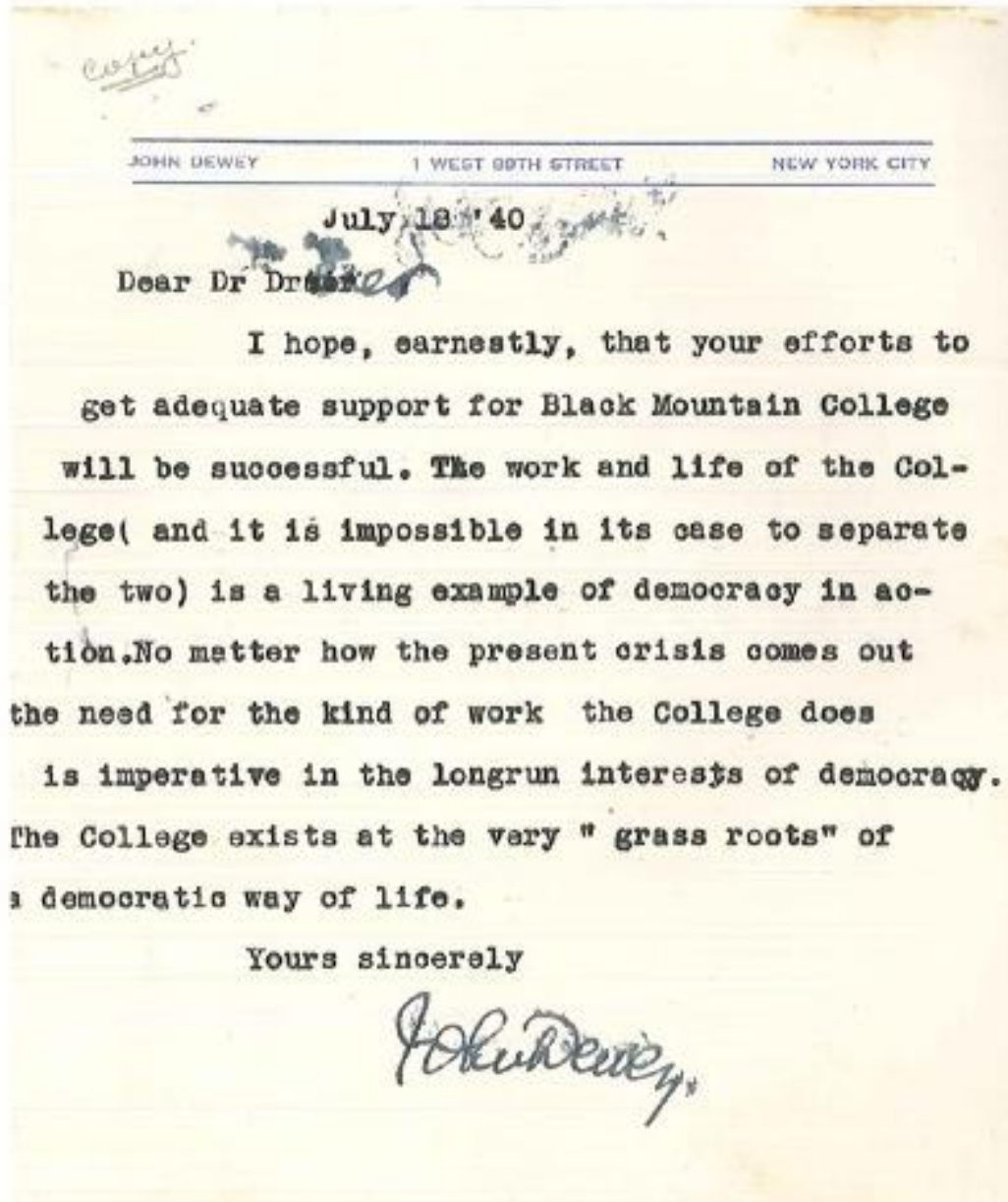
ANNEX K. Esquema d'hipòtesi del procés d'ensenyament-aprenentatge del BMC. Autoria pròpia.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX L. Carta enviada per John Dewey a Ted Dreier, el 18 de Juliol de 1940. Cedida per Heather South, cap dels Western Regional Archives d'Asheville.

Dewey, J. (1940, July 18). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX M. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 2 de maig de 1941 convidant-lo al BMC i explicant un fet historic: la visita d'Albert Einstein al Black Mountain College. Cedida per Heather South, cap del Western Regional Archives de Asheville.

Dreier, T. (1941, May 2). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Dear Dr Dewey: May 2, 1941

I tried to get in touch with Barnes when passing through Philadelphia recently but did not receive any answer to a telegram which I sent him. I expect to write him shortly and will send you a copy of the letter.

This note is mainly to urge you once more to stop and see us on your way north, if you are still in Key West and can spare the time. We should certainly be delighted to see you. If you can come, send us a wire as far ahead as possible so that we can save a room for you.

Thank you very much for your good letter. We had a visitor's weekend that was good in quality, though the number of visitors was small. Einstein paid us a short visit, and Yella Pessl, the well known harpsichordist, was here and has been very generous in her musical programs.

I hope that we shall have the good fortune to see you here.

Sincerely yours,

Theodore Dreier

f

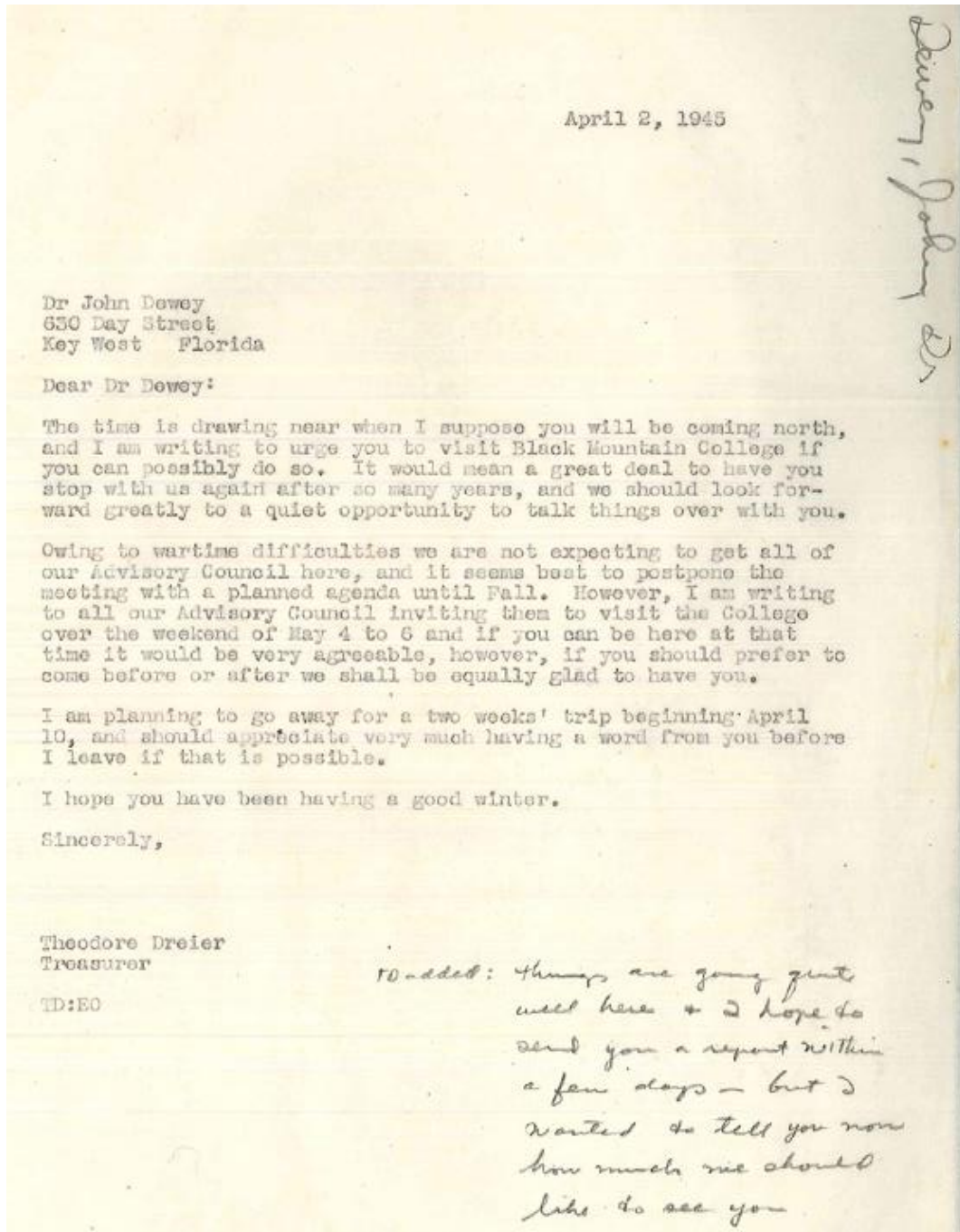
Dr John Dewey
630 Day Street
Key West, Florida

Dewey. John

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX N. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 2 d'abril de 1945 convidant-lo al BMC. Cedida per Heather South, cap del Western Regional Archives de Asheville.

Dreier, T. (1945, April 2). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX O. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 20 de desembre de 1944 convidant-lo al BMC. Cedida per Heather South, cap del Western Regional Archives de Asheville.

Dreier, T. (1944, December 20). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

December 20, 1944

Dr John Dewey
Green Street
Key West Florida

Dear Dr Dewey:

Black Mountain College has been having its ups and downs during the war. Of necessity we are to a certain extent marking time until we can resume our plan of development after the war.

Last summer we ran Institutes of music and art, both of which were very successful and we hope that we may be able to repeat them both next summer. You may be interested to know that we had a negro girl as a student in the Music Institute. We had been told that this was a thing we could not do in North Carolina, but the experiment went off beautifully, and we were fortunate enough to have had a girl who fit into the community much better than some of our white visitors.

Among the new faculty who have joined us since the war we had quite a difficulty last year that came to a head during the summer. The College statement, which you received, was I am afraid not very illuminating for those who had not been here. We appreciate your comments on it very much.

I believe Black Mountain is now approaching a crossroads where we have to become clear about our plans for the future, and it has been suggested that we should call a special meeting of the Advisory Council at the College next spring to talk over our plans and outlook. I know that it is not easy for you to take in too many things of this sort, but if it were possible for you to plan to come north via Black Mountain and attend such a meeting it would mean a very great deal. This letter, therefore, is primarily to ask whether you could plan to come to such a meeting and to ask you what would be the most favorable date for you. We had thought of having it around May first. I am going north the day after Christmas and hope to persuade other members of our Advisory Council to come down here at the same time. If you could drop me a line at The Harvard Club, 27 West 44th Street, New York City, and let me know whether you could plan to come and about what date would be best, it would help me in making plans with the others.

I hope to write you more at length next month giving a fuller account of developments at the College and the questions which I think we must face.

A Merry Christmas to you.

Sincerely,

Ted Dreier
The

*What would you think of inviting
Sidney Hook to join our
Advisory Council?*

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX P. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 17 de maig de 1937 convidant-lo al BMC i explicant la compra dels terrenys del Llac Eden a Black Mountain. Cedida per Heather South, cap del Western Regional Archives de Asheville.

Dreier, T. (1937, May 17). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

Dr John Dewey
320 East 72nd Street
New York, New York

May 17, 1937

Dear Dr Dewey:

As a member of our Advisory Council, I thought you ought to be informed about the purchase by the College of a property of its own. It is called Lake Eden, and is located on the other side of the valley, within the township of Black Mountain.

Although there are a number of good buildings on this property, except in a pinch we could hardly expect to run the College in them. Our plan rather is to raise money first to finish paying for the property and, second, to put up a modern college building. This will take some time, of course, so that our plan is to stay here for the next two or three years at least. The setting of the new place is quite different from this, being at the bottom of the valley. Although it does not command a view comparable in grandeur to the one which we have here, it is very charming, more intimate and friendly, and there is more level ground around for one to walk on.

We are still hoping very much that you will pay us a visit this year. Can't you come down this month? The season is particularly beautiful.

Sincerely,

Theodore Dreier
Treasurer

j

Jordi Puig Voltas
BLACK MOUNTAIN COLLEGE

ANNEX Q. Carta de Ted Dreier a John Dewey amb data 18 de març de 1947 convidant-lo al BMC, explicant la seva marxa del College i felicitant a Dewey per la seva boda amb 87 anys. Cedida per Heather South, cap del Western Regional Archives de Asheville.

Dreier, T. (1947, March 18). [Letter to John Dewey]. State Archives of North Carolina, Western Regional Archives. (II.7, Black Mountain College Records, General Files). Asheville, NC.

March 18, 1947

Dr. John Dewey
630 Dey Street
Key West, Florida

Dear Dr. Dewey:

The Board of Fellows has asked me to invite you to visit the College from Thursday, May 22, through Sunday, the 25th. It may well be an unreasonable expectation for you to plan so long a trip this spring, but we hope you will come if it is at all possible. While we are specifically inviting the Advisory Council for those dates we are so crowded this year that it may not be possible to accommodate everyone on the College grounds at the same time. If it should therefore prove more convenient for you to come at another time, please do not hesitate to suggest it. We should then doubtless see more of you personally anyway.

A good deal has been happening this year at the college that I hope will prove all to the good in the long run. It is definitely a time of transition during which we are trying to get underway on a new cycle of growth. We have not been free from the confusion that has affected post-war effort everywhere else, but I have the feeling that things are much better now than they were a year ago. Still there are so many new people,--both students and faculty,--and so few old ones who know the ropes and why some things work and others don't that a new basis of experience has to become established and it has not been possible simply to pick up our program where we left off before the war.

Under our form of organization where the rector has no power except that of persuasion and where that only becomes effective through the support of colleagues and of other members of the community, it was an anomalous situation for me to be rector while I was away and then again when I returned to the college without having had direct contact with what had been happening during the whole previous year. It was unavoidable perhaps under the unfortunate circumstances in which we found ourselves at the end of the war, but it did not make much sense for me to continue any longer than necessary. Recently it seemed to me that the time had come when it was clearly to the best interest of the college as well as of myself that I should turn that responsibility over to someone else. I accordingly resigned about a month ago and

The faculty elected Albert William Levi to fill the rectorship. He is, in my opinion, unquestionably the right choice for the position and there were no other nominations. As you doubtless recall, he and his wife, Mary Caroline Richards, joined the college in September, 1945, and they are two of our most popular teachers.

I won't in this letter attempt to speak of the many problems that confront the college. I intend to make a report to the Advisory Council on the present condition of the college as soon as I have time to write it. In the meantime I am continuing as a member of the Board of Fellows and am also continuing to do all I can to help the college meet its problems.

Although I'm afraid I'm a little late I should like to congratulate you on your marriage. If you and your wife would like to visit the college together we could easily arrange accommodations for you in the village. I hope you have been having a good winter.

Sincerely,

Theodore Dreier

ANNEX R. Poema inèdit de Josef Albers: El Blanco, (c. 1944). Publicat a Boissel J. i Fox Weber, N. (2010: 260-261). El text pertany als Manuscripts and Archives. Josef Albers Papers. Yale University Library. Traducció de Yolanda Morató Agrafojo.

El blanco es la suma de la luz,
La combinación de todos los colores.
Eso lo hace rico y fuerte.
Aunque se considera "incoloro",
es un color de distinción.

Entre todos los tonos, matices,
el blanco es el que mejor refleja la luz y el color.
Porque es amable
y por lo tanto el más influyente.

En abstracto se le considera limpio,
Incluso fresco;
no tiene olor, no tiene sabor.
Pensamos en el blanco como algo simple,
Intacto, inmaculado,
y lo entendemos como un símbolo
de inocencia.

Con todo, en realidad casi nunca
Vemos el blanco real,
porque siempre refleja lo que le rodea.
En interiores, sólo lo vemos sombreado;
en exteriores, dibuja el cielo y la tierra
y se mezcla así con el azul y otros colores.

El blanco puro sin reflejos
-cómo se separa en un sistema-
Parece algo desagradable, desnudo.

La pintura blanca se usa mucho más
que cualquier otro pigmento,
es la más necesaria,
es una pintura de lo más útil

La mayoría de los colores necesitan la ayuda del
blanco,
como base, en las mezclas, para un contraste,
para hacerlos brillar o teñirlos.
Por tanto, el tubo más largo de un pintor
es el del blanco.

El pintor sabe que el blanco conecta
Todo tipo de tonalidades y valores,
sabe lo difícil que es
trabajar sin mucho blanco.

El blanco es una medida para la plasticidad y la distancia,
señala el volumen, el espacio,
crea la gradación de las sombras.
Miren cómo emerge del tubo
y verán que tiene mayor amplitud
que el resto de las pinturas.

El blanco es dinámico -representa actividad,
también puede ser estático- y entonces significa medida.
Por tanto, es de lo más versátil.

Al describir el blanco, necesitamos superlativos,
lo que prueba que es esencial.
Al recordar el paisaje más emocionante,
Pensamos en la tierra y las montañas,
en los árboles y las casas cubiertas de blanco en lo alto.

Me gusta ver y emplear mucho el blanco,
usarlo cada vez más a menudo.
Es el color de las relaciones, y de la substancia.

Josef Albers (c. 1944)